

Zoosemija u hrvatskom i turskom jeziku

Šušnić, Rebecca

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:015819>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-21**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Odsjek za hungarologiju, turkologiju i židovske studije

Katedra za turkologiju

ZOOSEMIJA U HRVATSKOM I TURSKOM JEZIKU

DIPLOMSKI RAD

23 ECTS-bodova

Rebecca Šušnić

Zagreb, svibanj 2024.

Mentori:

Izv. prof. dr. sc. Tatjana Pišković

Izv. prof. dr. sc. Barbara Kerovec

Izjava o autorstvu

Izjavljujem pod punom moralnom odgovornošću da sam diplomski rad *Zoosemija u hrvatskom i turskom jeziku* izradila potpuno samostalno uz stručno vodstvo mentorica izv. prof. dr. sc. Tatjane Pišković i izv. prof. dr. sc. Barbare Kerovec. Svi podaci navedeni u radu su istiniti i prikupljeni u skladu s etičkim standardom struke. Rad je pisan u duhu dobre akademske prakse koja izričito podržava nepovredivost autorskog prava te ispravno citiranje i referenciranje radova drugih autora.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Teorijsko-metodološki okvir.....	3
2.1. Leksička semantika i definicija značenja	3
2.2. Vrste leksičkog značenja	4
2.3. Polisemija	4
2.3.1. Mehanizmi polisemije.....	5
2.4. Zoosemija	7
2.5. Metodologija prikupljanja zoosemnih leksema za korpuse.....	9
3. Korpus hrvatskih zoosemnih leksema.....	13
4. Korpus turskih zoosemnih leksema	49
5. Analiza prikupljenih sekundarnih značenja iz korpusa.....	81
5.1. Struktura leksikografskog članka u hrvatskom i turskom jednojezičnom rječniku.....	81
5.2. Uloga kvalifikatora u definiranju leksičkog značenja	85
5.3. Klasifikacija sekundarnih značenja hrvatskih i turskih zoosemnih leksema.....	86
5.3.1. Leksička metafora	87
5.3.2. Leksička metonimija	98
5.3.3. Nekoliko kontekstualnih primjera leksičke sinegdohe	100
6. Međukulturalne varijacije	101
6.1. Kategorizacija leksema prema stupnju sličnosti.....	101
6.2. Konceptualizacija životinja među govornicima dvaju jezika.....	103
7. Zaključak.....	107
Popis literature.....	109
Sažetak	112
Summary	112

1. Uvod

Ovaj diplomski rad bavi se analizom i usporedbom pojave *zoosemije* u hrvatskom i turskom jeziku. Dakle, u radu će se proučavati metaforički pomaci značenja hrvatskih i turskih imenica iz domene životinja u domenu ljudi, predmeta, pojava i sl. Semantičko polje životinja u hrvatskom je jeziku vrlo produktivno u izvođenju sekundarnih značenja riječi, što nas je motiviralo da to područje istražimo u turskom jeziku i usporedimo s hrvatskim. Cilj je ovoga rada prikupiti korpus hrvatskih i turskih zoosemnih leksema te analizirati i usporediti njihova sekundarna značenja oslanjajući se na kognitivnolingvističke teorije o konceptualnoj metafori i metonimiji.

Glavna je pretpostavka da su neke metafore univerzalne, dok će zbog kulturoloških i pragmatičkih razloga neki značenjski bliski leksemi iz različitih jezika imati različit razvoj sekundarnih značenja. Turski i hrvatski jezik razlikuju se po genezi i tipološkim obilježjima. Hrvatski je jezik, prema genetskom kriteriju podjele, *južnoslavenski* jezik koji uvrštavamo u indoeuropsku jezičnu porodicu (Barić i dr. 2005: 9). Turski jezik pripada jugozapadnom ogranku *turkijskih jezika* koji se često ubraja u tzv. *altajske jezike*¹ (Čaušević 1996: IX). Prema kriteriju morfološke tipologije jezika hrvatski se svrstava u *flektivne (fuzijske)*, a turski u *aglutinativne jezike*² (Marković 2018: 149–150).

Prvi dio rada predstavlja teorijsko-metodološki okvir. U njemu će se definirati jezični pojmovi i pojave nužni za ovo istraživanje, a to su: leksička semantika, leksičko značenje, polisemija i mehanizmi razvoja polisemije. Naposljetku će se ponuditi redefinicija pojma *zoosemije*. Također, u ovom će dijelu biti opisana metodologija kojom su prikupljene hrvatske i turske polisemne imenice za životinje te njihova sekundarna značenja.

Drugi je dio rada najopsežniji jer obuhvaća hrvatski i turski korpus zoosemnih leksema s popratnim kontekstualnim primjerima uporabe njihovih sekundarnih značenja.

U trećem će se dijelu analizirati prikupljena sekundarna značenja. Prvo će se prikazati i usporediti struktura leksikografskog članka polisemne imenice i uporaba kvalifikatora

¹ Osim turkijskih jezika u tu se skupinu ubrajaju mongolski i tungursko-madžurski jezici, a neki joj lingvisti pridodaju korejski i japanski jezik. Postojanje altajske jezične porodice upitno je zbog nedostatka istraživanja koja dokazuju genetsku srodnost pripadajućih joj jezika.

² Oblici se riječi flektivnih i aglutinativnih jezika uglavnom sastoje od nekoliko morfova, međutim morfovi u flektivnim jezicima istodobno mogu biti ostvaraji više morfema, dok su u aglutinativnim jezicima jednoznačni. Dakle, pričvršćujući se na osnovu, morfovi u aglutinativnim jezicima ne mijenjaju svoj oblik.

(odrednica) u relevantnim hrvatskim i turskim jednojezičnim rječnicima (Anićev *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*; TDK-ov *Türkçe Sözlük*). Potom će se prikupljena značenja klasificirati prema mehanizmu na temelju kojega su izvedena i prema ciljnoj domeni.

Kontrastivna analiza zoosemije u hrvatskom i turskom jeziku provede će se u četvrtom dijelu rada. Na temelju klasifikacije sekundarnih značenja iz prethodnog dijela zaključit će se koje su izvorne poddomene najproduktivnije za zoosemiju. Metaforički pomaci svrstat će se u četiri skupine prema kriteriju podudaranja polisemne strukture leksema za istu životinju u dvama jezicima. Rezultatima istraživanja nastojat će se pružiti uvid u načine na koje hrvatski i turski govornici konceptualiziraju pojavnosti iz izvanjezičnog svijeta.

2. Teorijsko-metodološki okvir

2.1. Leksička semantika i definicija značenja

Pojam *značenja* vrlo je kompleksan i zahtjevan za definiranje. Brojni su lingvisti nastojali što preciznije opisati taj pojam, što je dovelo do razvoja *semantike*, zasebne discipline unutar lingvistike (Berruto 1994: 10, 42). Lingvistička se semantika bavi proučavanjem značenja te značenjskih obilježja, odnosa i struktura (Raffaelli 2015: 14). Razvoj semantike kao zasebne i općepriznate lingvističke discipline trajao je dugo zbog problematične prirode značenja. Naime, značenje je produkt čovjekova uma, što implicira da je predmet semantike subjektivno uvjetovan. Semantičarima je prema tome najveći izazov bio pronaći objektivne modele kojima bi opisali značenje (isto: 17–18). Strukturalisti su stoga značenje promatrali kao izoliranu strukturu u jezičnome sustavu. Međutim, na taj su način zanemarili da je ono konstrukt čovjekova uma (isto: 36).

Temelje modernoj semantici i suvremenom poimanju značenja postavili su predstavnici kognitivne lingvistike. Kao što sam naziv govori, kognitivna lingvistika proučava jezične jedinice neodvojivo od kognitivnog sustava čovjeka, odnosno prihvaća da je značenje odraz čovjekova poimanja svijeta (isto: 36–37). Langacker (1987: 5) izjednačava pojam značenja s konceptualizacijom. Time ističe da značenje treba proučavati kao mentalni fenomen (isto: 97). U skladu s time Raffaelli (2015: 78) definira značenje kao „jedinstvenost i kompleksnost funkcioniranja leksema ili bilo kojeg drugog jezičnog izraza na neraskidiv način, s jedne strane unutar jezičnog sustava i u svojoj realizaciji u konkretnoj uporabi te s druge strane s obzirom na čovjekovo razumijevanje i doživljaj pojavnosti izvanjezičnoga svijeta.“ Berruto (1994: 71) kompleksnost značenja objašnjava dijeleći ga na tri dijela, a to su: logičko-pojmovni dio, emotivno-stilističko-pragmatički dio i individualni dio. Time implicira da značenje ovisi o ljudskim kognitivnim sposobnostima, njegovoj uporabi i kontekstu te o iskustvu i znanju pojedinca. U svojoj definiciji značenja Berruto kao da izostavlja činjenicu da je jezik kulturološki i društveni fenomen.

Područje semantike čiji je fokus na proučavanju značenja leksema, odnosno *leksičkih značenja*, njihovih zakonitosti te funkcioniranja u međuleksičkim odnosima naziva se *leksička semantika*. Nezaobilazan predmet proučavanja leksičke semantike svakako je *polisemija*, odnosno višeznačnost leksema (Raffaelli 2015: 66).

2.2. Vrste leksičkog značenja

Raffaelli (2015: 79–85) razlikuje tri odnosa između leksema (jezične jedinice) i referenta iz izvanjezičnog svijeta, a to su: denotacija, referencija i konotacija.³ *Denotacija* podrazumijeva stabilan odnos između leksema i referenta te proces kojim nastaje *denotativno* značenje – osnovno, općenito značenje, npr. LAV ‘zvijer iz porodice mačaka’. No, iako lav u zoološkom vrtu i lav u Africi imaju isto denotativno značenje, jasno je da se radi o dvama različitim izvanjezičnim referentima (konkretnim pojavnostima). Dok je lav koji živi u zoološkom vrtu ograničen prostorom, ali zaštićen od brojnih prirodnih prijetnji, lav koji živi u divljini nalazi se u svojem prirodnom staništu i suočava se s brojnim izazovima. Dakle, *referencija* ističe značenjske nijanse referenata koji dijele isto denotativno značenje. Referencija je, prema tome, nestabilan odnos između leksema i referenta. *Konotacija*, pak, podrazumijeva proces subjektivnog poimanja referenta kojim se formira *konotativno* značenje, npr. LAV ‘junak, hrabar čovjek’. Berruto (1994: 158) ne koristi pojmove *denotativno* i *konotativno značenje*, već spominje *obično*, *doslovno* i *figurativno*, *preneseno* značenje. Konotativna su značenja vrlo bitna i zanimljiva za poredbena leksikološka istraživanja jer nam pružaju važne spoznaje o načinima poimanja izvanjezičnog svijeta kod pripadnika različitih jezičnih zajednica.

2.3. Polisemija

Leksem koji uz denotativno značenje ima barem jedno konotativno jest *višeznačan* (*poliseman*). Prema tome, jezična pojavnost da riječi imaju više od jednog značenja naziva se *polisemijom* ili *višeznačnošću*. Polisemija predstavlja jedan od ključnih predmeta proučavanja lingvističke semantike. Pojam polisemije prvi je put upotrijebio Michel Bréal, začetnik suvremene semantike (Raffaelli 2015: 24). Bréal tvrdi da je višeznačnost odlika civiliziranih naroda jer pokazuje razvijenu mentalnu djelatnost govornika (isto: 184, prema Bréal 1924: 145).

Strukturalisti su polisemiju proučavali kao izvanjezičnu pojavu koja remeti red unutar jezičnog sustava (Raffaelli 2007: 136). S druge strane kognitivni lingvisti tumačeći leksičko značenje brišu granicu između jezičnog i izvanjezičnog (Raffaelli 2015: 197). Oni ističu da značenje leksema ima *enciklopedijsku narav*, odnosno da sadržava ukupnost podataka o

³ Primjeri koji slijede su naši.

njegovu izvanjezičnom referentu (Raffaelli 2007: 138). Zbog toga je polisemija najzorniji pokazatelj djelovanja jezika – ona dokazuje da jezik nije zatvoreni sustav, već odraz našeg razumijevanja i kategorizacije svijeta (Raffaelli 2015: 197).

Polisemija je vrlo važan jezični fenomen jer omogućava jezičnu ekonomičnost tako što govornici, umjesto da tvore nove lekseme, proširuju značenje postojećeg leksema na novu izvanjezičnu pojavnost (Raffaelli 2015: 184, 191). Govornici točno znaju koje značenje polisemnog leksema upotrijebiti u određenom kontekstu; stoga višeznačnost ne zbunjuje govornike (isto: 185). Polisemija nam otkriva na koji se način izvanjezične društvene i kulturne pojavnosti mijenjaju te kako ih percipiramo i razvrstavamo u našem mentalnom leksikonu (isto: 196–198).

Svaki polisemni leksem ima prototipno značenje i kontekstno uvjetovane značenjske nijanse (usp. Raffaelli 2007: 137–138). Langacker (1987: 371) opisuje strukturu polisema razlikujući kategorizaciju članova (značenja) prema shemi i prema prototipu. U shematskoj su kategorizaciji svi članovi kompatibilni sa shemom. Kategorizacija prema prototipu, pak, podrazumijeva organizaciju članova prema stupnju bliskosti ili sličnosti s prototipom. Kognitivna lingvistika kategorizaciju prema prototipu naziva *zrakastom strukturom* leksema (Raffaelli 2015: 197).

2.3.1. Mehanizmi polisemije

Sekundarna se značenja izvode od primarnog, prototipnog značenja mehanizmima polisemije, a to su *leksička metafora*, *metonimija* i *sinegdoha* (Pišković 2023: 225). U srži tih triju mehanizama leže kognitivni mehanizmi konceptualizacije i klasifikacije (isto: 236).

Metafora, *metonimija* i *sinegdoha* dugo su bile smatrane odlikama samo književnog stila, odnosno pjesničkog jezika, no te su pojave prisutne u svakodnevnoj komunikaciji (Lakoff i Johnson 1980: 3, Raffaelli 2015: 173). Razlikujemo metaforu, metonimiju i sinegdohu kao *stilske figure* i kao *mehanizme polisemije*⁴, no valja naglasiti da stilske figure i mehanizmi polisemije imaju isto ishodište u ljudskom umu (Raffaelli 2015: 173). Lakoff i Johnson (1980: 37, 54, 76) dokazali su da su metafora i metonimija dio našeg životnog i kulturnog iskustva; drugim riječima, to su kognitivni mehanizmi koji nam omogućuju lakše razumijevanje

⁴ Stilske figure *metafora*, *metonimija* i *sinegdoha* predmet su proučavanja stilistike i teorije književnosti, dok ih leksička semantika promatra kao mehanizme polisemije.

izvanjezičnog svijeta. Dakle, metaforički izrazi u jeziku zrcale način funkcioniranja čovjekova uma (Raffaelli 2015: 182).

Prema Berrutu (1994: 159–160) metafora je zamjena točnije riječi drugom, izražajnijom riječi. U okviru kognitivne lingvistike uvodi se pojam *konceptualne metafore* koji podrazumijeva razumijevanje iskustava iz jedne kognitivne domene s pomoću iskustava iz druge (Raffaelli 2007: 144). Preciznije, konceptualna je metafora prijenos nekog obilježja iz *izvorne* domene na obilježja *ciljne* domene, a temelji se na sličnosti (Raffaelli 2015: 178). Ona je ishodište za *leksičku metaforu*, jezični mehanizam kojim se izvode sekundarna značenja riječi (Pišković 2023: 226). Vrlo su male sličnosti dovoljne za leksičku metaforu, tako su primjerice pruge na životinji zebri potaknule hrvatske govornike da pješaćki prijelaz imenuju *zebrom*. Turske je govornike tanki, savitljivi majmunov rep podsjetio na otpirač za bravu koji zato i nosi naziv *maymuncuk* ‘majmunčić’. Govornici nisu ni svjesni koliko je značenja nastalo metaforičkim prijenosom. Vrlo često sekundarna konotativna značenja nastala metaforizacijom mogu postati primarna. Primjerice, većina hrvatskih govornika riječ *psina* prvotno ne povezuje sa psom, već s nedjelom, podvalom (Ljubičić 1994: 246–247).

Za razliku od metafore metonimijski se prijenos imena odvija unutar jedne domene (Raffaelli 2007: 144). Dakle, *metonimiju* karakterizira načelo bliskosti između dvaju entiteta, pri čemu jedan entitet zastupa drugi. Zbog toga Lakoff i Johnson (1980: 33–34) ističu da metonimija ima referencijalnu funkciju. Na taj način govornici skraćuju komunikaciju. Najčešći primjeri konceptualne metonimije u hrvatskom i turskom jeziku jesu ŽIVOTINJA ZA KRZNO i ŽIVOTINJA ZA MESO ILI JELO⁵.

Konceptualna metonimija često je izvor i za *leksičku sinegdohu*, koja se smatra posebnim slučajem metonimije (Pišković 2023: 230; Lakoff i Johnson, 1980: 33–34). Dok metonimija uspostavlja odnos između dvaju entiteta unutar iste domene, u sinegdohskom se odnosu nalaze cijela domena i entitet koji pripada toj domeni. Dakle, metonimija izvire iz našeg znanja o svijetu koji nas okružuje, a sinegdoha iz našeg znanja o tome kako je taj svijet klasificiran u našem umu (Pišković 2023: 228). U hrvatskim i turskim rječnicima sinegdoha nema poseban kvalifikator (odrednicu).⁶ S obzirom na vrstu entiteta sinegdoha se dijeli na taksonomijsku i partonimijsku sinegdohu. U hrvatskoj se leksikografskoj tradiciji taksonomijska sinegdoha koristi kao glavno sredstvo za odabir natuknica za biljke i životinje, gdje vrsta zamjenjuje rod

⁵ Za primjere v. poglavlje 5.3.2. *Leksička metonimija*.

⁶ Više o kvalifikatorima v. poglavlje 5.2. *Uloga kvalifikatora u definiranju leksičkog značenja*.

(isto: 237); npr. RIS ‘sisavac (*Lynx lynx*) iz porodice mačaka’ (Anić 2003). U turskom je rječniku taksonomijska sinegdoha također primjetna, npr. VAŞAK ‘Kedigillerden yırtıcı bir hayvan (*Lynx lynx*)’ (TDK).⁷ Partonimijska sinegdoha temelji se na stvarnim odnosima, a može biti specijalizacijska, kada cjelina zamjenjuje dio, i generalizacijska, kada dio zamjenjuje cjelinu (Pišković 2023: 229–230, 237).⁸

Leksička metafora najkreativniji je i najplodniji mehanizam razvoja polisemije jer je nepredvidljiva, odnosno nema zadane, dosljedne formule kao metonimija i sinegdoha (isto: 249).

2.4. Zoosemija

Termin *zoosemija* u literaturi se objašnjava kao metaforički prijenos obilježja iz domene životinja u domenu ljudi (Kiełtyka 2005: 167; Kiełtyka i Kleparski 2005: 76; Milić 2013: 197; Rayevska 1979: 165). Budući da je domena životinja jedna od najproduktivnijih domena za nastajanje sekundarnih značenja leksema, u ovom ćemo radu termin *zoosemija* definirati analogno pojmu *polisemija* (‘višeznačnost’). Dakle, zoosemiju razumijevamo kao višeznačnost imenica za životinje i ne ograničavamo metaforičke prijenose samo na domenu ljudi.

Lakoff i Turner (1989: 170–173) u okviru konceptualne metafore uvode pojam *metafore velikog lanca* (eng. *Great Chain Metaphor*) koja predstavlja organizaciju svih entiteta u izvanjezičnom svijetu prema hijerarhiji, pri čemu se kao ključni kriterij za razvrstavanje uzima ponašanje bića ili karakteristike entiteta. Na vrhu je hijerarhije čovjek, zatim slijede životinje, biljke, pa kompleksni entiteti i prirodne fizičke stvari. Svaka viša kategorija entiteta posjeduje značajke nižih kategorija, ali se od njih razlikuje po novoj, razlikovnoj značajki. Zbog toga je nazivanje čovjeka životinjskim imenom najčešće derogativno jer podrazumijeva spuštanje na hijerarhijskoj ljestvici (Milić 2013: 200). Metafora velikog lanca omogućava nam shvaćanje jedne domene s pomoću druge. Za ovaj su nam rad bitni metaforički prijenosi između domene životinja i ljudi te životinja i objekata. Metaforički se transfer između domene životinja i

⁷ RIS ‘grabežljivac (*Lynx lynx*) iz porodice mačaka’. Svi prijevodi u radu su naši.

⁸ Za primjere v. poglavlje 5.3.3. *Nekoliko kontekstualnih primjera leksičke sinegdohe*.

domene ljudi odvija se u dva smjera: ŽIVOTINJE SU LJUDI i LJUDI SU ŽIVOTINJE.⁹ Važnu ulogu u takvu metaforičkom prijenosu ne igraju samo fizički izgled i temeljne značajke neke životinje, već način na koji mi doživljavamo njezino ponašanje (Ruiz de Mendoza 2000: 20–21). Metaforički prijenos iz domene domaćih životinja na domenu ljudi u engleskom jeziku istražili su Kiełtyka i Kleparski (2005). Domenu domaćih životinja izabrali su zbog bliskosti s ljudima. Zoosemne lekseme svrstavali su prema životinjskim razredima i vrstama, a pomake značenja opisali su i na dijakronijskoj razini, čime su pokazali varijacije i mijenjanje značenja tijekom vremena. Vodeći se istim metodama, Kleparski (2005) je u svojem samostalnom radu istražio metaforičke prijenose iz domena *Equidae*, *Canidae* i *Felidae*¹⁰ na domenu žena, a uz engleski naveo je primjere iz drugih jezika. Većina metaforičkih prijenosa iz domene životinja na domenu žena pejorativni su i imaju seksualnu konotaciju, a tom su se problematikom bavile Fernández Fontecha i Jiménez Catalán (2003: 772), koje zaključuju da višestoljetna dominacija muškaraca odražava seksizam i androcentričnost u jezicima svijeta.

Sekundarna značenja imenica za životinje u hrvatskom je jeziku prvi proučavao Tomo Maretić. Uspoređujući hrvatske zoosemne lekseme s mnogim drugim jezicima¹¹, zaključuje da nova značenja nisu zajednička jezicima indoeuropske porodice, već da su nastala u odvojenim, samostalnim jezičnim zajednicama (Maretić 1896: 23). Diplomski rad *Prenesena značenja hrvatskih imenica za životinje* Aleksandre Bošnjak (2014) jedan je od novijih radova u hrvatskoj jezikoslovnoj literaturi koji se bavi tom tematikom. Međutim, u njemu se ne rabi pojam *zoosemija* jer se rad ne ograničava samo na imenice i njihova sekundarna značenja, već uključuje sintagme i poredbene konstrukcije. Važna su istraživanja Gorana Milića o zoosemiji: „Pristup zoosemiji unutar teorije konceptualne metafore i metonimije“ (2013) te „Ljudi kao domaće životinje u engleskome i hrvatskome jeziku“ (2011). Maja Matijević također je analizirala metaforičke prijenose imena za životinje na domenu ljudi u članku naslovljenom „Životinje u rječniku: *pravi majmun*, *glupa guska* i *mišić jedan* u hrvatskome jeziku“ (2021).

⁹ Najprije životinji pripišemo neku ljudsku osobinu koju počinjemo smatrati tipičnom odlikom te životinje, a zatim čovjeka nazivamo tom životinjom. Npr. hrvatski i turski govornici magarcu pripisuju karakteristiku tvrdoglavosti, pa svako nazivanje čovjeka magarcem upućuje na tu osobinu.

¹⁰ Navedeni su termini zoologijski nazivi za životinjske porodice konja, pasa i mačaka.

¹¹ Maretić je sekundarna značenja imenica za životinje u „hrvatskom ili srpskom jeziku“ uspoređivao s ostalim slavenskim jezicima (češkim, poljskim, ruskim, staroslavenskim), jezicima germanske (njemački, engleski) i romanske (francuski, talijanski, latinski) jezične porodice, te (staro)grčim i sanskrtom. Budući da svi ti jezici spadaju u indoeuropsku jezičnu porodicu, u svoje je istraživanje uključio i mađarski jezik.

U turskoj je leksikografskoj literaturi značajan rad Oğuz Ergenea (2014) u kojem se istražuju metaforička proširenja (tur. *deyim aktarmalari*) imenica za životinje udruženih s dijelovima tijela ili organa u turskom jeziku.

U ovom će se radu proučavati isključivo polisemija hrvatskih i turskih imenica za životinje; dakle poredbene konstrukcije (npr. *jak kao bik, ayı gibi* ‘kao medvjed’) i ustaljene sveze riječi (frazemi i sintagme; npr. *konjski rep, eşekbaşı* ‘nitkov, dosl. magareća glava’) u kojima se pojavljuju imenice za životinje nisu predmet našeg zanimanja. Također, iz istraživanja su isključene izvedenice iz istog korijena koji nosi značenje životinje, a nisu imenice (npr. *raskraviti se, ineklemek* ‘učiti napamet, dosl. učiti poput krave’).

2.5. Metodologija prikupljanja zoosemnihi leksema za korpuse

U ovom istraživanju obuhvaćena je 221 hrvatska i 147 turskih višeznačnih imenica za životinje. Taj je korpus nastao prikupljanjem iz jednojezičnih rječnika (za hrvatski: Anić 2003, HJP, VRH 2015; za turski: TDK), rječnika žargona (za hrvatski: Sabljak 2013, Žargonaut; za turski: Aktunç 2023, Ekşi Sözlük), dvojezičnoga tursko-srpskog rječnika (Đinđić 2014) te korpusa hrvatskih imenica koje su prikupile Bošnjak (2014) i Matijević (2021). Svi prikupljeni leksemi ispisani su abecednim redosljedom. Za svaki su leksem prvo navedena sekundarna značenja iz općeg rječnika, a potom ostala značenja. Definicije leksičkog značenja iz općih rječnika izravno su preuzeta zajedno s rednim brojem značenja. Naime, izravno preuzeto značenje pokazuje nam dosljednost korištenja kvalifikatora u definiciji leksičkog značenja, što će se analizirati u narednim poglavljima. Značenja prikupljena iz hrvatskih rječnika žargona i ostalih izvora nisu izravno preuzeta, već su nadopunjena i napisana u skladu s leksikografskim pravilima bilježenja značenja. Značenja iz turskih žargonskih rječnika izravno su preuzeta kako bi prijevod bio što dosljedniji.

U ovom se radu analiziraju isključivo imenice koje nose primarno značenje životinje, prema tome izostavljene su imenice za mitološka bića (npr. hrv. *zmaj* / tur. *ejderha*). Navedena su samo ona sekundarna značenja koja su rezultat procesa metaforizacije ili metonimizacije. U skladu s time iz korpusa su izostavljena značenja za imena zviježđa i horoskopskih znakova. U hrvatskoj se leksikografskoj tradiciji ona bilježe kao sekundarna značenja imenice za životinju.¹² S druge strane u turskom jednojezičnom rječniku imenica za životinju i ime zviježđa i horoskopskog

¹² Npr. LAV ‘3. (Lav) a. astron. zviježđe zodijska b. zodijski znak od 23. srpnja do 22. kolovoza’ (Anić 2003).

znaka predstavljaju dvije zasebne leksičke natuknice. Imena za zvijezda i horoskopske znakove najvjerojatnije nisu rezultat mehanizama polisemije, već su njihova imena preuzeta iz latinskog ili grčkog jezika (Maretić 1896: 33).

Nerijetko imenice za životinje posluže za imenovanje neke druge životinje ili biljke (usp. Bošnjak 2014: 14).¹³ Ta značenja nisu uključena u ovaj rad zbog brojnosti, odnosno tehničkih ograničenja.

Pod natuknicom VUK koja nosi primarno značenje životinje u Anića (2003) su zabilježena sljedeća sekundarna značenja: '3. a. oruđe kojim se natežu obruči na bačvu b. gornja strana brda u tkalačkom stanu', 4. oteklina ili rana, izazvana trenjem i znojenjem'. Međutim, ta značenja nisu povezana s primarnim značenjem leksema VUK, već s korijenom {vuk} koji nalazimo npr. u glagolu *vući*. Riječ *som* u značenju 'jedinica od tisuću' nije motivirana metaforom kao što to piše u Anićevu rječniku. Naime, *som* je bio jedan od naziva za sovjetski rubalj koji su koristili turkijski narodi i koji je dospio u hrvatski jezik (v. www.kunalipa.com). Jedno od sekundarnih značenja hrvatskog leksema RIBA u rječniku jest 'simbol Isusa Krista'. Budući da je ovdje riječ o ustaljenom simbolu u kršćanskoj tradiciji, a ne o leksičkoj metafori, to je značenje izostavljeno.

Bošnjak (2014) je zabilježila sva žargonska značenja hrvatskih imenica za životinje, no većina je njih u ovome radu izostavljena. Navedena su samo ona značenja koja su česta i kontekstualno potvrđena. U obzir, dakle, nisu uzeta značenja koja su procijenjena okazionalnima, odnosno koja nisu poznata većoj skupini govornika i za koje je teško naći potvrdu. Međutim, budući da nema dostupnih radova o zoosemiji u turskom jeziku, sva su značenja iz turskih žargonskih rječnika uvrštena u korpus, ali nije svako od njih kontekstualno oprimjereno. U poglavlju 5.3. *Klasifikacija sekundarnih značenja hrvatskih i turskih zoosemnihi leksema* analizirana su samo ona žargonska značenja koja su potvrđena u korpusu.

Sekundarna značenja koja je zabilježio Maretić (1896) također nisu uvrštena u korpus jer su zastarjela. Zabilježena su samo ona zastarjela značenja koja su opisana u hrvatskim i turskim

¹³ Npr. PIJAVICA '3. zool. morska riba (*Echeneis remora*), pripija se ob. na morske pse i brodove; ošmrk' (Anić 2003);

FELFELEK '1. vrsta malog leptira 2. *isim, bitki bilimi* Hurmagillerden, kestane büyükklüğündeki yemişi şerit düşürücü nitelik taşıyan Asya bitkisi (*Areca catechu*)' ('*im. bot.* azijska biljka iz porodice palmi čiji plod veličine kestena ima štetna svojstva (*Areca catechu*)') (TDK).

suvremenim rječnicima, no ona nisu oprimjerena u korpusima niti navedena u klasifikaciji sekundarnih značenja u poglavlju 5.3.

Nisu uvršteni ni nadimci za ljude ili skupinu ljudi motivirani imenima za životinje. Iako oni uglavnom nastaju metaforizacijom, ta su značenja nekonvencionalna, stoga nisu dio rječničke natuknice (usp. Bošnjak 2014: 14).¹⁴

Mnogo je primjera vježbi ili položaja u sportu čiji su nazivi izvedeni od imena za životinje (usp. isto: 12). Njih je izrazito puno i razlikuju se od sporta do sporta. Većina je njih individualizirana, odnosno poznata samo uskoj skupini ljudi (npr. mačka/*kedi* ‘klečeći položaj u kojem se leđa izvijaju prema gore, dok se glava spušta prema dolje’). Ta su značenja rezultat konceptualnih metafora POKRETI SU ŽIVOTINJE i POLOŽAJI SU ŽIVOTINJE, međutim u ovom su radu navedena i analizirana samo ona značenja koja se nalaze u rječničkim definicijama.

Zoolozijski nazivi za životinjske rodove ili porodice u hrvatskoj se leksikografskoj tradiciji bilježe kao jedno od značenja ili podznačenja leksema čije je ishodišno značenje ‘životinjska vrsta’. Ispred takvog značenja obavezno stoji odrednica *(mn)*, npr. PATKA ‘2. *(mn)* porodica takvih ptica (*Anatidae*)’ (Anić 2003). Ta su sekundarna značenja u ovome radu izostavljena zbog brojnosti. U turskoj leksikografskoj tradiciji vrsta životinje i porodica ili rod kojoj ona pripada čine dvije zasebne natuknice, pri čemu je leksem za rod ili porodicu u množinskom obliku, npr. MAYMUNLAR *isim, hayvan bilimi, çokluk* (‘MAJMUNI *imenica, zoologija, množina*’) u značenju ‘red majmuna, primati’.

Hrvatske uvećanice ili umanjenice koje nose isto, ali intenzivirano sekundarno značenje kao imenice od kojih su tvorene napisane su uz te imenice radi ekonomičnosti.¹⁵

Zanimljivo je da se u rječnicima zadržavaju zastarjela značenja, a ne uvode se ona nova i vrlo česta. U ovome su radu navedena sekundarna značenja nekih životinja koja nisu opisana u rječnicima, npr. za hrvatski: BUBICA ‘uređaj za prisluškivanje’, JAZAVAC ‘ograničena i smiješna osoba koja odudara od kolektiva’, LISICA ‘lukava, mudra osoba’; za turski: AMİP (‘ameba’) ‘glupa, nerazvijena, ograničena osoba’, MERKEP (‘magarac’) ‘neprirodna osoba nedostojna

¹⁴ Vaterpolisti zagrebačkog kluba HAVK Mladost nazivaju se *Žapcima*, dok je nadimak istanbulskog nogometnog kluba Beşiktaş *Kartal* ‘Orao’. *Kobrama* nazivamo pripadnike Mobilne jedinice prometne policije u Hrvatskoj, a *Tigrovima* prvu gardijsku brigadu u Domovinskom ratu. *Albatros* je naziv jurišnog čamca u turskoj mornarici. Nadimak popularne turske pjevačice Sezen Aksu jest *Minik Serçe* ‘Sićušni vrabac’, a bivši hrvatski predsjednik Ivo Josipović prozvan je *Lignjom*.

¹⁵ Npr. KRAVA ‘2. *pejor. razg.* neskladna ženska osoba, ob. polaganih kretnja’ (Anić 2003), ob. i u obliku *kravetina*.

poštovanja', YALIÇAPKINI ('vodomar') 'ženskar, zavodnik'. Ona su prikupljena i oprimjerena s pomoću hrvatskog i turskog Web korpusa (hrWaC, HJR; trWaC) i internetskog pretraživača.

Sekundarna značenja koja su rezultat leksičke metonimije navedena su, ali nisu sva oprimjerena jer se uvijek javljaju u sličnom kontekstu, dok su gotovo sva prenesena značenja oprimjerena. S druge strane iako su neka značenja registrirana u rječniku, gotovo je nemoguće za njih pronaći oprimjerenja. Neka od njih su: VIDRA 'vrlo snalažljiva i lukava (osoba)', VJEVERICA 'brza, hitra osoba' i 'igra u kojoj se djeca love penjući se po drveću', VRABAC 'kratka pjesmica u kojoj se šaljivo govori o osobinama pojedinih osoba'; BÖCEK ('buba') 'tanka željezna motika za izvlačenje vrše za jastoge i rakove', GÜRE ('*reg.* ždrijebe') 'čvrst, snažan, jak' i 'povučen, kukavički, plašljiv', HOROZ ('pijetao') 'zasun na bravi'.

3. Korpus hrvatskih zoosemnihi leksema

ajkula *reg.* morski pas¹⁶

2. *pren.* onaj koji je napastan, proždrljiv; grabežljivac, agresivac (HJP)¹⁷

Srbija je pružila ruku Hrvatskoj koja je bila dijelom poraženih snaga i lako se mogla utopiti u moru prepunom talijanskih, mađarskih i ostalih ajkula koje su željeli zgrabiti što više naše zemlje. (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

babun

2. *pren. pogr.* glupa, neugodna muška osoba, osoba bez manira¹⁸

(...) da je istina to sto taj maloumni lihvarski babun kaze onda bi on sam mogao, kao politicar, poduzet stvari i otpremit Mamica u prijevremenu mirovinu.... (www.dnevnik.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

bedevija *reg.* kobilu arapske pasmine

2. *pren. iron.* pretjerano visoka, koščata i snažna žena (Anić 2003)

Nije dovoljno da je jako visoka pa da bude bedevija. Blanka je prežgoljava za bedeviju (...) (www.forum.hr, 27. 3. 2024)

beskičmenjak

2. *pejor.* onaj koji nema kičmu, koji je beskarakteran, onaj koji nema ponosa; beznačajnik, gmizavac, poltron, slabić (Anić 2003)

Ali ne, on se ovim putem pokazao kao beskičmenjak koji je pobjegao nazad u klub gdje je bio odbačen, čim je saznao da su oni spremni isplatiti sramotne mrvice za koje ga mogu dobiti nazad. (www.dnevnik.hr, 20. 3. 2024)

beštija *reg.* životinja

2. *pren. pejor.* onaj koji ima loše osobine što se pripisuju zvijeri ili životinji, onaj koji je bez osjećaja, okrutan (Anić 2003)

Umukni, beštijo Oš da te sad ispendrečim na mrtvo ime, a? (www.tportal.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

3. *pren. fam.* draga, bliska osoba (Bošnjak 2014: 16)¹⁹

Došla san s posla doma, prisvukla se u piđamu i zavalila pred «teve», kad je zazvonila mobitel: "di si beštijo, šta radiš, obuci se, idemo vanka!"- tipična Josipa. (www.blog.dnevnik.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

¹⁶ Primarna su značenja hrvatskih imenica za životinje napisana samo kod leksema koji su u rječnicima određeni stilskim kvalifikatorima (npr. *reg.*, *razg.*, *dem.*, *hip.* itd).

¹⁷ Definicije značenja preuzete iz općih rječnika (Anić 2003, HJP, VRH 2015) izravno su preuzeta zajedno s rednim brojem značenja.

¹⁸ Definicije značenja kod kojih nije naveden izvor su naše. Ona nisu zabilježena ni u jednom rječniku.

¹⁹ Značenja preuzeta iz rječnika Aleksandre Bošnjak (2014) i žargonskih rječnika (Sabljak 2013, Žargonaut) parafrazirana su i određena kvalifikatorima.

bičić *hip.* od bik

3. adolescent, naglo ojačali mladić (koji se postavlja na starije i jake) (Anić 2003)

bik

2. *pren.* vrlo jak i otporan čovjek (Anić 2003)

Inače je Mislav Sučić snažne građe, visok, širokih ramena, zdrav, pravi bik u ljudskoj spodobu. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

bivol

2. *pejor.* vrlo jak čovjek, onaj koji sve može izdržati (Anić 2003)

brav

2. *pren. pejor.* glupa muška osoba slabe moći shvaćanja (Anić 2003)

Pa i general Korade je bio iste vjere kao ovaj brav Miletic... pardon, taksista Miletic... (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

buba

2. *razg.* naziv za popularni automobil proizvođača Volkswagen (Anić 2003)

Naravno da su moderna vozila bolja, ali buba je ipak draža. (www.vecernji.hr, 2. 4. 2024)

3. *pren.* uređaj za prisluškivanje (Bošnjak 2014: 17)

Jednom davno, špijuni su morali staviti bubu u luster kako bi mogli čuti razgovor koji vodite s nekim u sobi. (www.net.hr, prema trWaC, 25. 2. 2024)

4. *pren.* neprimjetan uređaj koji se stavlja u uho za slušanje nečijih uputa

Ljudi uglavnom kupuju "bubu" za varanje na ispitima. (www.lexikon.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

bubamara

2. *pren. žarg.* nogometna lopta s crno-bijelim poljima (Bošnjak 2014: 17)

Evra je probio lijevu stranu i vratio loptu na vrh šesnaesterca do Berbatova čiji udarac Cech obranio, no Sung nije imao težak posao te je ubacio bubamaru u nebranjenu mrežu. (www.net.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

3. *pren. žarg.* lažljivica (Sabljak 2013)

O kojem progonu i kojim neistinama bubamaro pišeš? Tu osobu progoni DORH i to je jedina prava istina. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

bubica *dem.* od buba

2. v. buba 3

Sekretar partije Anton Grubitz (Ulrich Tukur) pod svaku cijenu želi napredovati u svojoj karijeri i pomoći ministru i stoga se u rekordnom roku u Dreymanov stan u svaki kutak stavljaju bubice za prisluškivanje, a tavan se pretvara u svojevrsnu bazu za Gerda Wieslera. (www.zarez.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

3. v. buba 4

Uz Jadranku, kroz nezaboravno događanje vodit će nas Csilla Barath-Bastaić, Areta Ćurković, Jerko Marčić, Ozren Grabarić, Hrvoje Barišić i Dražen Šivak, koji će iz emisije u emisiju preko bubica u uhu pokušavati slijediti upute moderatora, samo kako bi publiku što spontanije i veselije zabavili. (www.mojtv.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

4. *pren. fam.* malena, draga osoba

Te rici nikada neću zaboraviti... Bubice moja mala, joji te tvoja iva i upisi se na fakultet koji god ti poželiš želim ti sreću cijelog svijeta (www.kmeeee.blog.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

buhica *dem.* od buha

2. sitna slova, ob. ispisana nečitljivim rukopisom (HJP)

Danas sam konstruktivno provodio vrijeme na predavanju tete Borg rješavajući križaljku umjesto da sam pokušavao dešifrirati njene buhice po ploči. (www.perpetuum-lab.com.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

buldog

2. *vojn.* vrsta malog revolvera (Anić 2003)

3. *sport* uteg za dizanje 20–50 kg, izliven u jednom komadu (Anić 2003)

bumbar

2. krupna, nabijena osoba, gojazna osoba čvrste građe (Anić 2003)

Ne bih htjela da svoje dijete pretvorim u bumbara :(Sada smo već veliki i ugodno popunjeni (sa 6 mjeseci - 9550 g / 72,5 cm). (www.forum.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

3. *pren. žarg.* vrlo bogata osoba (Sabljak 2013)

Emisija besramno pokazuje prave žene koje otvoreno pričaju o emancipaciji, kako donose vlastite odluke i kontroliraju svoj život, sa novcem od bumbara koje su taktički osvojile tokom vremena. (www.forum.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

crna udovica

2. *pren. žarg.* teroristkinja islamske vjeroispovijesti (Bošnjak 2014: 19)

Ruzanna je jedna od četiri crne udovice za koju postoji sumnja da bi mogla ostaviti stravične napade koje najavljuju teroristi, piše Daily Mail. (www.24sata.hr, 25. 2. 2024)

3. *pren.* vrlo snažna vrsta petardi

Petarde koje najjače pucaju, a uz ekstreman zvuk imaju i predivan dizajn! Pucaj s Orion Crna Udovica petardama i doživi nezaboravnu eksploziju zabave! (www.orionpyro.eu, 25. 2. 2024)

crv

2. *pren.* vrlo marljiva osoba (Anić 2003)

Da, da, pravi crv! Ma uvijek u poslu! (Eugen Kumičić: Začuđeni svatovi, 1883, prema HJR)

3. *pren.* beznačajna, nebitna osoba (Bošnjak 2014: 20)

Ha... ha... ha! Zgazite te crve, čuvajte mi samo mladenku!... (Ante Kovačić: U registraturi, 1888, prema HJR)

crvendać

2. *pren. sport* crveni karton (Žargonaut)

Čujem da je Da Silva dobio crvendaća u startu utakmice. (www.forum.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

crvić dem. od crv

2. *pren.* mala, bezvrijedna osoba

Tko si ti, preslatki Bože moj? A tko sam ja mali crvić i beskorisni sluga? (www.gospa-ludarska.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

3. *pren. razg.* vrlo malen muški spolni organ (Bošnjak 2014: 20)

Izdala je intimu nogometaša koji ju je odvuкао u krevet: 'Nikad nisam vidjela manji penis, bio je to crvić izgubljen u šumi'. (www.net.hr, 25. 2. 2024)

cvrčak

2. (*mn*) *pren. razg.* zvuk škripanja plastike u prednjem dijelu automobila (Bošnjak 2014: 20)

Stalni cvrčci se čuju i iz suvozačevog sjedala, budući da se sjedeća pozvršina može podignuti jer je ispod nje pretinac. (www.forum.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

čaplja

2. *pren. razg.* vrlo visoka osoba (Sabljak 2013)

Ne znam u kojem se trenutku dogodilo da se pod definicijom TALL za traperice ili hlače, podrazumijeva dužina hlača za čaplje i ravnih ko daske, bez guzice i bokova. (www.blog.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

čimavica reg. stjenica

2. *pren. pejor.* dosadna osoba (Anić 2003)

A šta je najgore uopće nisan dosadna, čangrizava, čimavica, a kako san počela pisat ispadan takva. (www.blog.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

čimpanza

2. *pren. pejor.* glupa, neodgojena osoba

Možda ovi orangutani u lokalnom HDZ-u jedva čekaju da čimpanza Franko napravi skandal (HDZ-ovcu) Buriću, po mogućnosti i da ga razrješe. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

činčila

2. *meton.* krzno toga glodavca (Anić 2003)

Skupocjena bunda od činčile kupljena u KARLI. Jako malo nošena. Najmekanije krzno na planeti. (www.njuskalo.hr, 2. 4. 2024)

čudnovati kljunaš

2. *pren.* čudna i drugačija osoba s neobičnim navikama, interesima ili stilom; neistomišljenik (Bošnjak 2014: 21)

Koliko daleko može ići politička direktiva pokazali su neki čudnovati kljunaši na Markovu trgu prije nekoliko dana.
(www.hcsp.hr, prema hrWaC, 25. 2. 2024)

ćuk

2. *pren. pejor.* osoba slabe inteligencije, priglup čovjek (Anić 2003)

Reći ću vam kad otiđe iz dućana taj ćuk – odvрати Antonio i pokaže rukom na Lovru Palottu. (Eugen Kumičić: *Začuđeni svatovi*, 1883, prema HJR)

ćuko (ćuko) reg. pas

2. *pren. pejor.* loša, podmukla osoba

Imamo preko 50 slučajeva nasilja nad srpskim pukom, a najstravičniji slučaj je kada je ustaški ćuko silovao srpskog starca povratnika. (www.forum.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

dabar

2. *meton.* prerađeno krzno dabra

Ošišana bunda od dabra vrlo je udobna i nosiva stvar. (www.fashion-hr.decorexpro.com, 2. 4. 2024)

delfin

2. *sport a.* jedna od natjecateljskih disciplina u plivanju **b.** jedan od načina plivanja; leptir (Anić 2003)

Eliza Fabris je plivala 50 delfin , a posebno dobro je plivala na 200 mješovito. (www.korcula.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

dinosaur

2. *pren. iron.* osoba preživjelih, zastarjelih nazora (Anić 2003)

Politički dinosauri poput Pupovca nikada neće od toga odustati, jer u tom slučaju, i stvarno i simbolički, i oni prestaju postojati. (www.portaloko.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

3. *pren. razg.* umirovljenik, starac (Sabljak 2013)

Nije lud da ruši Barišića. Stari dinosaur je formalno odgovoran za sve, a Maminjo može slobodnih ruku raditi što želi. (www.forum.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

džukela reg. pas

2. *pren. fam.* onaj koji se odlikuje lošim svojstvima, onaj koji postupa kao nevaljalac; nitkov (Anić 2003)

Ali bekin je barem pametan covijek a ovaj robert je obicna dzukela. (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

galeb

2. *reg. pren.* plaćeni, mlađi ljubavnik, osobito starijim, imućnijim damama; žigolo (Anić 2003)

Ili su se možda žene promijenile? Možda im više nije dovoljna ljetna romansa sa lokalnim galebom koji nema ništa osim ovih traperica i srca punog ljubavi za sve njih? (www.porto.blog.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

gamad

2. *pren. razg.* nepošteni, bezvrijedni ljudi koji pobuđuju gađenje; ološ (Anić 2003)

Zakoni koji se donose, idu na štetu sirotinji, ali na korist lopovskoj gamadi, kao i navijačkim huliganima. (www.blog.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

gazela

2. *pren.* lijepa, vitka, elegantna žena (Bošnjak 2014: 22)

Žene gazele hodaju elegantno / Žene gazele ne smiju se iritantno (High5: *Žene gazele*, pjesma)

gica *hip.* od prase

2. *pren. pejor.* gojazna, debela žena

znači, cilj je smršaviti, a ne biti debela gica koja kuka (...) (www.forum.hr, 20. 3. 2024)

girica

2. *pren.* nevažan, malen čovjek

Kak se ova girica usudi kačiti s onim macanom. (Žargonaut, 1. 3. 2024)

glista

2. *pren. a.* osoba niska po moralnim vrijednostima; beskičmenjak, ljigavac **b.** ono što se razvlači, što je previše ili nepodnošljivo razvučeno (povorka, tekst itd.) (Anić 2003)

a. Priča je jednostavna - Jim je obična glista koja je obavljala redovito svoj svakodnevni posao - bušenje rupa i usitnjavanje zemlje. (www.gamebox.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

b. Malo sam umoran, pa te sve silne navodnike u ovoj prvoj glisti od recenice prepustam vama koji svejedno, kako vidim, znate spelovanja i pravopise bolje od bilo kojeg od ovih silnijeh Grga ovdje Elem. (www.vidi.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

3. *pren. razg.* vrlo mršava osoba (Sabljak 2013)

Slike su za 10, glisto jedna izgladnjela i anoreksična te necelutitična (www.forum.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

gmizavac *ekspr.* gmaz

2. *pejor. pren.* onaj koji se ponižava, koji nema ponosa; puzavac (Anić 2003)

Budo Lončar, hrvatska sramota, taj podmukli gmizavac koji je kriv za embargo koji je Hrvatskoj uveden na početku rata. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

gnjida

2. *pren. pejor.* onaj koji je vrlo lošeg karaktera i bez dostojanstva; gad, gmizavac (Anić 2003), ob. i u obliku *gnjidica*

Na veliko je poznato da je bio obična gnjida i potrčko bivšeg despota ove županije Zdrave Sočkovića, za kojim je i dalje slijepo gmurao, pa nije ni čudo da je ovako završio. (www.sbplus.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

golub

3. *pren.* političar umjerenih pogleda, miroljubiv u političkom nastupu i ciljevima, *opr.* jastreb (Anić 2003)
Jastrebovi u Bijeloj kući i golubovi u Pentagonu: Politička fronta ukrajinskog rata na Zapadu može biti brutalna. (www.vecernji.hr, 27. 2. 2024)

4. *pren. jez. knjiž.* voljeni mladić (Bošnjak 2014: 23)

Anica hvatajući se njegove ruke: Tà, znala sam ja, da ćeš nam ti pomoći, golube moj bieli!... Josip Eugen Tomić:
Pastorak. Pučki igrokaz u četiri čina, 1892, prema HJR)

golubica

2. *pren. jez. knjiž.* voljena djevojka (Bošnjak 2014: 24)

Ne zaboravi, / Ne zaboravi me ti, / Golubice, golubice (Milo Hrnić: *Golubice bijela, pjesma*)

golupčić dem. od golub

2. (*mn*) *pren.* ljubavni, zaljubljeni par (Bošnjak 2014: 24)

Konačno i znanstveno objašnjenje zašto se novopečeni golupčići ne mogu zasititi jedno drugog. (www.nacional.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

gorila

2. *razg. pejor.* **a.** tjelohranitelj, izbacivač **b.** blesan, budala (Anić 2003)

a. *Dočekaš nas je šok na ulazu jer je gorila na vratima u 5 ujutro puštala ljude na kapaljku.* (www.studentnet.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

b. *E sad ko mu je kriv da je Sanadera sa svojim gorilama doveo na čelo HDZ-ea.* (www.forum.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

3. *pren. razg. pejor.* visok, snažan i mišićav muškarac (Bošnjak 2014: 24)

Smatram da je svaka tučnjava, ako nije u samoobrani, znak slabosti i potpuno nepotrebna, a pogotovo ako gorila od 120 kila ide pokazivati svoju nadmoć nad slabom ženicom i malodobnom djecom. (www.blog.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

govedo

2. *pren. pejor.* vrlo glupa osoba (Anić 2003)

i što više reći o Hrvatima nego da su naivna goveda?... (www.advance.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

guja

1. *jez. knjiž. razg. b. pren.* ono što je po opasnim svojstvima slično zmiji (Anić 2003)

To je guja, koja mu prilegla k srcu, pa ga izjedala i ne dala mu po svu noć oka na oko metnuti (...) (Nikola Tordinac: *Odabrane crtice i pripoviesti, 1890, prema HJR)*

gusjenica

2. kolut uzglobljenih ploča koji povezuje kotače tenka, tegljača itd. i omogućuje kretanje po teškim terenima (Anić 2003)

Gusjenice je izradio proizvođač kompleta za pretvorbu gusjenica TrackSystems, a težini kombija dodaju oko 300 kg. (www.jutarnji.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

3. *pren. sport* ceremonija slavlja pobjede u kojoj se igrači kreću na koljenima u koloni držeći se za pete prethodnog igrača

Malene su dale oduška svom velikom veselju pobjedničkom gusjenicom, pjesmom i glazbom. (www.index.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

guska

2. *razg. pejor.* glupa ženska osoba; glupača (Anić 2003), ob. i u oblicima: *guskica, gusketina*

E, tu sam već stvarno bila ljuta! Vozi gusko glupa oš da se zaletim u tebe!!!???? (www.blog.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

3. posuda za mokrenje za bolesnike koji ne mogu ustati iz kreveta (Anić 2003)

Bitno je da se ne dižeš iz kreveta dok ti doktori ne odobre, mokriš u gusku. (www.forum.hr, prema hrWaC, 26. 2. 2024)

4. *meton.* guščetina, jelo od guske

I guska će kao i patka, biti pečena za dva i pol do tri sata, a to provjerite zabadajući vilicu u bijelo meso (...) (www.burzahrane.hr, 2. 4. 2024)

gušter

2. (ob. u obliku gušćer) *reg.* mišić (dio tjelesnog tkiva); muskula (Anić 2003)

3. *pren. žarg.* mladi vojnik, početnik (Žargonaut)

Gušteri su celi dan skupljali lišće. (Žargonaut, 26. 3. 2024)

hajvan *reg. ekspr.* životinja

2. *pejor.* onaj koji je beskarakteran, samoživ, priglup; onaj koji se ponaša poput životinje (Anić 2003), za pr. v. *beštija 2, životinja 2*

hermelin

2. skupocjeno krzno zerdava (osobito bijelo zimsko) (Anić 2003)

hijena

2. *pren.* onaj koji je beščutan, koji unesrećenom čovjeku dodatno zagorčava život ili ga dodatno unesrećuje (Anić 2003)

Evo sprema se novi val privatizacije, a naše su kapitalističke hijene namirisale da bi u Petrokemiji moglo biti mesa te navalili da je privatiziraju, odnosno da prodaju državni udio. (www.pollitika.com, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

3. *žarg. pren.* korisnik Facebooka koji komunicira samo emotikonima (Bošnjak 2014: 26)

2. *Hijena* Ovaj tip ne komentira niti ne objavljuje nikakve "pametne statuse", već se vrhunac njegove aktivnosti svodi na postavljanje raznih "smileya" i kratica poput LOL, koji su njegov zaštitni znak. (www.likaclub.eu, 27. 2. 2024)

hobotnica

2. *pren. razg.* kriminalna organizacija koja je prisutna u svim institucijama (Bošnjak 2014: 26), ob. se koristi u političkom žargonu aludirajući na korupciju

Alternativa HDZ-ovoj korupcijskoj hobotnici, zbog koje će se cijela stranka, navodno, uskoro naći na optuženičkoj klupi, može biti samo politika čistih ruku. (www.tportal.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

3. *meton.* meso hobotnice, jelo od hobotnice, za pr. v. *školjka* 4

hrčak

2. *pren.* (u šali) onaj koji stalno stvara zalihe, koji je štedljiv, koji nakuplja i unosi u kuću materijalna dobra (Anić 2003)

Ma on je hrčak, samo skuplja bodiće za zimu (www.gp1.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

jaganjac

1. **b. pren.** Isus Krist (u zn. žrtve za spas ljudi) (Anić 2003)

On je pravi pashalni jaganjac, koji uranja u rijeku našega grijeha, da nas očisti. (www.zg-nadbiskupija.hr, 7. 4. 2024)

2. *pren.* vrlo blag, dobar, krotak čovjek (Anić 2003)

To naravno ne opravdava tileta ali mora se znat da niti žrtve često puta nisu nevini jaganjci. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

janje

2. *pren.* krotka, mirna osoba (Anić 2003)

Sad mu ne ostaje nego početi provocirati nekog drugog i opet glumiti jadno bespomoćno janje. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

3. *pren. razg.* nevina djevojka (Sabljak 2013)

4. *meton.* janjetina, jelo od janjetine

janjad

2. *pren.* skupina krotkih, mirnih osoba

Nemojte mi šmirati da većinu vremena tuče nevinu navijačku janjad, jer sam bio na tekmi, baš kao i na mnogim drugima. (www.mojforum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

3. *pren. razg.* skupina nevinih djevojaka

Naravno da cijela rabota nije za pozdraviti ni za podržati, ali ne zavaravajmo se da su TE cure nevinu janjad . Znamo jako dobro što rade i zašto. (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

jarac

2. **a.** nogari za piljenje drva; konj, koza **b.** sport gimnastička sprava za preskakanje; konj, kozlić (Anić 2003)

a. Najbolji način za obradu prethodno iscijepanog metra drva, trupaca malog promjera ili manjih grana, u drva za ogrjev je korištenje praktičnog nosača za cijepanje ili tzv. jarca. (www.unikomerc-uvoz.hr, 27. 2. 2024)

jastreb

2. *pren. pejor.* osobito agresivan političar ekstremnih uvjerenja i nastupa, *opr.* golub (Anić 2003)

Jastrebovi u Bijeloj kući i golubovi u Pentagonu: Politička fronta ukrajinskog rata na Zapadu može biti brutalna. (www.vecernji.hr, 27. 2. 2024)

jazavac

2. *pren. žarg.* u govoru mladih, ograničena i smiješna osoba koja odudara od kolektiva, za žensku osobu: *jazavka*
Zadnjim postom si dokazao da si najobičniji jazavac koji pojma nema o događajima o kojima piše. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

jegulja

2. *pren. a.* vrlo vitka osoba gibljivih kretanja **b. pejor.** osoba za sve prilike, sumnjiva karaktera, onaj koji se kroz sve provuče (Anić 2003)

a. *Jegulja si gazela ljepovrata / skromnih djevojačkih bedara* (Biserka Goleš Glasnović: *Tristan*, 2006, prema HJR)

b. *Pretpostavljeni joj povjeriše da zemljake, krajišnike, te migoljave jegulje, upregne u državni posao.* (Ivan Raos: *Prosjaci i sinovi*, 1971, prema HJR)

jež

2. **a. pren.** ono što izgledom podsjeća na ježa (npr. naprava za nabijanje terena pri gradnji ceste ili nasipa) **b. vojn.** ukrštene metalne grede kojima se preprečuje put, ob. kako bi se spriječio prolaz tenkovima i sl. (Anić 2003)

a. *Prilikom nanošenja zadnjeg sloja možemo s pištoljem ili ježom, nad površinom koju obrađujemo kružiti (na isti način možemo mortnu smjesu nanositi u prva dva sloja), s čime postizemo strukturu ravnomjernijeg izgleda.* (www.jub.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

b. *Sa obje strane autoceste Zagreb-Beograd imali smo dobro ukopane rovove, a ispred nas su se mogle vidjeti protutenkovske mine i ježevi.* (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

3. vrlo kratko šišana kosa koja strši, stršava frizura (Anić 2003)

A 6 mj nakon poroda toliko mi je ispadala da sam se ošišala na ježa (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

kameleon

2. *pren.* onaj koji lako mijenja mišljenje i postupke, nestabilan karakter, koji lako mijenja političku boju; prevrtljivac (Anić 2003)

Galerija naše presvijetle budućnosti. Ljudi kameleoni, ljigave jegulje, popušitelji, uvlakači-podrepne mušice, drveni fiškali, vjetropiri i vjetrokazi. (Vjesnik online, prema HJR)

kenjac

2. *pren. pejor.* onaj koji mnogo ne vrijedi kao osoba od akcije, koji nije sposoban, koji može dosta pokvariti ako mu se što povjeri; seronja, kenjo, kenjčina (Anić 2003)

najviše mi diže tlak kad ovi kenjci od novinara izigravaju moraliste. (www.057info.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

kit

2. *pren. žarg.* momak od oka; tip, faca, facer (Anić 2003)

Voli popiti i zato sam sebe zove Drinko. Drinko je pravi kit. (www.blog.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

klokan

2. *razg. pejor.* nametljiva, nespretna osoba slabih duhovnih mogućnosti (Anić 2003)

a ti si raspon mojeg poznavanja religija zaključio iz moja dva komentara klokane? (www.advance.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

klokanica

2. *pren. razg.* nosiljka za bebe koja se veže na leđima (Bošnjak 2014: 30)

Iako možda svoju bebu najviše volite nositi na rukama, ponekad će vam biti lakše i praktičnije umotati bebu u maramu ili klokanicu i s njom obavljati poslove po kući ili van kuće. (www.roda.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

kobac

2. *pren. pejor.* onaj koji za čim neumjereno teži svim silama; grabljivac, nasrtljivac (Anić 2003)

Ostala je šaka provincijskih mediokriteta u Vladi s dva sura kopca iz Tuđmanove epohe (...) (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

kobila

2. *pejor.* žena gruba izgleda, ili vulgarna ponašanja (Anić 2003)

Pa kobilo glupa, niko ti nije zabranio da se uslikaš sa svojim djetetom za uspomenu nego da kačiš to na Internet (www.forum.hr, 27. 2. 2024)

kobilica *hip.* od kobila

2. **a.** uzdužna greda u kosturu broskog dna **b.** nosač struna ili žica na muzičkim instrumentima (Anić 2003)

a. Nakon porinuća na navoz je položena kobilica za gradnju broda Veruda za prijevoz rasantog tereta kojeg pulsko brodogradilište gradi za "Uljanik Plovidbu". (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

b. Da, lijepo bježi kobilica po tamburi! (www.tambura.com.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

koka *hip.* od kokoš

2. *pren. žarg.* (ob. i u obliku *koke*) draga, bliska djevojka, ob. prijateljica (Bošnjak 2014: 32)

Ja sam ti koka moja blizu kraja što se kila tiče (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

3. *pren. žarg.* zgodna, privlačna žena (Bošnjak 2014: 32)

a ima li dobrih koka na toj svadbi? (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

kokica *dem. i hip.* od kokoš

2. (ob. *mn*) pečeno zrnje posebne vrste kukuruza (Anić 2003)

Recite zbogom grickalicama: umjesto kokica i čipsa, grickajte bademe i slične oraščiće. (www.she.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

kokoš

2. *žarg. pejor.* glupa (ob. ženska) osoba koja puno priča (Anić 2003), ob. i u obliku *kokoška*

Ne trebaš se riješiti mrzovolje nego trebaš naučiti kako raditi s glupim kokošima. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

3. *meton.* piletina, jelo od pileta

kokot

2. obarač vatrenog oružja; okidač (Anić 2003)

Streljivo je u cijevi oružja, kokot je napet, a kočnica nije aktivirana tj. oružje nije zakočeno. (www.doubleapha.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

konj

2. nogari za piljenje; jarac, koza (Anić 2003)

3. *šah* figura koja se povlači u obliku slova L; skakač (Anić 2003)

4. *razg. a.* onoliko tereta (ob. drva) koliko se natovari na konja *b. tehn.* konjska snaga (kratica KS) (Anić 2003)

Teško je reći da je testni model imao malo konja ili da mu je nedostajalo snage jer 143 KS bilo je dovoljno da osjetimo svu pouzdanost i ekonomičnost Mazdina motora. (www.nacional.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

5. *sport* gimnastička sprava (Anić 2003)

6. *razg. pejor.* onaj koji radi što loše ili nerazumno, neprilično; glupan (Anić 2003)

Zašto lupáš vratima, konju! Jel' se tako sjeda za stol, konjino? (www.blog.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

konjić dem. od konj

2. *glazb.* izrezbarena daščica od javorova drva preko koje se natežu žice na gudaćim instrumentima; postavlja se između oba otvora u obliku znaka f (Anić 2003)

To ga je isto nasmijalo, a onda mu je nasmijani gitarist dodao rezervni kabel. Pa je on popravio kabel, naštimao gitaru i vratio žicu u konjić. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

konjina ekspr. vrlo snažan konj

2. *pejor. a.* vrlo snažna osoba (koja nije za drugo nego da pokazuje i iskušava snagu) *b.* klipán, neotesanac, nezgrapan i nepristojan čovjek (za žensku osobu *kobila*) (Anić 2003)

a. (...) *i opće je lik kaj sve podnosi, prava Konjina, tak ga i zovem, pouzdan, gala i zahvalna sam mami mu kaj ga je rodila.* (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

b. *Zašto lupáš vratima, konju! Jel' se tako sjeda za stol, konjino?* (www.blog.hr, prema hrWaC, 27. 2. 2024)

koralj

2. *meton.* proizvod od koralja za izradu nakita

Naša narukvica od koralja sa svojom dužinom od 8-10 cm predviđena za tek rođene curice ili dječake i moći će je nositi prvih mjeseci. (www.frederiko-opatija.com, 1. 4. 2024)

kornjača

2. *pren. a.* vrlo ružna, smežurana osoba **b.** vrlo stara osoba, osoba koja predugo živi (Anić 2003)

Sad joj veli stara kornjačo makni nogu da mogu ubacit u četvrtu. (www.blog.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

3. *pren. žarg.* u govoru navijača, oklopljen policajac na nogometnim utakmicama (Bošnjak 2014: 36)

"Kornjače" spasili obraz policije i spriječili krvoproliće: Kako je moguće da im je promaknulo što se sprema? (www.jutarnji.hr, 28. 2. 2024)

koza

2. *pejor.* živahna, ali glupa ženska osoba (Anić 2003), ob. i u obliku *kozetina*

Pa kozo glupa, važeći zakon imaš već 2 godine. Donesi ti taj novi zakon, al provodi dotad postojeći!!! (www.sportnet.hr, 28. 2. 2024)

3. nogari za piljenje; jarac (Anić 2003)

4. *pren. fam.* draga, mila žena (ob. bliska prijateljica)

"Ajde pusti me kozo, vidiš da sam taman legla, ic ćemo sutra"- odgovorila san. (www.blog.dnevnik.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

5. *pren. žarg.* malen motocikl (Sabljak 2013)

Prije nekoliko tjedana u Kaštel Sućurcu održan je 4. susret Tomosovih motora i mopeda, a na info letku je bila slika popularne "koze" (...) (www.slobodnadalmacija.hr, 28. 2. 2024)

6. *pren. žarg.* vrsta štednjaka na drva s četiri visoke, tanke metalne noge (Sabljak 2013)

Ma od obične lime skrojena, na tanki visoki nogaman, zato joj tako dali i ime, ma gorila je ta koza dok si u nju turkal drva (...) (www.glasgacke.hr, 28. 2. 2024)

kozica dem. i hip. od koza

3. valjkasto drvo na kojem se potkivaju konji ili volovi (Anić 2003)

kozlič

2. nogari za piljenje; koza (Anić 2003)

3. *sport* gimnastička sprava (Anić 2003)

Nikad u životu nisam dobro preskočila kozlič, a penjanje na uže mi je uvijek bila nemoguća misija. (www.blog.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

krava

2. *pejor. razg.* neskladna ženska osoba, ob. polaganih kretanja (Anić 2003), usp. *krava* 3

3. *pren. pejor.* pretila, gojazna ženska osoba (Bošnjak 2014: 37), ob. i u obliku *kravetina*

Kažeš joj: Kravetino debela neodlučna, lbila bi odlučnija kad bi bila mršavija. (www.forum.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

4. *pren. pejor.* glupa ženska osoba, ob. i u obliku *kravetina* (usp. Bošnjak 2014: 37)

Kaj, ti misliš da je mene strah, zato jer ti je brat murjak? Daj ne seri kravo jedna. (www.viatrade.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

5. *pren. fam.* draga, mila ženska osoba (ob. prijateljica)

Kravo, nedostajala si mi. (www.blog.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

kreketuša

2. *pren. pejor.* brbljava žena (Anić 2003)

krmača

2. *razg. pejor.* za žensku osobu **a.** loših karakternih osobina **b.** vrlo gojaznu i zapuštenu (Anić 2003)

b. a bi joj rekla krmačo debela, kad ždereš svaki vikend toliko ti ćeš crknut od svojih kila. (www.forum.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

3. *žarg.* avionska bomba velike razorne snage, punjena s oko 50 kg eksploziva (Anić 2003)

U obilasku bolnice vidjeli smo mjesto gdje je bačena bomba krmača koja je pala pod noge pacijenta, ali nije eksplodirala. (www.skole.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

4. *pren. žarg.* plastična boca piva od dvije litre (Žargonaut)

Ja sam sinoć popio jednu krmaču, a poslije još 3 pelin fante u Poirotu. (Žargonaut, 28. 2. 2024)

krmak

2. *razg. pejor.* čovjek ružnih postupaka, lošeg karaktera (Anić 2003)

Oholi balkanski krmak, a ne skromni alkarski momak. (www.sbplus.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

krme

2. *refer. fam.* onaj koji nespretnošću nešto uprlja (Anić 2003)

3. *pren. pejor.* pretila, gojazna muška osoba

Taman kad se ja budim oko 7 dere se ono debelo krme Vicko. (www.blog.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

4. *v. krmača* 4

Kume, meni uzmi jedno krme u trgovini. (Žargonaut, 28. 2. 2024)

krokodil

2. *pren. žarg.* vrsta droge koja uzrokuje rane na koži koje podsjećaju na krokodilsku kožu (Bošnjak 2014: 38)

Naime, upravo na osječkom području po prvi je put u Hrvatskoj zabilježeno raspačavanje droge 'krokodil. (www.dnevnik.hr, 28. 2. 2024)

3. *pren. žarg.* kablovi za spajanje dvaju akumulatora u svrhu punjenja (Žargonaut)

Krokodil klijesta za akumulatore, punjače akumulatora i slično. Izolirane plastične ručke u crvenoj i crnoj boji kako ne bi došlo do zamjene polariteta. (www.vidam.hr, 23. 3. 2024)

krpelj

2. *pren. pejor.* osoba koja iskorištava druge ljude (Bošnjak 2014: 39)

Mi možemo živjeti bez njih i njihovih ograničavajućih "propisa" i "zakona", ali oni ne mogu bez nas, jer su oni samo najobičniji krpelji na grbači naroda. (www.tportal.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

3. *pren. pejor.* žarg. dosadna osoba (Žargonaut)

Evo opet krpelja, odo ja ljudi, vidimo se! (Žargonaut, 28. 2. 2024)

krtica

2. špijun u vlastitim redovima, onaj koji djeluje iznutra (Anić 2003)

Budući film pratiti će CIA-inog špijuna koji biva označen kao ruska krtica koja sprema atentat na američkog predsjednika. (www.popcorn.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

3. *pren.* vrlo marljiva osoba, ustrajna u radu (Anić 2003)

Tu je i neumorna vrijedna krtica Nikica Rudar, učenik legendarnog Franje Filipca, koji bi morao ostati na funkciji u klubu. (www.kaportal.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

kučka *ekspr.* kuja

2. v. *kuja* 2

Stara kučka tad zatvori vrata, pa mi ne dade unutra. (Niko Andrijašević: *Iz neretvanske krajine*, 1907, prema HJR)

3. *pren. pejor.* prostitutka, ob. i u oblicima: *kučketina*, *kučkica*

Ovdje ću biti ono što stvarno jesam - mala pohotna kučkica koja jedva čeka da raširi noge. (www.blogger.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

4. *pren. fam.* draga ženska osoba (ob. prijateljica) (Bošnjak 2014: 40)

kuja

2. *pejor.* žena sklona intrigama i podmuklim postupcima; kučka (Anić 2003)

I ponovno je počela olajavati ljude iza leđa. Prava dvolična proračunata kuja. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

3. v. *kučka* 3, ob. i u obliku *kujetina*

Što vas briga s kime se seksa, jer više nije vaša djevojka. Sada je obična kuja. (www.intimatemedicine.com.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

4. *pren. fam.* draga i bliska ženska osoba, ob. tinejdžerica (Bošnjak 2014: 40)

Kujo sretan rođo (www.facebook.com, 28. 2. 2024)

kukavica

2. dio sata (Anić 2003)

Kukavica se aktivira kretanjem sata dok sat otkucava pomoću ruke koja se aktivira sat i po sata. (www.hmn.wiki, 28. 2. 2024)

3. onaj koji se uvijek boji; plašljivac, strašljivac, strašljivica (Anić 2003)

Ali da si ti netko bitan - razočarao bi me, jer si kukavica koja nema petlje izreći svoj stav. (www.pollitika.com, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

kuna

2. *pov.* jedinica novca NDH 1941–1945. (jedna kuna = 100 banica) (Anić 2003)

3. *pov.* jedinica hrvatskog novca u Republici Hrvatskoj od 30.5.1994 do 31.12.2022. (jedna kuna = 100 lipa)

kvočka

2. *pren. pejor.* brbljava, dosadna žena (Anić 2003)

Tatjana Jurić je samo glupa kvočka koju treba potrošiti dva-tri puta i zahvaliti joj se na suradnji. (www.forum.hr, prema hrWaC, 2. 4. 2024)

labud

2. *pren.* osoba koja se proljepšala (*usp.* Bošnjak 2014: 41)

"Ali si se u labuda pretvorila", poručili su fanovi zgodnoj Splicički. (www.net.hr, 28. 2. 2024)

3. *pren. žarg.* ocjena dovoljan (2) (Bošnjak 2014: 41)

toooooooo dobio sam labuda i ne moram na popravni (Žargonaut, 28. 2. 2024)

labudica *ekspr.* ženka labuda

2. vozilo za prijevoz teških predmeta i vozila (npr. tenkova) (Anić 2003)

Vozač labudice napravio je u srijedu popodne potpuni prometni kaos na jednoj od najprometnijih ulica u osječkom Donjem gradu. (www.24sata.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

lane

2. *pren.* milo dijete (Anić 2003)

3. *pren. fam.* voljena, draga osoba

Hej lane moje, crne kose tvoje, bez tebe nemam kud! (Colonia: *Lažu oči moje*, pjesma)

lasta

2. *pren.* skok u vodu na glavu koji podsjeća na letenje lastavice: nakon sunožnog odraza s rukama u zaručenju ruke se polažu uz trup (Bošnjak 2014: 42)

A s druge strane, lasta je takav skok da se ustvari uvijek razbiješ. (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

lastavica

2. dio pročelja koji završava u obliku trokuta; zabat, šanta (između deke i krova) (Anić 2003)

I kad je posao priveden kraju, majstori ustanoviše, da je jedna lastavica za metar viša od druge. (www.dobrkovici.com, 28. 2. 2024)

3. *v. lasta 2*

lav

2. *pren.* hrabar, srčan čovjek (Anić 2003)

Svaka riječ, svaka procjena mu je na mjestu. Svaka čast lave. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

lavica *ekspr.* ženka lava

2. *pren.* hrabra, moćna žena

Moja je žena lavica, a tvoja je krava. (www.tportal.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

leopard

2. *pren.* uzorak leoparda (ob. na odjeći)

Nosim još cvjetne uzorke, nikad ne bih nosila leopard i zebdu, ali zato nema boje koju ne bih nosila. (www.vecernji.hr, 2. 3. 2024)

leptir

2. *term.* prozor automobila koji se otvara kružno (Anić 2003)

VW buba leptir prozor, ispravan, kompletan sa okvirom, gumicama i ručicom, za starije modele. (www.njuskalo.hr, 20. 5. 2024)

3. *sport* stil prsnog plivanja, ruke se istodobno pokreću prema naprijed (Anić 2003)

ok, ja sam mlad i ne mogu plivat leptir jer mi je prenaporan, pa si vi zamislite kak to izgleda kad pliva starček (www.blog.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

leptirica *ekspr.* ženka leptira

2. *pren.* nježna žena

Savjetovala si joj da radi na svom izgledu, pretvara se u nježnu, mirišljavu leptiricu dok dočekuje svog muža... (www.forum.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

lešinar

2. *pren.* onaj koji koristi tuđu nevolju, koji ide preko leševa (Anić 2003)

Ali ove su godine gladni lešinari (čitaj, moja sestra) odlučili malo se okoristiti i najesti na moj račun. (www.index.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

lignja

2. *pren. pejor.* podmukla, licemjerna i ljigava muška osoba (Bošnjak 2014: 45)

Pa nisi mi ti dao posao lignjo jedna. (www.tportal.hr, 28. 2. 2024)

3. *meton.* meso od lignje, jelo od lignje, za pr. v. *školjka* 4

lija *hip.* od lisica

2. v. *lisac* 2

Moj ljubavnik je bio stara iskusna lija (www.forum.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

lisac

2. *pren.* lukava muška osoba (Anić 2003)

Ima tu i mnogo starih i iskusnih lisaca i zmija koje je nikako, skoro pa i nemoguće istjerat iz šume. (www.emedjmurje.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

lisica

2. *meton.* prerađeno krzno lisice (Anić 2003)

Kožna jakna, lisica oko vrata ili modificirana oderana koža na nogama također su neprihvatljivi. (www.burza.com.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

3. *pren.* lukava, mudra osoba (*usp.* Bošnjak 2014: 46)

E to je jedna jako lukava lisica. Ta žena je toliko svijesna sebe, svojih oblina, mana, vrlina, njoj kad se netko svidja, on ce biti njen. (www.blogger.hr, prema hrWaC, 28. 2. 2024)

maca hip. od mačka

2. *pren.* lijepa, zgodna, privlačna ženska osoba (Bošnjak 2014: 46)

Opa, maco! Mokra Samra se popela na drvo i pozirala u kupaćem (www.rtl.hr, 29. 2. 2024)

3. *pren. fam.* voljena, draga ženska osoba

- Maco moja mala - šapnuo je, protrljavši svoj obraz o njen (...) (www.index.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

macan hip. od mačak

2. *žarg.* **a.** čvrst, snažan muškarac **b.** onaj koji je u nečemu dobar, koji se u nešto odlično razumije; autoritet (Anić 2003)

a. Zatražio je objašnjenje, pomoć, ali mu je ćelavi nabildani macan odjeven u potkošulju uljudno objasnio kako on samo lupa štambilje na iskaznice (...) (www.blog.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

b. Ipak, ne treba se zanositi da bi on mogao nositi teret brutalne Lige 10. Za to će trebati jedan pravi macan u veznom redu. (www.glas-slavonije.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

3. *pren. razg.* zgodan, privlačan muškarac (Bošnjak 2014: 46)

da, svi smo se lijepo sredili; dečki su bili pravi macani, a curke zanosne ljepotice (www.unizg.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mačak

2. pomagalo s kukama na konopu, služi da se dohvati kad što padne u bunar; skoba (Anić 2003)

3. *pren.* vrlo iskusan čovjek, snalažljiv, lukav, svemu dorastao; prepredenjak (s pozitivnom konotacijom) (Anić 2003)

Dakle, završiš gimnaziju sa peticom i baciš se na posao i u 4 godine si pravi mačak u svom poslu. (www.forum.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mačka

3. **a.** *etnol.* dugačak željezni klin ispod stražnjeg dijela kola, služi kao kočnica **b.** mačak (2) (Anić 2003)

4. *žarg.* ženska, djevojka (ob. zgodna); komad (Anić 2003)

"Alo mačko , a di si se tako sredila?" (www.split.com.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

5. (+ *potenc.*) grudasta nakupina prašine, smjesa prašine, dlaka itd.; gvalja, skoba (Anić 2003)

6. *razg.* dlake pod pazuhom (Anić 2003)

7. v. prijeklad (Anić 2003)

8. *pren. fam.* draga, bliska ženska osoba (ob. prijateljica)

Uživaj mačko, dobro se provedi, vrati odmorna i sa puno priča koje ćeš podijeliti s nama. (www.mojblog.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mačkica *dem. i hip.* od mačka

2. *pren. razg.* ženski spolni organ

Ma, jel to neka nova moda imati obrijanu mačkicu?? (www.blog.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mačor *ekspr.* mačak

2. *pren.* iskusan muškarac u odnosu na žene, stari mačak (Anić 2003)

Svojim mu je kretnjama Juanita omogućavala užitke, što ih još nije poznao, iako je bio iskusan stari mačor. (www.intimatemedicine.com.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

magarac

2. *pren.* onaj komu je upućen blaži prijekor zbog samovolje, neposlušnosti i dr. (Anić 2003), ob. i u oblicima: *magare, magarčina*

(...) a ćaća već zove: Diži se, magarče jedan - vadeć to krsta sa tebe šta spavaš do podne (...) (www.imoart.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

3. *pejor.* bena, glupan, budala, kenjac (Anić 2003), ob. i u oblicima: *magare, magarčina*

Normalno, vi ste običan magarac, ako dopuštate da vas iskorištava netko tko živi luksuznije i bolje od vas. (www.zadarskilist.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

majmun

2. *pren. pejor.* **a.** onaj koji oponaša koga ili što kao majmun **b.** koji je glup (Anić 2003), ob. i u obliku *majmunčina*
a. *Ali sto bi ja tim bahatim majmunima opalio kaznu i jos bi im i maglenke razbio.* (www.forum.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

b. *I ti se bijedni neuki majmune javljaš i laprdaš o demokraciji i toleranciji* (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

3. *int. žarg.* znak @, koristi se u e-mail adresama i razdvaja korisničko ime od imena poslužitelja na kojem se nalazi korisnički račun (Anić 2003)

4. *pren. pejor.* muškarac crne puti (Bošnjak 2014: 50)

Hvala Bogu i Svetom Duji da ovi crni majmun nema blage veze o balunu. Triba njemu bacit bananu. (www.tportal.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

5. *pren. razg.* muški spolni organ (Bošnjak 2014: 50)

Hoćeš li ti svaki put kad protreseš svog (malog) majmuna nakon uriniranja morati ići u crkvu na ispovijed (www.forum.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

majmunica

2. *pren. pejor.* glupa, neodgovorna ženska osoba

"Bogati draga, di je una majmunica Lara?" (www.blog.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mandril(o)

2. *pren. razg. iron.* neuglašena, neodgojena osoba; klippan, neotesanac (Anić 2003)

Ranko Ostojic je jedan najobicniji prepotentni mandrilo koji misli da nesto zna. (www.forum.hr, prema hrWaC, 27. 3. 2024)

marva reg. tegleće životinje

2. *pren. pejor. a.* onaj koji vrlo neprilično postupa, bez osjetljivosti za druge ljude i za ono što radi **b.** ljudi nedostojni poštovanja (Anić 2003)

Sad se ponašaju ko zadnja balkanska marva i to sam podijelio s ljudima (...) (www.forum.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mazga

2. *pren. a. razg.* vrlo jaka i izdržljiva osoba **b. pejor.** tvrdoglava osoba, onaj kojemu je nemoguće što dokazati (Anić 2003)

a. Kada se odlučiš radit ovaj posao moraš biti svjestan da si nekoliko godina tegleća mazga, a nisam siguran da smo svi spremni na to. (www.dulist.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

b. I Bojana, mazgo jedna nije Brendon uopce dvolican nego si ti. (www.rtl.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

medo hip. od medvjed

2. *pren. fam.* voljeni, dragi muškarac (Bošnjak 2014: 51)

Medo moj mali, hocu ti samo rec, da te jako volim. (www.vidi.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

3. *meton. razg.* kovanica od 5 kuna (Sabljak 2013)

Medo nije bio samo medo. Medo je bio sendvič u osnovnoj. (www.facebook.com, 29. 2. 2024)

medvjed

2. *pren. a.* osoba neuglašena ponašanja **b. podr.** nezgrapna osoba zdepaste tjelesne građe (Anić 2003)

a. Ja neću da taj medvjed dođe mjesto - vas. Privikla sam se na vaše poklone. (August Šenoa: Čuvaj se senjske ruke, 1876, prema HJR)

b. A kad tamo, dva ogromna medvjeda sa službenim značkama (www.blog.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

3. *pren.* homoseksualac jake i mišićave tjelesne građe

U gay kulturi, bear odnosno medvjed je veći i često dlakavi muškarac koji projicira sliku grube muškosti. (www.hellomagazin.hr, 29. 2. 2024)

micek *reg. hip.* od mačak

2. *pren. fam.* voljena osoba (Bošnjak 2014: 52)

Jer je to tvoj micek, vidi ga. Odi ga zagrlit. Pokrit. (www.forum.hr, 29. 2. 2024)

miš

2. *fam.* **a.** dječaćić **b.** njegov spolni organ; miško (Anić 2003)

a. *Mišu moj mali, samo sam ti htjela reći koliko mi nedostaješ.* (www.dnevnik.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

b. (...) *kad ga pitaš "Što ti to raste između nogu?" ko iz topa odgovara "miš!"* (www.roda.hr, 29. 2. 2024)

3. *inform.* vanjska računalna komponenta koja upravlja kursorom (strelicom ili sl.) na ekranu, služi za komunikaciju korisnika sa softverom (Anić 2003)

Dvostrukim klikom miša na tu stavku možemo račun automatski upisati u bazu partnera. (www.ipos.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

4. *pren. pejor.* beznačajna muška osoba (Bošnjak 2014: 52)

On je najobičniji miš, a glumi strašnog lava. (www.ipress.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mišić *dem. i hip.* od miš

2. *pren. fam.* draga, voljena osoba (Bošnjak 2014: 53), ob. i u oblicima: *mišek, miško*

Obožavam kad mi kaže mišiću moj... (www.blog.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mrav

2. *pren.* beskorisna, nevažna osoba (Bošnjak 2014: 54)

Svako biće teži zadovoljstvu od beznačajnog malog mrava do kraljeva i premijera. (www.atma.hr, prema hrWaC, 26. 3. 2024)

3. *pren.* marljiva, radišna osoba (usp. Bošnjak 2014: 54)

dali je državi još uvijek važnija mafija ili radišni i poštteni mravi. (www.nacional.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

mula

2. *žarg.* onaj koji je glup; glupan (ob. za žensku osobu) (Anić 2003)

prema tome, sjedi i uči, mulo neodgojena. (www.tportal.com, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

3. *pren. žarg.* osoba koja za drugoga prenosi drogu preko granice (Bošnjak 2014: 55)

Iako nisu htjeli otkriti previše detalja, mula je navodno sa sobom nosila više od kilograma kokaina. (www.vecernji.hr, 29. 2. 2024)

mušica *dem.* od muha

3. dio vatrenog oružja (na vrhu cijevi), služi za nišanje (Anić 2003)

Na većinu tvorničkih pušaka pa tako i na crvenu zastavu na zadnji ciljnik može se ugraditi samo optičko vlakno i zamijeni se prednja mušica. (www.lovac.info.hr, 29. 2. 2024)

4. *rib.* vrsta mamca na koji se lovi riba (Anić 2003)

Vežanje mušica je jedno, a ribolov mušicama drugo i trebate to razumjeti. (www.prakticni-ribolov.hr, 29. 2. 2024)

nerc

2. *meton.* krzno te životinje (Anić 2003)

Ali najviše pažnje privukla je haljina od nerca na tanke naramenice. (www.buro247.hr, prema hrWaC, 1. 4. 2024)

nutrija

2. *meton.* krzno te životinje

orangutan

2. *razg. pejor.* glup, neskladan čovjek (Anić 2003)

Možda ovi orangutani u lokalnom HDZ-u jedva čekaju da čimpanza Franko napravi skandal (HDZ-ovcu) Buriću, po mogućnosti i da ga razrješe. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

oroz reg. pijetao

2. okidač vatrenog oružja (Anić 2003)

3. *v. pijetao* 3

ovca

2. *pren. pejor.* **a.** glupa osoba **b.** strašljiva, pitoma osoba (Anić 2003)

a. *Ovi isti mediji šta su to objavljivali pa ste vi naivne ovce nasjele sad šute, umjesto da se javno ispričaju MPT-u zbog klevete i laži.* (www.dnevnik.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

b. *Ako propustite ovu priliku da postanete vođa, riskirate da se pretvorite u pokornu ovcu (...)* (www.bank.hr, prema hrWaC, 29. 2. 2024)

3. *meton.* ovčetina, jelo od ovce

pačić dem. i hip. od patak

2. (*mn*) *pren.* učenici prvog razreda osnovne škole (Bošnjak 2014: 57)

I kao što rekoše sinoć polaznici programa predškole: Pačići, prvašići kreću na svoj put, sve je bliže i školskog zvona zvuk. (www.novogradiska.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

3. *pren. žarg.* vrlo mala stražnjica (Žargonaut)

Vidi nju s kakvim se pačićem šeće. (Žargonaut, 6. 3. 2024)

pajcek reg. svinja

2. *pren. pejor.* neuglađena i neuredna muška osoba (Bošnjak 2014: 57)

ziher se bu debeli pajcek odrekel hamburgera, pornjave i statusa boga u toj svojoj prćiji u zamjenu za progon ili smrt.... (www.dnevnik.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

3. *pren. pejor.* muška osoba koja puno jede

Glupo mi je nest kukat kak je jadan i slabasan kad je mali pajcek, ali voljela bih da jede pametnije/zdravije. (www.forum.hr, 5. 3. 2024)

4. *pren. fam.* draga, bliska muška osoba (Bošnjak 2014: 57)

ti jen pajcek mali nema te i onda mi pošalješ poručicu i nema pusa na kraju ništa (www.dnevnik.hr, 5. 3. 2024)

papagaj

2. *pren.* onaj koji samo ponavlja tuđe riječi (Anić 2003)

To što papagaji ponavljaju da je premijer doktor Ivo Sanader umalo svetac ne čini ga uistinu svecem nego predmetom stranačkog kulta obožavanja. (www.pollitika.com, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

papagajke

2. vrsta ključa ili kliješta kojima se, uz podešavanje, pritežu matice; oblikom asociraju na papagajski kljun; papagajke (Anić 2003)

Ako čujem da i dalje ganja sve te trebe, iščupat ću mu s papagajkama onu stvar. (Žargonaut, 6. 3. 2024)

papatači

2. (*jd*) *pren.* dosadna, naporna osoba

Kao i sve četiri kolege papatača koji su sudjelovali u ovome. (www.blog.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

papige lokal. razg.

2. v. *papagajke* 2

trebaju ti velika i jaka kliješta. papige su premale, vodoinstalaterska kliješta OK, ili barem amerikanke. (www.forum.hr, 5. 3. 2024)

3. v. *papagaj* 2

On je samo papiga koja ponavlja i ponavlja jedno te isto, godinama. (www.slobodnadalmacija.com, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

parazit

2. *pren.* onaj koji živi od tuđeg rada, koji živi na tuđi račun; muktaš, gotovan (Anić 2003)

Ajmeee, Tepeš pa ti si obični parazit i uljez kad živiš sa tuđom ženom i na njenoj stečevini. (www.vecernji.hr, 20. 3. 2024)

pas

2. *pren. pejor.* gruba, licemjerna, zla muška osoba (Bošnjak 2014: 58)

Psu jedan ne laži. (www.vecernji.hr, 20. 5. 2024)

3. *pren. pejor.* jadna, bijedna osoba

Tamo, u jamerici, i najšugaviji pas može dobiti kredita koliko god hoće i po povoljnijim uvjetima nego mi. (www.forum.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

pastuh

2. *pren. razg.* muškarac koji je dobar u seksu (Bošnjak 2014: 59)

Misice nisu za izazivanje napaljenih pastuha, budući da su to najčešće neopterećene cure koje ne vole nikoga osobito izazivati. (www.forum.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

patka

2. *meton.* meso patke, jelo od patke, za pr. v. *guska* 4

pauk

3. *razg.* vozilo s dizalicom za odnošenje ili premještanje automobila (Anić 2003)

Mene recimo zanima - što policija savjetuje da građanin treba učiniti kad vidi ovako parkiran automobil? Trebam li ja osobno zvati pauka? (www.pollitika.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

4. *pren. žarg.* naprava za pričvršćivanje prtljage na krovu automobila (Bošnjak 2014: 60)

Uglavnom, jel ima koje nade da takav pauk bude "legalan" ili ništa bez krovnih nosača? (www.forum.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

paun

2. *pren. iron.* onaj koji se šepuri, koji se pravi važan; razmetljivac, oholica (Anić 2003)

To je jedan napuhani paun, bez znanja, bez vjestina, bez ikakvih osobina koje trebaju krasiti iole osrednjeg politicara, a kamoli premijera. (www.crol.hr, 5. 3. 2024)

pavijan

2. v. *babun* 2

(...) kao da je već počelo sanjano vrijeme kulture u kojemu neće biti moguća vladavina pavijana u skupim odijelima. (www.mvinfo.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

pčelica dem. od pčela

2. *pren.* marljiva, radišna osoba

Od svih studentica Sanja najviše trenira, pa onda Bojana. Pčelica radi, polaže neke ispite, živcira se. (www.blog.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

pesek reg. hip. od pas

2. *pren.* prikolica za vuču vozila (Bošnjak 2014: 61)

Dakle, pesek nije vučno vozilo. Već dugo se ne smije vući auto na "peseku". (www.forum.hr, 6. 3. 2024)

3. *pren. sport* način plivanja u kojem ruke i noge oponašaju plivanje psa (Bošnjak 2014: 61)

Početničke plivačke tehnike: plivanje na leđima ili pesek, skok u vodu plivaju na prvom treningu sve osobe starije od 7 godina. (www.facebook.com, 6. 3. 2024)

picajzl(a) reg. stidna uš

2. *pren.* gnjavator, sitničavac, pedant, dosadnjaković, nametljivac (Anić 2003)

A šta ljudi, nemojte se bedirat, pa na svakom faxu ima par picajzli od profesora i osoblja (...) (www.forum.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

a kad bi ga vidili u gradu mislili bi kak je on neka picajzla, sav skockan, sva roba na njemu brendirana, mirisljav (u svakom trenu je imao barem 4-5 parfema za svaku prigodu) a kuci prasac zmazani. (www.forum.hr, 6. 3. 2024)

pijavica

2. *pren.* **a.** onaj koji rado iskorištava drugoga; izrabljivač, zelenaš **b.** onaj koji se drži nekoga, koji se pripija uz koga, koga se taj drugi ne može riješiti (Anić 2003)

a. *On je pijavica za to poduzeće, kao što su "zaslužni umirovljeni" političari propast za bilo koju sredinu gdje ih smjeste.* (www.poslovni.hr, 6. 3. 2024)

b. *Zato što nikad ne znaju kada je "kulturan muškarac" s druge strane ekrana zapravo naporna pijavica koja će daviti i daviti čak i kada ona više ne želi taj razgovor.* (www.forum.hr, 6. 3. 2024)

pijetao

2. *pren. razg.* razdražljiv čovjek, svadalica (Anić 2003)

stalno onaj OROZ ili pijetao Milanović kukurice, kokodace o nekakvom postenju.. (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

3. vjetrokaz na krovu ili na dimnjaku; oroz (HJP)

Odlučismo istražiti porijeklo običaja postavljanja crvenoga pijetla na krovove naših hiža, a i štala, a netko je vidio pijetla i na pesovoj kućici. (www.skole.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

pile

2. *pren. fam.* draga osoba (Bošnjak 2014: 62), ob. i u oblicima: *pilence, pilešce*

Djeci je to važno, ma meni je važno da budemo tu kad naše malo pile zagrmi u mikrofon: "Dragi roditelji, dobrodošli na..." (www.blog.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

3. *meton.* piletina, jelo od kokoši

pitbul/pitbull

2. *pren. žarg.* agresivna muška osoba (Bošnjak 2014: 62)

On je pitbull. Toga se i bojim. Lako ćemo mi za palitelje iz Washingtona, LGBT udruge i Meksikance preko bare, mene brine njegova vanjska politika i što sve od strane njegove administracije može biti legitimirano. (www.forum.hr, 6. 3. 2024)

piton

2. *pren. razg.* vrlo velik muški spolni organ (Bošnjak 2014: 63)

Štampa osim zdravstvenog stanja koje je bogu hvala dobro, prenosi i zapažanja medicinskih sestara da, također bogu hvala, ima pitona u gaćama. (www.index.hr, 6. 3. 2024)

polip

2. *pat.* uvjetno dobroćudna tumorska tvorba sluznica, može biti preteča karcinoma (Anić 2003)

Polipi na maternici najčešće se javljaju kod žena u klimakteriju i menopauzi, iako su također prisutni i kod mlađih žena. (www.poliklinika-fleur.hr, 23. 3. 2024)

prasac

2. *pren. pejor.* **a.** onaj koji je neuredan, nečist **b.** loš karakter, nečastan čovjek, onaj koji nema dostojanstva (Anić 2003)

a. a kad bi ga vidili u gradu mislili bi kak je on neka picajzla, sav skockan, sva roba na njemu brendirana, mirisljav (u svakom trenu je imao barem 4-5 parfema za svaku prigodu) a kuci prasac zmazani. (www.forum.hr, 6. 3. 2024)

b. Nevjerojatno, kakav bezobrazni i neodgojeni prasac zajedno sa onom vješticom od svoje sestre. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

3. *pren. pejor.* debela muška osoba; osoba koja puno jede (Bošnjak 2014: 63)

Ma ja mrzim dečka: E.... taj prasac nezasitni jede non stop... (www.forum.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

4. *pren. fam.* draga osoba (Bošnjak 2014: 63)

Promatram sina danima grizući se od paranoje - što je s njim, je li tako nesretan, jesmo li ga kako povrijedili, bla bla bla... da bih danas zaključila da je mali prasac tako jako pametan da je to strašno. (www.mojblog.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

prase

2. *refer. fam.* onaj koji nespretnošću nešto uprlja (Anić 2003)

Robicu joj perem odvojeno jer malo zmazano prase uvijek ima čime napunit mašinu (www.roda.hr, 6. 3. 2024)

prasica

3. *pejor.* ženska osoba koja radi ili je uradila nešto nekorektno ili nepošteno (Anić 2003)

Ne, nego sam previše sebična i arogantna egocentrična prasica. (www.forum.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

4. *pren. pejor.* pretila, gojazna ženska osoba (Bošnjak 2014: 64)

Ja sam sinoc isla tretati vanka, trcala sam i govorila sama sebi, tako i treba prasice jedna, hoces jesti silne slatkise po noci pa sad nemozes guzom da mrdnes. (www.mameibebe.biz.hr, 6. 3. 2024)

5. *pren. fam.* bliska, draga ženska osoba (ob. prijateljica) (Bošnjak 2014: 64)

prasice jedna, savršeno si ovo izvela. (www.forum.hr, 6. 3. 2024)

pseto ekspr. pas

2. *pren. pejor.* onaj koji izaziva prezir (Anić 2003)

Voditelj prodaje je bio obično pseto koje je doduše kužilo posao (...) (www.forum.hr, prema hrWaC, 5. 3. 2024)

psina augm. od pas

2. *pren.* učinjena pakost, podvala (Anić 2003)

Zadovoljno hodate po svijetu ne sluteći da vam zlobna sudbina, baš tada, kada to najmanje očekujete, sprema psinu. (www.matica.hr, prema hrWaC, 6. 4. 2024)

ptica

2. *pren.* onaj koji ima ptičje lice (Anić 2003)

ptičica *dem. i hip.* od ptica

2. *pren.* lopov, sitan kriminalac, propalica (Anić 2003)

ODE JOŠ JEDNA "PTIČICA" – Tužitelj Oleg Čavka u prepiskama kriminalaca preko Sky aplikacije (www.otpor.media, 6. 3. 2024)

puma

2. *pren.* starija žena koja zavodi mlađe muškarce (Bošnjak 2014: 65)

Ova samoprovzana 'puma', odnosno žena koja voli mlađe muškarce, ispričala je kako voli pozirati u seksi odjevnim kombinacijama s uzorkom leoparda. (www.24sata.hr, 6. 3. 2024)

purica *dem. i hip.* od pura

2. (bez obzira na spol) *kulin.* puran ili dijelovi purana priređeni kao jelo (Anić 2003)

Što je blagdanski stol bez pečene purice s mlincima? (www.tportal.hr, 2. 4. 2024)

puž

3. (+ *potenc.*) *tehn.* **a.** *razg.* naprava koja ima oblik puževe kućice ili spirale **b.** posebna vrsta zupčanika u obliku vijka koji se upotrebljava u pužnim prijenosima; pužni vijak, beskrajni zavrtanj (Anić 2003)

a. *Upravljanje transportnim puževima vrši se preko upravljačke jedinice smještene u kabini vozila.* (www.rasco.hr, 6. 3. 2024)

b. *Puž uključuje jedan ili više zubaca spiralnog zupčanika (...)* (www.hr.ever-power.net, 6. 3. 2024)

4. krajnji dio vrata na gudačim instrumentima (Anić 2003)

Ukoliko dijete može obgrliti prstima puž bez naprezanja, veličina je odgovarajuća. (www.studiopizzicato.hr, 6. 3. 2024)

5. *pejor.* spora osoba (Anić 2003), ono što je sporo

Njemački operater ne bi više bio tek spori puž, već suprotno, njegov udjel mogao bi se povećati. (www.fondovi.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

6. *meton.* meso puža, jelo od puža

pužić *dem. i hip.* od puž

2. (+ *potenc.*) ono što oblikom podsjeća na puževlju kućicu (vrsta tjestenine) (Anić 2003)

Pužiće skuhamo, procijedimo i pomiješamo s umakom od povrća te dodamo natrganog bosiljka i parmezan po želji. (www.femina.hr, prema hrWaC, 6. 3. 2024)

rak

2. **a.** *pat.* zloćudni tumor kod kojega anarhično bujaju stanice organa ili tkiva (*cancer*) **b.** *biol.* naziv za biljne bolesti uzrokovane virusima ili bakterijama (Anić 2003)

a. *Tako pasivno pušenje za 20 % povećava rizik od raka pluća.* (www.umrh.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

b. *K tomu, pitomi kesten su napali rak kore i mušice pa kestenove šume valja obnavljati.* (www.glasistre.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

3. *meton.* meso raka, jelo od raka

Zapečeni plavi rak s ljutikom, celerom i čičokom po receptu chefa Davida Skoke (www.jutarnji.hr, 28. 3. 2024)

rakun

2. *meton.* cijenjeno skupocjeno krzno istoimene životinje (Anić 2003)

riba

2. *kulin.* riblje meso, jelo od ribe (Anić 2003)

Mesna dijeta je kisela i bolje je jesti ribu i malo piletine nego junetinu i svinjetinu. (www.larimar.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

3. *pren. žarg.* zgodna, privlačna ženska osoba (Bošnjak 2014: 67), ob. i u obliku *ribetina*

Pa čovječe, svaka ženska koja bi ušla, bila je prava riba. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

ribica *dem. i hip.* od riba

2. *pren.* ženski spolni organ (usp. Bošnjak 2014: 68)

Volim tajice. Kroz njih se nazire ribica. (Žargonaut, 1. 3. 2024)

3. *pren. fam.* voljena, draga osoba

To je samo san ribice moja preslatka. (www.forum.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

roda

2. *pov.* tip lakog izviđačkog aviona iz 2. svjetskog rata (Anić 2003)

samur

2. *meton.* skupocjeno modrosivo kunino krzno; samurovina (Anić 2003)

sivonja

2. *pren. pejor. razg.* grub, nasilan čovjek (Anić 2003)

Već poslijepodne kada sam se vraćao s posla, na guzicu mi se zalijepio sivonja sa metalik plavim automobilom (...) (www.mojblog.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

skakavac

2. nož čija oštrica naglo iskače iz korica na pritisak prstom ruke u kojoj se drži (VRH)

Kao drugo skakavac je zabranjen, ne smijes ga imat niti kupovat. (www.reddit.com, 4. 3. 2024)

3. *pren. razg.* nepouzdana političar, kriminalac

A nakon rata su nagrnili HDZ-ovi skakavci i potaracali ono šta nisu rat i njihovi "prvoborci" za vrime rata. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

slavuj

2. *pren.* osoba koja lijepo pjeva (Bošnjak 2014: 69)

Nadamo se da će makedonski slavuj Toše Proeski dobiti ulicu i u rodnoj Makedoniji (Skoplju) i u Hrvatskoj (Zagrebu). (www.index.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

3. *meton.* kovanica od jedne kune (Žargonaut)

Dodaj par slavuja i imamo za dvije kave. (Žargonaut, 6. 3. 2024)

slon

2. *pren. pejor.* **a.** onaj koji je nespretnan, glomazan **b.** onaj koji nije velike inteligencije, ob. sklon činjenju i ustrajanju u grubim greškama (Anić 2003)

a. U TV-komedijama i reklamama prikazani su kao nespretni slonovi usred emocionalne krize, dok su njihove žene mudre i artikulirane. (www.tjednik.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

b. Što si curu ne nađeš pa se izivljavaš, slone jedan? (www.dnevno.hr, 4. 3. 2024)

sokol

2. (+ sòkō) *pren. retor. ekspr. knjiš.* junak (Anić 2003)

Ej, Matijeviću, sivi sokole, baš morade prieko pod ledinu, – zatuži Andrija. (Nikola Tordinac: *Odabrane crtice i pripoviesti*, 1890, prema HJR)

som

2. *pren. žarg.* **a.** glupa osoba, ob. tvrdoglava u svojevoljnim postupcima, ob. i u obliku *somina* (Anić 2003)

a. Some jedan anemični znas li da kolju svinje po Slavoniji bzvz. (www.jabuka.tv, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

sova

2. *pren. podr.* ružna, ob. ženska osoba izbuljenih očiju i kljunasta nosa (Anić 2003)

– Komu ti veliš, da laže, stara, krezuba sovo – izdere se Ibrahim. (Velimir Deželić: *U službi kalifa*, 1907, prema HJR)

3. *pren.* osoba koja kasno liježe spavati (Bošnjak 2014: 70)

Ma on je sova, noćna ptica. (www.24sata.hr, 4. 3. 2024)

spužva

2. **a.** lagana porozna tvar koja se dobiva od spužve i kojoj je svojstvena velika sposobnost upijanja tekućine **b.** takav predmet od bilo kojeg materijala (Anić 2003)

Ako ćemo prati suđe spužvom, trebalo bi svaki dan uzeti novu što bi bilo skupo te je loše za okoliš, dodaje znanstvenik. (www.studentski.hr, 23. 3. 2024)

srna

2. *pren. knjiš.* vrlo vitka djevojka, najčešće tamnih očiju (Bošnjak 2014: 71)

A ja sam čovjek iz divljine, daleko sam od tebe nježne i plahe srne, u večernjoj haljini spremnoj na neku svečanost. (www.index.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

stjenica

2. *pren. pejor.* osoba lošega karaktera (Anić 2003)

Dosadna stjenica koju cisto administrativnom pogreskom formalno vode kao ljudsko bice... (www.forum.hr, 4. 3. 2024)

3. sprava kojom se tajno prisluškuju telefonski razgovori (Anić 2003)

stoka

2. *pren. pejor.* **a.** grub, neodgojen čovjek **b.** ljudi bez svijesti, rulja, ljudska masa kao gomila nezrelih pojedinaca, manipulaciji podložna masa, glupo biračko tijelo itd. (Anić 2003)

a. *'Molimo nekulturnu stoku da smeće bace u kantu, hvala'* (www.ipress.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

b. *a primitivna, zatucana, zaostala, neuka balkanska stoka će, naravno, opet birat ovakve da ih predstavlja...* (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

strvinar

2. *pren. pejor.* onaj koji podmuklo čeka tuđu nevolju radi vlastite koristi (Anić 2003)

Željko Kerum je postao žrtva novinarskih napada, on postao je žrtva novinarskih strvinara i lešinara, koji rade po zadatku... (www.blog.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

svinja

2. *pren. pejor.* **a.** prljav, neuredan čovjek **b.** karakterno nizak čovjek; ništarija (Anić 2003)

a. *Da, bio je pijandura i prljava svinja koja se povlačila po zagrebačkim ulicama, no to ne umanjuje njegovu izvrsnost.* (www.forum.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

b. *A ona svinja Plenkovic uvozi ukrajinsko zito i guzi se Zelenskom dok unistava domace ratarstvo i stocarstvo..* (www.logicno.com, 4. 3. 2024)

3. *pren.* debela, gojazna osoba koja puno jede (Bošnjak 2014: 72)

Razumijem da se opuste i da im ženice vrijedno nakuhavaju, ali tko želi sex s debelom svinjom? (www.tportal.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

Baš sam prava debela svinja, kažete sami sebi. Nikad neću biti vitka i lijepa. (www.iep.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

4. *meton.* svinjetina, jelo od svinje

svraka

2. v. vrana 2

šakal

2. *pren. pejor.* onaj koji izvlači korist od tuđe nevolje; lešinar, strvinar (Anić 2003)

Pokraj ovakvih šakala u politici koji spadaju u svjetonazor istih ljiga koji pišu i na ovim stranicama (...) (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

školjka

2. *anat.* **a.** dio vanjskog uha s vanjskim slušnim kanalom, služi za prenošenje podražaja na bubnjić **b.** pregrađeni dio nosne šupljine, nosna kost; školjkača (Anić 2003)

a. *Ako se primjenjuje ikakva mast, onda se smije mazati samo vanjska ušna školjka.* (www.adiva.hr, prema hrWaC, 2. 4. 2024)

b. *U svakoj nosnoj šupljini postoje 3 nosne školjke ispod kojih se nalaze nosni hodnici.* (www.salveopharma.hr, prema hrWaC, 2. 4. 2024)

3. **a.** (+ *potenc.*) ono što oblikom podsjeća na školjku **b.** [*zahodska* ~ zahod od keramike koji oblikom podsjeća na školjku] (Anić 2003)

nalazimo se u svijetu zapišanih školjki, smradu urina i štektajućih strojeva... (www.blog.hr, prema hrWaC, 2. 4. 2024)

4. *meton.* meso školjke, jelo od školjaka

Poštovana, zanima me da li dijete od 26 mjeseci može jesti lignje, rakove i plodove mora (razne školjke) i hobotnicu? (www.zena.net.hr, 2. 4. 2024)

štakor

2. *pren. pejor.* bezosjećajna i nemoralna muška osoba (Bošnjak 2014: 73), ob. i u oblicima: *štakorčić*, *štakorčina*
Ne bih htjela da nakon mene useli neki od tih birokratskih štakora. (www.blog.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

tele

2. *pejor.* onaj koji je slabe pameti; glupan, budala (Anić 2003)

evo nepismeno tele može bit MENADŽER u ovoj zemlji. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

3. *meton.* teletina, jelo od teleta

(...) poslaše purgari vama kapetanima na čast ovo pečeno tele. (August Šenoa: *Seljačka buna*, prema HJR)

telac

2. *pren. pejor.* glupa muška osoba (Anić 2003)

Netko mi to treba objasniti pošto sam ja telac. (www.vecernji.hr, 4. 3. 2024)

termiti

2. (*jd*) *pren. fam.* onaj koji puno i brzo jede (Anić 2003)

nadam se da si u pravu da su cure manji termiti (www.roda.hr, 4. 3. 2024)

tigar

2. *pren.* snažna, jaka muška osoba (Bošnjak 2014: 74)

Ovo je pravi tigar, borac kroz život. Sretno (www.jabuka.tv, 4. 3. 2024)

3. *pren. razg.* muškarac koji je dobar u seksu, ob. i u obliku *tigrić*

Kažu da sam pravi tigar u krevetu. (www.index.hr, 4. 3. 2024)

tigrica

2. *pren.* zgodna, privlačna ženska osoba (Bošnjak 2014: 74)

"Kako si lijepa", "Tigrica je spremna za nastup", "Mačka i pol", "Koja mačka, mijauuu, grrr", bili su još neki od komentara. (www.index.hr, 20. 5. 2024)

3. *pren.* snažna, borbena ženska osoba

Mia Begović za sebe kaže da je prava tigrica, uvijek je snažna (www.24sata.hr, 4. 3. 2024)

tovar *reg.* magarac

2. *pren.* *pejor.* Dalmatinac ili navijač NK Hajduk (Bošnjak 2014: 74)

'Tovari, zapamtite ćete ovo i bolje da ne dolazite više' (www.dnevno.hr, 4. 3. 2024)

3. *pren.* *pejor.* tvrdoglava, neodgojena ili glupa muška osoba (u Dalmaciji) (Bošnjak 2014: 74)

Zna si da smo mi tili ne tili bez obzira na godine divji, ča stariji to luđi, pravi tovari, i da neznamo svoje regule. (www.nada-rugby.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

trut

2. *pren.* onaj koji živi od tuđeg rada; gotovan, trutina (Anić 2003)

Drugi nemaju tu sreću (ili želudac) da se bogato udaju, ili nisu nesposobni trutovi pa da im starci moraju kupovati aute. (www.forum.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

Meni definitivno ne bi igrao Petković, nit je brz nit je borben. Obični trut. (www.forum.hr, 4. 3. 2024)

A to isto baš neće bit lak posao jer smo svi lijene trutine.. (www.index.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

tuka *reg.* pura

2. *pren.* *pejor.* glupa ženska osoba; glupača (Anić 2003), ob. i u obliku *tuketina*

Ali Miljkovička je obrazovana, fina gospodja, za razliku od dvije male, neobrazovane, polupismene tuke koje misle da su time što su na televiziji uspješne. (www.rtl2.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

Ona se pak, tuketina, smijala k'o kronični alkoholičar nakon litre pive na svaku njegovu dosjetku. (www.srednja.hr, 4. 3. 2024)

3. *pren.* *fam.* draga, bliska ženska osoba (Bošnjak 2014: 75)

Ljubim te, tuko jedna. Ljubim te i volim te i ne dam te. (www.tumblr.com, 4. 3. 2024)

tukac

2. *pren.* glupa muška osoba [baš je ~]; glupan (Anić 2003)

(...) na jedvite jade je sa vazecim tehnickim primljen na trazeni novi tehnicki, da bi navecer pijani tukac udario u auto na parkingu. (www.blog.hr, prema hrWaC, 4. 3. 2024)

udav

2. *pren.* *pejor.* dosadna, naporna osoba (Bošnjak 2014: 75)

Pokazalo se to odličnim odabirom, jer uspijeva nasmijati publiku sa svojim forama o asortimanu Dione, udavima iz tramvaja (...) (www.zadarskilist.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

uš

2. *pren. pejor.* dosadan čovjek

bila sam dosadna uš ali isplatilo mi se... (www.forum.hr, 1. 3. 2024)

3. *pren. pejor.* osoba koja donosi štetu

Međutim ove jadne partizanske uši toliko iritantno očajno i u panici brane ovu sektu na vlasti da je to pomalo smiješno. (www.tportal.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

vidra

2. *meton.* krzno od vidre (Anić 2003)

Krzneni kaput od vidre omogućuje vam da izgledate ljupko i zapanjujuće u svakom izgledu. (www.decorexpro.com, 28. 3. 2024)

3. *pren.* vrlo snalažljiva i lukava (osoba) (Anić 2003)

vjeverica

2. *pren.* brza, hitra osoba (Anić 2003)

3. igra u kojoj se djeca love penjući se po drveću (Anić 2003)

vol

2. *pren. pejor.* glup i nedokaziv čovjek tromе pameti (Anić 2003), ob. i u obliku *volusina*

Vole glupi, sadržaj reklama reflektira upravo poželjan način života i ponašanja. (www.volim-losinj.org, 1. 3. 2024)

Ali Grdoviću ti si tvrdoglava volusina koja nam uopće ne treba u ovo vrime. (www.057info.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

vrabac

3. kratka pjesmica u kojoj se šaljivo govori o osobinama pojedinih osoba (Anić 2003)

vrana

2. *pren. pejor.* glasna, brbljava osoba

Pravi ljudi su prečesto skromni (tuđmanluk: samozatajni), i onda kraj tih kreštavih vrana nikada ne dođu do izražaja (www.forum.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

vučica

2. *pren.* dominantna, snažna ženska osoba

Uzmemo li u obzir činjenicu da se svaka žena vođena takvim stanjem bori, ona postaje prava vučica. (www.studentski.hr, 1. 3. 2024)

vuk

2. *pren.* oštar, zajedljiv, svadljiv čovjek (Anić 2003)

ali ipak RS-ska nije normalna... to je pušiona, a poklonjena je Srbima da im se da zadovoljština, bijesnim vucima - zadovoljština. (www.imoart.hr, prema hrWaC, 1. 3. 2024)

zamorac

2. *pren.* onaj na kome se vrše eksperimenti (o osobi); pokusni kunić (Anić 2003)

Hrvoje je RTL-ovcima nista drugo doli eksperimentalnog zamorca... (www.forum.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

zebra

2. *pren.* **a.** isprugano mjesto na ulici koje označava pješački prijelaz i u prometu daje prednost pješaku **b.** (+ *potenc.*) uzorak na pruge (Anić 2003)

a. Pretrčao je preko zebre ne gledajući lijevo-desno. (www.index.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

b. Nosim još cvjetne uzorke, nikad ne bih nosila leopard i zebdu, ali zato nema boje koju ne bih nosila. (www.vecernji.hr, 2. 3. 2024)

zec

2. *pren.* plašljivac (Anić 2003)

Dosta je kukavičkih antihrvatskih uguza koji se srame sami sebe i boje svoje vlastite sjene - plahi zečevi (...) (www.vecernji.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

3. *razg.* trkač koji u utrkama (na srednje i duge pruge) vodi prvi dio utrke kako bi favoritima omogućio postizanje vrhunskih rezultata; pejsmejker (Anić 2003)

Jasno, nije zabranjeno prestići zeca na samom početku trke i voditi svoj tempo (...) (www.telegram.hr, 2. 3. 2024)

4. lokalni vlak koji prevozi putnike s posla u prigradska mjesta stanovanja (Anić 2003)

5. *pren.* žarg. loš ljubavnik (Sabljak 2013)

No, na nedavnom koncertu u Urugvaju otkrio je publici da više nije napaljeni zec kao prije 15 godina. (www.24sata.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

6. *meton.* krzno te životinje

7. *meton.* zečetina, jelo od zeca

zečica

2. *term.* stilizirano odjevena djevojka za zabavu i posluživanje u lancu noćnih lokala određenoga tipa (Anić 2003)

zmija

2. **a.** *pren.* zla, opaka, podmukla osoba; guja **b.** nešto dugo, usko, vijugavo (traka, povorka niz automobila i sl.) (Anić 2003), ob. i u obliku *zmijurina*

ma može ga sud i oslobodit, ali u očima hrvatskog naroda on je najgora zmija koju je hrvatska iznjedrila, sinonim za zlo. (www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

3. *pren.* *razg.* muški spolni organ (Sabljak 2013)

Erotika i zmija pod kontrolom. (www.index.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

zvijer

2. *pren.* onaj koji je bezdušan, krvoločan, okrutan čovjek (Anić 2003)

Bio sam glup i prevaren. Zlo mi je od nje jer je obična bezosjećajna zvijer i ne želim ju vidjeti. (www.24sata.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

3. *pren.* žarg. brza i spretna osoba (ob. u sportu) (Bošnjak 2014: 80)

Ali na terenu je prava zvijer. (www.index.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

4. *pren.* žarg. luksuzan, brz automobil (Bošnjak 2014: 81)

Stazom duljine 402 metra protutnjalo je oko 150 automobila, a među njima i prave zvijeri od automobila. (www.vgdanas.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

zvjerka razg. refer. jedinka zvijeri

2. *pren. razg. iron.* onaj koji je na visoku položaju i od velika utjecaja (Anić 2003)

(...) a vjerovatno se iza japanskih desničara krije neka krupnija zvjerka. (www.advance.hr, prema hrWaC, 2. 3. 2024)

žaba

3. *pom. žarg.* drveni ili metalni kolot kroz koji se provlači konop za dizanje ili vuču tereta (Anić 2003)

4. *meton.* meso žabe, jelo od žaba

Žabe su bile fino hrskave, iznutra sočne poput najsočnijeg pilećeg zabatka. (www.jutarnji.hr, 2. 4. 2024)

žabica hip. i dem. od žaba

2. naprava koja pridržava i ima jedan pokretan dio; kvačica (Anić 2003)

One dijele isti poklopac (ali neće više kad završim s njima) i još su na tom poklopcu rolica i žabica za srednju roletu. (www.forum.hr, 28. 3. 2024)

3. **a.** igračka nalik na žabu **b.** igračka koja skače **c.** sitna petarda (Anić 2003)

Tako da, ako netko živi na petom katu i smeta mu što djeca u parku bace koju žabicu... Žalim slučaj, nek se i ona seli u Liku. (www.forum.hr, prema hrWaC, 3. 3. 2024)

4. bacanje plosnatog kamena na mirnoj površini vode tako da nekoliko puta odskoči (Anić 2003)

Već idući vikend idem na Bundeke bacati žabice. (www.blog.hr, prema hrWaC, 3. 3. 2024)

5. donja strana konjskog kopita (Anić 2003)

Nezdrava žabica sklona je infekcijama, koje ako se ne tretiraju mogu dovesti do značajnijih promjena u strukturi i uzrokovati šepanje. (www.vitaminizakonje.com, 3. 3. 2024)

6. *pren. žarg.* privremeni zubni implantat

Žabica je parcijalna mobilna proteza koja pristaje uz krov usta (nepca) ili sjedi na donjoj čeljusti, a na sebi ima jedan ili više protetskih zuba. (www.4smile.hr, 28. 3. 2024)

ždrebica

2. *pren. razg.* (u šali) djevojka puna snage, neobuzdana i izazovna (Anić 2003)

Uspio je Rodriguez razodjenuti i najseksepilniju ždrebicu iz njegove ergele Jessicu Albu.
(www.slobodnadalmacija.hr, prema hrWaC, 3. 3. 2024)

ždrijebac

2. *pren. razg.* (u šali) žilav mladić pun muške snage (Anić 2003)

3. *pren. razg.* muškarac koji je dobar u seksu (Bošnjak 2014: 83)

Ta ista žena sada otpleše Posljednji tango u Parizu s nekim nevažnim mladcem, po nju fatalno privlačnim ždrijepcem, koji joj uputi nepristojan poziv i dočara. (www.intimatemedicine.com.hr, prema hrWaC, 3. 3. 2024)

žirafa

2. *pren.* vrlo visoka osoba (usp. Bošnjak 2014: 83)

kad je zagrijavanje zašto nisi zabio 10golova žirafa jedna... (www.sportnet.hr, 3. 3. 2024)

3. *pren.* duguljasti točionik za pivo, ob. u pivnicama

Žirafe nisu samo praktične, nego i vrlo atraktivne, a načini korištenja naših točionika neograničeni (...)
(www.zirafa.hr, 23. 3. 2024)

4. *pren.* duguljasta brusilica za zidove

Brusilica za zidove i stropove, ili kako ju popularno zovemo – žirafa, namijenjena je za brušenje zidova i stropova od gipsanih ploča ili žbuke. (www.vinkoprom.com, 23. 3. 2024)

životinja

2. *pren.* čovjek bez srca i samilosti, okrutan čovjek na način životinje (Anić 2003)

Životinjo jedna. Na istoku slavonije ste u svakom selu pobili bar po dvadesetak staraca,žena-civila.
(www.24sata.hr, 3. 3. 2024)

3. *pren.* snažna i spretna muška osoba (Bošnjak 2014: 83)

Baš čudo povratak, Davis pokazao zašto je još uvijek životinja od igrača i san o play offu živi dalje.
(www.zonadinamo.com, 3. 3. 2024)

4. Korpus turskih zoosemniih leksema

ahtapot ‘hobotnica’

2. *isim* Genellikle burun zarı üzerinde çıkan bir ur türü. (TDK)²⁰

‘*im.* vrsta tumora koja se obično pojavljuje na nosnoj membrani’

Derin bir uyku, sırt üstü yatmak horlamaya neden olabileceği gibi; burun polipleri, burnun çarpık olması, burun iltihabı, burunda ahtapot ve ağzı kapayamamak da sebep olabilir. ‘Dubok san i ležanje na leđima mogu biti razlog hrkanja; nazalni polipi, krivi nos, rinitis, tumor u nosu i nezatvaranje usta također mogu biti uzrok.’ (www.yeniakit.com.tr, 13. 3. 2024)

3. *meton.* meso hobotnice, jelo od hobotnice²¹

Ahtapot daha önceden temizlenmiş ve taze bir şekilde dondurulmuşsa direkt olarak pişirilebilir. ‘Ako je hobotnica prethodno očišćena i svježe zamrznuta može se odmah kuhati.’ (www.yemek.com, 2. 4. 2024)

ahu ‘gazela’

2. *pren.* gazela, privlačna žena ili djevojka (Đinđić 2014)²²

Leyla... Ela gözlü bir çöl ahusu / Saçları bahtından daha siyahtır. ‘Leyla... Pustinjska gazela s očima boje lješnjaka / Kosa joj je crnja od sudbine.’ (Ahmet Hamdi Tanpınar: *Leyla*)

akbaba ‘lešinar, strvinar’

2. *sıfat, mecaz* Yaşı ilerlemiş, ihtiyarlamış (kimse). (TDK)

‘*prid. pren.* star, ostario (o osobi)’

Yaşlı akbaba neredeyse kilitlemişti beni bir kez. ‘Taj me starac jednom zamalo zaključao.’ (www.glosbe.com, 7. 2. 2024)

3. *sıfat, mecaz* Çıkarı için başkalarını sömüren, fırsatçılık eden. (TDK)

‘*prid. pren.* onaj koji iskorištava druge za vlastitu korist, oportunist (lešinar)’

Bunlar edebiyat, sanat dünyasında akbaba olan insanlar. ‘Ti su ljudi lešinari u svijetu književnosti i umjetnosti.’ (www.insanbu.com, prema trWaC, 7. 2. 2024)

akrep ‘šorpion’

2. *isim, askerlik* Dörtçekerli, her arazi koşulunda kullanılabilen, manevra kabiliyeti güçlü, personel ve mühimmat taşıyan zırhlı araç. (TDK)

‘*im. vojn.* tenk’

²⁰ Sve definicije značenja u turskom korpusu kraj kojih je naveden izvor izravno su preuzeta, a potom prevedena na hrvatski jezik.

²¹ Definicije značenja kod kojih nije naveden izvor su naša.

²² Sva značenja preuzeta iz tursko-srpskog rječnika prevedena su na hrvatski jezik i prilagođena hrvatskoj leksikografskoj tradiciji.

Grubun parki terketmesinin ardından iki adet akrep aracı ile polis, parkın üst tarafındaki sokağa girdi. 'Nakon što je grupa napustila park, policija je s dva tenka ušla u ulicu iznad parka.' (www.hukuki.net, prema trWaC, 9. 2. 2024)

3. Başkalarına kötülük yapmaktan haz duyan kişi (Sesli Sözlük)

'osoba koja uživa nanositi zlo drugima'

Damadım için söylüyorsan, sen de bilirsin ki, ne akreptir, ne de çıyan. 'Ako govoriš za mog zeta, znaš i ti da on nije ni škorpion (zlonamjeran) ni stonoga (zloban).' (E. E. Talu, prema Sesli Sözlük)

4. Sivri uçlu bir tür çengel (Sesli Sözlük)

'vrsta kuke sa šiljastim vrhom'

Çanta Kancası Akrep Makrome Kanca 10 Adet 45x18x28 mm 'Macrame kuka za torbu škorpion – 10 komada, 45x18x28 mm' (www.uyarr.com, 13. 3. 2024)

5. Polis memuru (Aktunç 2023)

žarg. 'policajac'

amip 'ameba'

2. *pren.* žarg. glupa, nerazvijena, ograničena osoba

o kompleks bir durum. sen basitsin. amipsin sen amip. tek hücrelisin. 'To je složena situacija. A ti si jednostavan. Ti si ameba, ameba. Jednostaničan si.' (Ekşi Sözlük, 13. 3. 2024)

ama sen okuduğunu anlamayan bir amipsin 'ali ti si jedna ameba (glupan) koja ne razumije što je pročitata' (www.donanimhaber.com, 13. 3. 2024)

3. kadın argo sözlüğüne göre, erkeklik organı, penis (Ekşi Sözlük)

'prema ženskom žargonskom rječniku: muški spolni organ, penis'

angut 'utva (crvena patka)'

2. *isim, argo* Hareketlerinde, durumunda bir incelik olmayan, görgüsüz (kimse). (TDK)

'*im.* žarg. koji je bez manira, neuljudan'

babam gece arabayla bizim sokağa dönerken farları yanmayan motosikletli bir angut arabanın önünden geçmeye çalışmış. 'Dok se moj otac noću vraćao u našu ulicu, neka je utva (budala) od motociklista bez upaljenih svjetala pokušao proći ispred auta.' (www.skodam.com, prema trWaC, 7. 2. 2024)

antilop 'antilopa'

2. *sifat* Bu hayvanın derisinden yapılmış. (TDK)

'*prid.* napravljen od kože ove životinje'

En iyi antilop ayakkabı ürünlerinin geniş yelpazesine göz atın (...) 'Bacite pogled na širok izbor najboljih cipela od antilopa (...)' (www.tr.aliexpress.com, 11. 3. 2024)

aslan/arslan 'lav'

2. *isim, mecaz* Gürbüz, cesur ve yiğit adam. (TDK)

'*im. pren.* snažan, hrabar i neustrašiv čovjek'

Sana o küfürleri yedireceğim aslan ben. ‘Natjerat ću te ja da povučesh te psovke, lave!’ (www.r10.net, prema trWaC, 8. 2. 2024)

at ‘konj’

2. *isim* Satrançta, her yönde siyahtan beyaza ve beyazdan siyaha bir hane atlayarak L biçiminde hareket eden taş. (TDK)

‘*im.* u šahu, figura skakača ili konja’

Diğer taşlar gibi At, rakip taşın bulunduğu kareye giderek o taşı kaldırır ve o taşın yerine geçebilir. ‘Kao i druge figure, konj može doći do polja s protivničkom figurom, ukloniti tu figuru i zamijeniti je.’ (www.satrancokulu.com, 14. 3. 2023)

3. okul atletizm takımlarındaki krosçu tayfaya takılan lakap (Ekşi Sözlük)

pren. ‘nadimak koji se daje sudionicima krosa u školskim atletskim momčadima’

atmaca ‘kobac’

2. praćka (Đinđić 2014)

Hopa'da, yaban hayata saygılı kalarak atmacayla bildircin avlama geleneği tutkuyla sürdürülüyor. ‘U Hopi se i dalje strastveno nastavlja tradicija lova na prepelice *kopcem* (praćkom), uz brigu prema divljini.’ (www.hopam.com, prema trWaC, 8. 2. 2024)

ayı ‘medvjed’

2. *uzv.* neotesanče, trapavko! (Đinđić 2014)

Eğitimsiz olanlarsa, "yuh ayı, gözün kör mü" benzeri kırıcı, hakaret içerir kelimeler eder, karşı tarafın benze türden cevapları ile bu diyalogun sonucu, kavga ile ve karakolda biter. ‘Oni neuki izgovaraju grube, uvredljive riječi poput: „Ah, medvjede (neotesanče), jesi li ti slijep?“ A uz slične odgovore druge strane ishod ovakvog dijaloga završava svadom i u policijskoj postaji.’ (www.milliyet.com.tr, prema trWaC, 8. 2. 2024)

ayıcık ‘medo’

2. *žarg. pren.* homoseksualac krupnije tjelesne građe

benzeniz 27 yaşında, 180 boyunda, şu anda 105 kg olan ve ankara'da yaşayan bir ayıcığım. ‘Ja sam medo od 27 godina, visok 180, trenutno težak 105 kg i živim u Ankari.’ (www.ayisozluk.com, prema trWaC, 11. 3. 2023)

balık ‘riba’

2. *meton.* riblje meso, jelo od ribe

Kalamar lezzetliydi, balık da iyiydi. ‘Lignje su bile ukusne, a i ribe su bile dobre.’ (www.reztoran.com, prema trWaC, 2. 4. 2024)

3. Kolayca kandırilabilecek kimse, enayi, hödük (Aktunç 2023)

žarg. ‘osoba koja se lako može prevariti, naivčina, bojažljiva osoba’

4. Kolayca elde edilebilecek kimse ya da şey (Aktunç 2023)

žarg. ‘netko ili nešto što se lako može dobiti’

5. Şans (Aktunç 2023)

žarg. 'şansa'

6. Erkeklik organı, penis (Aktunç 2023)

žarg. 'muški spolni organ, penis'

balina 'kit'

2. *zast.* kitova kost, kost za mider (Đinđić 2014)

gömlük yakalarının dik durmasını sağlamak için içlerine konan maddeymiş 'materijal koja se stavlja u ovratnike košulja kako bi stajale uspravno' (Ekşi Sözlük)

3. kumarhanelerde büyük oynayan ve sık oynayan kişilere verilen isim (Ekşi Sözlük)

'naziv za ljude koji često i na veliko kockaju u kockarnicama'

4. (Eşcinsel arg.) Asker (Aktunç 2023)

'vojnik, u žargonu homoseksualaca'

barbunya 'crveni barbun (morska riba)'

2. Rengi barbunya balığını hatırlatan çeşitli kâğıt paraları nitelemek için kullanılmıştır; 10 liralık, 1000, 20.000 liralık banknot (Aktunç 2023)

žarg. 'koristi se za kvalificiranje raznih novčanica čija boja podsjeća na crveni barbun; novčanice od 10, 1000, 20 000 lira'

Barbunyayı avucuna tosluyor, suratına bile bakmadan alıyor voltayı! 'Daje mu barbuna (crvenu novčanicu) u dlan i zбриše ne pogledavši mu u lice!' (Attilâ İlhan: *Kurtlar Sofrası*, prema Aktunç 2023)

3. (Öğrenci için) Yüksek not, en yüksek not (Aktunç 2023)

žarg. 'visoka, najviša ocjena (za učenike ili studente)'

baykuş 'sova'

2. *pren.* koji kasno liježe spavati, *opr.* tavuk

Çalışmalara göre 'tavuklar' geç uydukları için melatonin ve serotonin miktarları düşük olan 'baykuşlardan' daha mutlu ve daha düzenli insanlar. 'Prema istraživanjima kokoşi su sretniji i organiziraniji ljudi od sova čija je razina melatonina i serotoninu mala jer kasno liježu.' (www.sozcu.com.tr, 17. 3. 2024)

bıldırcın 'prepelica'

2. Herhangi bir kız ya da kadın (Aktunç 2023)

žarg. 'bilo koja djevojka ili žena'

Bıldırcınlar hanginiz bu akşam randevu istersiniz? 'Prepelice, koja bi od vas željela spoj večeras?' (anonimno: *Islak Dudaklar*, prema Aktunç 2023)

3. Küçükmen ama etine dolgun kız ya da kadın (Aktunç 2023)

žarg. 'mala, ali punašna djevojka ili žena'

Aman allah yarabbi / Bıldırcın be beyabi. 'Dragi Bože, / Kakva prepelica.' (Hilmi Tuner: *Uyumsuzlar*, prema Aktunç 2023)

4. (Kumarbaz için) Toy, akılsız oyuncu (Aktunç 2023)

žarg. ‘neiskusan, glup igrač (za kockara)’

Havalar, nasıl olsa bir palaz, bir bildircin – onların sözüyle – ökseye dönüşür. ‘Držanje će se nekako pretvoriti u ptiće, u prepelicu – njihovim rječnikom – u maglu.’ (Hulüsi Kodaman: *Zar-Kağıt Oyunları ve Hileleri*, prema Aktunç 2023)

bit ‘uš’

2. Para (Aktunç 2023)

žarg. ‘novac’, v. *kene* 2

3. Lira, 1 lira (Aktunç 2023)

žarg. ‘lira, jedna lira’

Bit bozmak – Lira bozmak (sirke-bozuk para). ‘Promijeniti uši – promijeniti lire (gnjida-kovanice).’ (Turan Aziz Beler: *Allah Kurtarsın*, prema Aktunç 2023)

boa ‘boa’

2. krzneni okovratnik (Đinđić 2014)

Hindi tüyü boa: ister bir parti ister çocuk temalı bir parti olsun, her türlü etkinliğin ihtiyaçlarını karşılayabilir. ‘Boa (okovratnik) od perja purice: može zadovoljiti potrebe svakog događaja, bilo da se radi o tulumu ili dječjoj zabavi.’ (www.amazon.com.tr, 14. 3. 2024)

bozdoğan ‘mali sokol’

2. *pov.* buzdovan, šestoper (Đinđić 2014)

Silah olarak eğri pala, kalkan, mızrak ve bozdoğan taşıyan Deliler, başlarına pars ya da benekli sırtlan derisinden yapılmış tüylü bir miğfer giyerlerdi. ‘Delije, koji su kao oružje nosili nakrivljene paloše, štitove, koplja i buzdovane, na glavi su nosili pernatu kacigu od kože leoparda ili pjegave hijene.’ (www.turkcewiki.org, prema trWaC, 8. 2. 2024)

böbür ‘leopard’

2. *isim, mecaz* ► kibir. (TDK)

‘*im. pren.* v. oholost’

Bu cümlemin tınısında ufak bir böbür sezer gibi oldum. – H. Taner ‘Kao da sam osjetio malo leoparda (oholosti) u tonu te rečenice. – H. Taner’ (www.turkcebilgi.com, prema trWaC, 8. 2. 2024)

böcek ‘buba’

3. *isim* Istakoz ve karides sepeti çekmeye yarayan, ince demirden çapa. (TDK)

‘*im.* tanka željezna motika za izvlačenje vrše za jastoge i rakove’

5. *isim* ► dinleme cihazı. (TDK)

‘*im.* v. uređaj za prisluškivanje (buba, bubica)’

Oğlumun evinde 4 tane böcek bulduk. ‘Našli smo četiri bubice u kući moga sina.’ (www.milliyet.com.tr, prema trWaC, 10. 2. 2024)

6. *isim* Cep telefonu, bilgisayar vb.ne yüklenen casus yazılım. (TDK)

‘*im.* špijunski softver koji se instalira na mobitel, računalo i sl.’, *usp. böcek* 5

7. *isim* ► gizli kamera. (TDK)

‘*im.* v. skrivena kamera’

... *ama o işkencecinin ilişkilerini deşifre etmek üzere odasına bir böcek yerleştirip telefonlarını dinlemeyi de...*

‘...ali i postavljanje bubice u sobu tog mučitelja i slušanje njegovih telefona kako bi se dešifrirale njegove veze...’

(Gülen Kurt Öncel, prema TDK)

8. *isim, mecaz* Ufak tefek, esmer kimseler için söylenen sevgi sözü. (TDK)

‘*im. pren.* od milica upućena malim, tamnoputim ljudima’

Tabi bu ilişki 3-5 ay aşkim, çiçeğim, böceğim söylemleri ile devam eder. ‘Naravno, ta se veza nastavlja tri do pet mjeseci uz riječi: *ljubavi, cvjetiću, bubice.*’ (www.ne-nerede.com, prema trWaC, 10. 2. 2024)

9. *isim, bilişim* Yazılım ve bilgisayar sistemlerinde karşılaşılan hatalar ve işlev bozuklukları. (TDK)

‘*im. inform.* greške i kvarovi koji se javljaju u softverskim i računalnim sustavima (bug)’

Bu böcek gerçek bir bilgisayar böceği olarak yazılım tarihine geçti. ‘Ovaj je bug ušao u povijest softvera kao pravi računalni bug.’ (www.indirkullan.com, prema trWaC, 10. 2. 2024)

10. *isim, tarih* Osmanlı Dönemi’nde suçluları yakalamada muhbir olarak kullanılan tövbekâr hırsız veya yankesici. (TDK)

‘*im. pov.* u osmanskom razdoblju pokajnički lopov ili džeparoš koji je korišten kao doušnik za hvatanje zločinaca’

11. Aktif eşcinsel (erkek) (Aktunç 2023)

žarg. ‘aktivni homoseksualac’

böcü ‘*reg.* vuk’

3. prikaza, sablast, utvara (Đinđić 2014)

Zira bu kitap evrenindeki paranormallerin bir çoğu öcü böcü, çirkin ve sizi öldürmek isteyen canavarlar. ‘Jer većina paranormalnosti u ovom svijetu knjiga ružna su čudovišta, *vukovi* (prikaze) koji vas žele ubiti.’ (www.vikitap.com, prema trWaC, 8. 2. 2024)

bukalemun ‘kameleon’

2. *isim, mecaz* Davranışını, görüşünü çıkarına göre sık sık değiştiren kimse. (TDK)

‘*im. pren.* koji često mijenja svoje ponašanje i mišljenje prema vlastitim interesima (kameleon)’

Diyelim bukalemunsun, Antalya tribününde beşiktaş izlemek istiyorsun. ‘Hajmo reći da si kameleon, želiš gledati Beşiktaş s tribine Antalye.’ (www.tribundergi.com, prema trWaC, 21. 2. 2024)

buzağı ‘tele’

2. *meton.* teletina, jelo od teleta

Hûd sûresinin 69. âyetinde belirtildiği üzere, getirdiği buzağı kızartılmıştı. ‘Kako je razjašnjeno u 69. ajetu sure Hud, tele koje je donio bilo je pečeno.’ (www.diyenet.gov.tr, prema trWaC, 2. 4. 2024)

bülbül ‘slavuj’

2. *pren.* osoba koja ima jako lijep glas (Đinđić 2014)

Hanende Nedim Bey ki gençliğinde Boğaziçi'nin bülbülü, en sevgili kuluyken artık onun da ihtiyarlamaya, sesinin bozulmaya başladığı söylenirdi. 'Dok je u mladosti pjevač Nedim Bey bio slavuj Bospora i njegov omiljeni sluga, govorilo se da i on stari te da mu se glas počinje kvariti.' (Abdülhak Şinasi Hisar, prema TDK)

3. (Aktif eşcinsel erkek için) Sevilen kişi, oğlan, mahbub (Aktunç, 2023)

žarg. voljena osoba, momak (za aktivne homoseksualce)

4. Muhbir, itirafçı (Aktunç 2023)

žarg. doušnik

Kör Fatih iki tokata olmuş bülbül. Ötmüş, okumuş herkesi. 'Slijepi Fatih postao je slavuj (/izdao je sve) u dva šamara. Propjevao je i sve otkrio.' (Mithat Herder, *Kimlikte*, prema Aktunç 2023)

cennet kuşu ‘rajska ptica’

2. *isim, mecaz* Güzel, alımlı kadın. (TDK)

im. pren. lijepa, privlačna žena

İbiş'in odasına cennet kuşları baskın vermişti. 'Rajske ptice (ljepotice) upale su u İbişinu sobu.' (Tarık Buğra, prema TDK)

3. *isim, ağızlardan* Çok küçükken ölen çocuk. (TDK)

im. reg. dijete koje je umrlo vrlo rano

Nida kızım küçük bebeğim annen seni hiç unutmayacak sen hep benimlesin kızım. (...) Cennet kuşum seni çok seviyorum. 'Nida, bebice moja mala, majka te nikad neće zaboraviti, uvijek si sa mnom, kéeri. (...) Rajska ptico (anđele), puno te volim.' (www.bebekkokusu.com, prema trWaC, 11. 3. 2024)

civciv ‘pile, pilić’

2. *isim, mecaz* Acemi, meslekte yeni olan (kimse). (TDK)

im. pren. neiskusna, nov u poslu

Yeni işe başlayan civciv, işyerinin dinamiklerini öğrenmek için çaba harcıyor. 'Novozaposleni pilić (novak) trudi se kako bi savladao dinamiku radnog mjesta.' (www.medium.com, 12. 4. 2024)

3. Yaşı küçük kız ya da oğlan (Aktunç 2023)

žarg. ‘djevojčica ili dječak’

Ey evlat! Sen daha yumurtada civcivsin, horozlanma! 'Ej, dijete! Ti si još uvijek samo pilić u jajetu, ne budi drzak!' (www.muridan.com, prema trWaC, 18. 2. 2024)

4. Toy, deneyimsiz, kolayca aldatılabilecek kız ya da kadın (Aktunç 2023)

žarg. ‘nezrela, neiskusna djevojka ili žena koju je lako prevariti.’, *usp. civciv 2*

5. Genç fahişe (Aktunç 2023)

žarg. ‘mlada prostitutka’

Ben seksi genç civciv ve bu size süper seks unutulmaz sunacak (...) ‘Ja sam seksi mlado *pile* (piletina) i ovo će vam ponuditi super nezaboravan seks (...)’ (www.izmitevi.com, prema trWaC, 14. 3. 2024)

çakal ‘şakal’

2. *argo* Kurnaz, yalancı, düzenci, aşağılık kimse. (TDK)

‘*žarg.* lukava, lažljiva, varljiva, pokvarena osoba’

Etrafımız o kadar kurnaz çakal dolu ki çok mutlu oldum böyle bir insan görünce. ‘Toliko smo okruženi lažljivim šakalima da sam bio presretan kada sam vidio takvog čovjeka.’ (www.tr-cam.com, prema trWaC, 10. 2. 2024)

3. *argo* Zorba, külhanbeyi tipli kimse. (TDK)

‘*žarg.* nasilnik, gruba osoba’

Rudolf üzerimden çekilince ben de öteki çakalı aldım altıma. ‘Kad se Rudolf odmaknuo od mene, pokorio sam i drugog šakala (nasilnika).’ (Ahmet Ümit, prema TDK)

4. *sıfat, ağızlardan* Titiz, huysuz olan. (TDK)

‘*prid. reg.* sitničav, mrzovoljan’

5. *sıfat, ağızlardan* ► görgüsüz. (TDK)

‘*prid. reg. v.* neuljudan, grub’

6. Hırsız (Aktunç 2023)

žarg. ‘lopov’

Aşçı kayıkçı bakkal / Ahu gözlü laz çakal. ‘Kuhar, lađar, trgovac / Tamnooki šakal (lopov).’ (Aşık Çakır Çavuş: *Cibali*, prema Aktunç 2023)

7. Birini aşağılamak için kullanılan hitap (Aktunç 2023)

žarg. ‘izraz kojim se nekoga ponižava’

Bana bak çakal, sen bastın zaten oğlanın damarına söylenip durma. ‘Gle, šakale, već si digao živac momku, nemoj se više buniti.’ (Turgut Özakman: *Duvarların Ötesi*, prema Aktunç 2023)

8. Çok dalgalı, çırpıntılı (deniz) (Aktunç 2023)

prid. žarg. ‘vrlo valovito, uzburkano (more)’

Ger gündüzse çakal deniz / Kızkulesin eyle dikiz / Ger geceyse deniz çakal / Çıkma taşra limanda kal. ‘Ako je dan, more je valovito / Uperi oči u Djevojačku kulu / Ako je noć, more je valovito / Ne idi, ostani u seoskoj luci.’ (anonimno, poezija, prema Aktunç 2023)

çaylak ‘crna lunja, jastreb’

2. *sıfat, mecaz acemi.* (TDK)

‘*prid. pren.* početnički, neiskusn’

Bir tane çaylak pivot ve bir tane guard olmayan oyuncuyla bu kadar mücadele edilir. ‘Toliko se bori s jednim amaterskim centrom i jednim igračem koji nije bek šuter.’ (www.sporx.com, prema trWaC, 9. 2. 2024)

çıyan ‘stonoga’

2. *sıfat, mecaz hain.* (TDK)

‘*prid. pren.* zloban, zao’, za pr. v. *akrep* 3

çitari ‘salpa’

2. vrsta tkanine od svile i pamuka (Đinđić 2014)

Çitari ya da pamuklu alacadan dikilen yakasız, önden tek düğmeli entari giyilir. ‘Nosi se gornja haljina bez ovratnika s jednim gumbom izrađena od tkanine *çitari* ili pamuka.’ (www.kulturportali.gov.tr, prema trWaC, 9. 2. 2024)

çomar ‘seoski pas, pseto’

2. *isim, hakaret yollu* Terbiyesiz, kaba, saldırgan kimse anlamında kullanılan bir hakaret sözü. (TDK)

‘*im. pejor.* uvreda za nekoga neodgojenog, nepristojnog i drskog (pseto)’

Şerefsiz çomar, Aşağılık çomar. ‘Nečasno pseto, podlo pseto.’ (www.borsagundem.com, prema trWaC, 19. 2. 2024)

3. Yaşlı, düşkün (kimse) (Aktunç 2023)

žarg. ‘stara, nemoćna osoba’

Karagöz – Kapıyı çalar çalmaz senin koca çomar pencereye koştı. ‘Karagöz: Čim sam pokucao na vrata, tvoj je *pas čuvar* (starac) dotrčao do prozora.’ (Karagöz: *Bahçe*, prema Aktunç 2023)

4. Yaşlı meyhaneci (Aktunç 2023)

‘*žarg.* stari gostioničar, krčmar’

çurçur ‘lumbrak (morska riba)’

2. *prid. pren.* nevažan, bezvrijedan, beznačajan (Đinđić 2014)

Bazen yandaş medyada bazı zorlama, çurçur, dandik haberler yer alıyor ama onları umursayan zaten yok. ‘Ponekad se u pristranim medijima pojavljuju neke isforsirane, *nevažne* i bezvezne vijesti, ali za njih ionako nitko ne mari.’ (www.gercekgundem.com, prema trWaC, 10. 2. 2024)

3. tiyatrodan yeni oyunculuğa başlayanlar için de kullanılır. (Ekşi Sözlük)

‘također se koristili za one koji tek počinju glumiti u kazalištu.’

dalkıran ‘žižak (štetan kukac)’

2. *reg.* snažan vjetar (Đinđić 2014)

deve ‘deva’

2. İri yarı, uzun boylu adam (Aktunç 2023)

žarg. ‘krupan, visok čovjek’

Beraber olursak şu deveyi belki marizleriz diyordum... ‘Razmišljao sam da bismo možda mogli prebiti tu *devu* (gorilu) kad bismo bili zajedno...’ (Oğuz Aral: *Utanmaz Adam*, prema Aktunç 2023)

3. Aptal, salak (Aktunç 2023)

žarg. ‘glup, glupan’

– *Deveye bak. Ulan içeri girecek değil ya kızılbaş!* ‘– Gle ti *devu* (glupana). E pa neće ući, on je kızılbaş!’ (Orhan Kemal: *Suçlu*, prema Aktunç 2023)

4. *es.* Hamam sorumlusu, hamamcı ağa (Aktunç 2023)

žarg. zast. 'voditelj hamama'

dinozor 'dinosaur'

2. *isim, mecaz* Gelişmelere ayak uyduramamış, çağın gerisinde kalmış veya mevcut durumu korumak isteyen kimse. (TDK)

'*im. pren.* koji ne ide u korak s vremenom, koji je zaostao u vremenu, koji ne voli promjene (dinosaur)'

Seyhan Arman yazdı: Dinozorlar neden translardan korkuyorlar? 'Seyhan Arman je napisala: Zašto se dinosauri boje transrodnih osoba?' (www.homojendengi.com, 30. 3. 2024)

domuz 'svinja'

2. *isim, mecaz* Hain, aksi, ters, inatçı, hınzır kimse. (TDK)

'*im. pren.* zlobna, zadrta, tvrdoglava osoba (svinja)'

Domuzun mali için can tüketmeye mi geldik dünyaya? 'Jesmo li došli na svijet kako bismo potratili živote na podle svinje?' (R. H. Karay, prema Sesli Sözlük)

3. *meton.* svinjetina, jelo od svinje

"*Biz domuz yemeyiz.*" *dedik* (...) 'Rekli smo: „Mi ne jedemo svinju.“ (...) ' (www.forumtayfa.net, prema trWaC, 2. 4. 2024.)

erkeç 'jarac'

2. Aktif eşçinsel (erkek) (Aktunç 2023)

žarg. 'aktivni homoseksualac'

eşek 'magarac'

2. *reg.* nogari za piljenje drva ili oslonac za penjanje pri žbukanju (Đinđić 2014)

Evet arkadaşlar, şimdi Burhan usta asma tavanda kullanmak için eşek yapmayı düşünüyor. 'Eto, ljudi, sada majstor Burhan razmišlja o izradi *magarca* (koze) za korištenje na spuštenom stropu.' (www.youtube.com, 17. 3. 2024)

3. Kaba, yeteneksiz, inatçı kimse (Sesli Sözlük)

'*neprištojna, nesposobna, tvrdoglava osoba (magarac)*'

Bilgin var da amel yoksa eşeksin. 'Ako imaš znanja, a nemaš praksu, ti si samo magarac.' (www.tebyan.net, prema trWaC, 10. 2. 2024)

fare 'miš'

2. *isim, bilişim* Kullanıcının eliyle yaptığı hareketleri düz bir yüzey üzerinde yuvarlanan bir top aracılığıyla bilgisayar ekranındaki imlecin hareketine dönüştüren aygıt. (TDK)

'*im. infor.* računalni miš'

Müşteriler sadece bir fare tıklaması ile ürün görünümünü değiştirebilir. 'Kupci mogu samo jednim klikom miša promijeniti izgled proizvoda.' (www.opencartdestekturkiye.com, prema trWaC, 11. 3. 2024)

3. *isim, argo* Ufak tefek kimse. (TDK)

'*im. žarg.* malena osoba'

sanırım sen bu dünyadaki en tatlı faresin ‘mislim da si ti najslađi miš na ovom svijetu’ (www.blogspot.com, prema trWaC, 13. 3. 2024)

4. *isim*, *argo* Özellikle belirli bir yere dadanıp hep orada iş gören hırsız. (TDK)

‘*im. žarg.* lopov koji opsjeda određeno mjesto na kojem uvijek krade’

Şah İsmail beyy! Otel faresi Paşaoğlu Fuat efendiii. ‘Gospodine Ismaile! Hotelski je *miš* (lopov) gospodin Paşaoğlu Fuat!’ (Kemal Tahir: *Esir Şehrin Mahpusu*, prema Aktunç 2023)

fil ‘slon’

2. *isim* Satrançta çapraz hareket ettirilen taş. (TDK)

‘*im. u šahu*, figurica koja se pomiče dijagonalno (lovac)’

Her oyuncu satranç oyununa iki fil ile başlar. ‘Svaki igrač počinje partiju šaha s dva *slona* (lovca).’ (www.tr.wikipedia.org, 14. 3. 2024)

fino ‘mali pas duge dlake’

2. *žarg.* hašiš, droga (Đinđić 2014)

Esrarin birinci, ikinci, üçüncü neveleri vardır. Birinci nev’i ince elekden geçirilmiş, adı Sarıkız yahud Fino’dur. ‘Postoje prva, druga i treća vrsta kanabisa. Prva vrsta se prosijava kroz tanko sito i naziva se *Sarıkız* (plavuša) ili *Fino* (psić).’ (Vâsif Hiç: *Esrar Üzerine Notlar*, prema Aktunç 2023)

3. (Kumarda) Çok ustaca, incelikle yapılan (hile) (Aktunç 2023)

žarg. ‘(u kockanju) vrlo vješt, suptilan trik’

Yervant kaba fenbaz değil. Onun işleri finodur. ‘Yervant nije neuglađen prevarant. Njegovi poslovi su *psići* (vješti, suptilni trikovi).’ (Hulûsi Kodaman: *Zar-Kâğıt Oyunları ve Hileleri*, prema Aktunç 2023)

4. Dalkavuk, yağcı (Aktunç 2023)

žarg. ‘ulizica, laskavac’

geyik ‘jelen’

2. *argo* Karısının veya bir kadın yakınının ihanetine uğramış erkek. (TDK)

‘*žarg.* muškarac kojeg je prevarila supruga ili bliska žena’

... şu geyiğin boynuzlarını bu kış odun yerine satalım. ‘... hajde da ove zime umjesto drva za ogrjev prodajemo rogove tog *jelena* (prevarenog jadrnika).’ (Samim Aşkın: *Halk Plajı*, prema Aktunç 2023)

3. Gevezelik, boş konuşma (Aktunç 2023)

žarg. ‘brbljarija, isprazni razgovori’

Eskiden çok daha güzel eşşek muhabbetleri yapardık, geyiğin allahı. ‘Nekada smo vodili mnogo bolje blesave razgovore, najbolje *jelene* (brbljarije).’ (Alp Buğdaycı: *Kan Sıcak Akacak*, prema Aktunç 2023)

goril ‘gorila’

2. *isim, mecaz* Koruma, kollama işi yapan. (TDK)

‘*im. pren.* zaštitar, čuvar’

–*Haşmet kapıdaki goril sana moruk dedi duydun mu?* ‘– Haşmete, gorila na vratima ti je rekla *stari*, jesi čuo?’ (www.edebiyatdefteri.com, 11. 3. 2024)

guguk ‘kukavica’

2. *ekspr.* uzvik koji koriste djeca da bi se s nekim našalila i nekoga naljutila (Đinđić 2014)

Guguk guguk beni bulamazsin! ‘Ku-kuu, ne možeš me naći!’ (www.buyuknet.com, prema trWaC, 10. 2. 2024)

3. Türkiye’de Hukuk’un lakabi. (Ekşi Sözlük)

žarg. ‘nadimak za pravosuđe u Turskoj’

Sizdeki hukuk da bizdeki guguk mu? ‘Kod vas je zakon, a kod nas kukanje?’ (www.gunes.com, prema trWaC, 10. 2. 2024)

güre ‘*reg.* ždrijebe; kobila/magarica’

3. *sifat, ağızlardan mecaz* Kuvvetli, dinç. (TDK)

‘*prid. reg. pren.* čvrst, snažan, jak’

4. *sifat, ağızlardan mecaz* Çekingen, korkak, ürkek. (TDK)

‘*prid. reg. pren.* povučen, kukavički, plašljiv’

güvercin ‘golub’

2. *prid. pren.* umjeren, blag (često u političkom i ekonomskom žargonu), *opr.* šahin

Bu yıl için daha güvercin bir tutumla üç faiz artışı beklentisi kuvvetlenirken 2019 ve 2020 için daha şahin bir tutum içinde olacağı beklentileri arttı. ‘Dok za ovu godinu jačaju očekivanja za tri umjerenena povećanja kamatnih stopa, za 2019. i 2020. godinu porasla su očekivanja da će biti oštija.’ (www.capital.com.tr, prema trWaC, 18. 2. 2024)

hayvan ‘životinja’

2. *sifat, mecaz* Akılsız, duygusuz, kaba, hoyrat (kimse). (TDK)

‘*prid. pren.* koji je glup, bezosjećajan, nepristojan, grub’

Aynı gece beni hamile bırakmış hayvan herif, bebek karnımda altıncı ayına girerken babam kalp krizinden öldü.

‘Iste me je noći ta životinja od tipa ostavila trudnu, a otac mi je umro od srčanog udara dok sam ulazila u 6. mjesec trudnoće.’ (www.derkenar.com, prema trWaC, 10. 2. 2024)

3. *isim, hakaret yollu* Kızılan bir kimseye söylenen hakaret sözü. (TDK)

‘*im. pejor.* uvreda koja se govori osobi na koju se ljuti’

Galip’in sabrı taşıtı: Ulan hayvan, dedi, sana toz ol diyorum, kafan almıyor mu? ‘Galip je izgubio strpljenje: – Životinjo – rekao je – govorim ti da odeš, zar ne razumiješ?’ (Attilâ İlhan, prema TDK)

hindi ‘puran’

2. *prid. reg.* priglut, blesav (Đinđić 2013)

Ve görüyorum ki sen bir hindisin ve sürekli bot yalyorsun. ‘I vidim da si ti tukac i da se stalno uvlačiš u guzicu.’ (www.tr.topwar.ru, 17. 3. 2024)

3. *meton.* puretina, meso od pure

horoz ‘pijetao’

2. *isim* Ateşli silahlarda çakmak taşına veya merminin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça. (TDK)

‘*im.* metalni dio u vatrenom oružju koji služi kao okidač (kokot)’

Çifteler dolduruldu, horozlar çekildi, iki el silah atıldı. ‘Dvocijevke su bile napunjene, a kokoti povučeni, ispaljena su dva hica.’ (O. V. Kanık, prema TDK)

3. *isim* Kapı zembereğinin mandalı. (TDK)

‘*im.* zasun na bravi’

4. *isim, mecaz* Kabadayı erkek. (TDK)

‘*im. pren.* nasilni muškarac’

o adam tam bir horoz, her şeye karışır, kavga çıkarırdı ‘Taj čovjek je pravi *pijetao* (nasilnik), u sve bi se umiješao i izazivao svađe.’ (Ekşi Sözlük)

5. Polis memuru (Aktunç 2023)

žarg. ‘policajac’

Ne aldanan kaz var, ne da buna göz yuman horoz! ‘Nema ni prevarene guske ni *pijetla* (policajca) da zažmiri na to!’ (Hulûsi Kodaman, *Zar-Kâğıt Oyunları ve Hileleri*, prema Aktunç 2023)

inek ‘krava’

2. Çok ders çalışan öğrenci; anlamadan ezberleyen öğrenci (Aktunç 2023)

žarg. ‘učenik ili student koji puno uči; koji uči napamet’

la okulda sınıfın inegi olmak kadar kotu bisi yok ya ‘nema goreg nego bit razredna *krava* (štreber) u školi’ (www.twitter.com, 16. 3. 2024)

3. Aptal kimse, bön (Aktunç 2023)

žarg. ‘glupa, priglupa osoba’

... buna dedim ki kız sen artiz mi olmak istiyorsun, inek, gel, ben yapayım. ‘... na što rekoh, kravo, želiš li biti umjetnica, dođi da ja to napravim.’ (Attila İlhan: *Kurtlar Sofrası*, Aktunç 2023)

4. Karısı tarafından aldatılmasına göz yuman erkek (Aktunç 2023)

žarg. ‘muškarac koji žmiri na ženinu prevaru’

5. Edilgin eşcinsel erkek (Aktunç 2023)

žarg. ‘pasivni homoseksualac’

6. Otomobil (Aktunç 2023)

žarg. ‘automobil’

7. s. Olumsuz, kötü, fena (Aktunç 2023)

žarg. ‘*prid.* negativan, loš, neugodan’

Amma da inek bir koku. Bütün gün çekiyorsun burnuna. ‘Ajme, kako *kravlji* (loš) smrad. Cijeli dan to uvlačiš u nos.’ (Hulki Aktunç: *Artist Olma Kahvesi*, prema Aktunç 2023)

ispinoz ‘zeba’

2. Geveze, boşboğaz (kimsa) (Aktunç 2023)

žarg. ‘brbljavac, koji priča u prazno’

Rıza'ya açılma, o ispinozdur. ‘Ne otvaraj Rizi, on je *zeba* (brbljavac).’ (Hulûsi Kodaman: *Zar-Kâğıt Oyunları ve Hileleri*, prema Aktunç 2023)

3. Çok düşünceli, suskun (kimse) (Aktunç 2023)

žarg. ‘vrlo promišljena, šutljiva osoba’

– *İspinoz, gene ne düşünüyorsun? Vezin mi, kafiye mi?* ‘– *Zebo* (šutljivče), o čemu opet razmišljaš? Metar ili rima?’ (Orhan Kemal: *Gurbet Kuşları*, prema Aktunç 2023)

ispenç ‘sitna vrsta peradi’

2. *pov.* vrsta poreza u Osmanskom Carstvu koji su plaćali kršćanski zemljoradnici (Đinđić 2014)

Gayrimüslimler ise "ispenç" adı altında bu vergileri ödüyorlardı. ‘Nemuslimani su plaćali poreze koji se zovu *ispendža*.’ (www.omu.edu.tr, 16. 3. 2023)

it ‘pas’

2. *pejor.* kućkin sin, pseto (Đinđić 2014)

Babalari da zaten itin biri. ‘Njihov je otac ionako pravo pseto.’ (Haldun Taner, prema TDK)

izmarit ‘girica’

2. *opušak* (Đinđić 2014)

Derin bir nefes çekip yarım izmariti attı sonra üstüne basıp söndürdü. ‘Duboko je udahnuo, bacio polovicu *girice* (opuška), potom je stao na njega i ugasio ga.’ (www.edebistan.com, prema trWaC, 11. 2. 2024)

kalamar ‘lignja’

2. *meton.* meso lignje, jelo od lignje, za pr. v. *balık 2*

kanguru ‘klokan’

2. *pren.* nosiljka za bebe koja se veže na leđima, klokanica

Bebeklerde kanguru kullanımı ne zaman başlar sorusunun cevabı ise doğrudan küçüklerin gelişimsel özellikleriyle alakalıdır. ‘Odgovor na pitanje kada se počinje koristiti klokanica kod beba izravno je povezan s razvojnim karakteristikama mališana.’ (www.kidzee.com.tr, 8. 4. 2024)

kaplan ‘tigar’

2. v. *aslan 2*

Ailelerimizin, "Sen erkek evlâtsın, aslansın, kaplansın, ağlamazsın" şeklindeki duygu yüklemesiyle baskın şekilde yetiştirilen erkeklerimiz, eşitliğe inanmadığı müddetçe çok şeyin değişeceğini sanmıyorum. ‘Mislim da se neće puno toga promijeniti sve dok naši muškarci, koje su naše obitelji dominantno odgajale pod emocionalnim pritiskom riječima: „Ti si dječak, lav, tigar, ne smiješ plakati“, ne povjeruju u jednakost.’ (www.tff.org, prema trWaC, 8. 2. 2024)

kar kuşu ‘bijela strnadica (vrsta ptice pjevice)’

2. Kokain (Aktunç 2023)

žarg. ‘kokain’

karabatak ‘kormoran’

2. žarg. dužnik, onaj koji ne plaća dugovanje, koji je zapeo u dugovima (Đinđić 2014)

karınca ‘mrav’

2. rešetka; pore, šupljine (u metalu) (Đinđić 2014)

Bir küresel grafitli dökme demirde yolluk sistemindeki türbülans akışın sebep olduğu karınca hataları kalıp içindeki maden basınçlarını da ortaya çıkarır. ‘Mravi (rupice) u sferičnom grafitnom lijevanom željezu uzrokovane turbulentnim protokom u sustavu klizača također otkrivaju mineralne pritiske u kalupu.’ (www.dokumtek.com, 11. 2. 2024)

kastor ‘dabar’

2. dabrovo krzno, dabrovina (Đinđić 2014)

3. prid. koji je napravljen od dabrovine (Đinđić 2014)

Bu moda, o kadar yayılmış ki şimdi kastor mantosu olmayan hanımın hiç olmazsa kedi veya fare derisinden bir kürkü olması gerekiyor. ‘Ta se moda toliko proşirila da sada dama koja nema kaput od dabrovine mora imati barem bundu od maçe ili mişje kože.’ (Ahmet Haşim, prema www.1000kitap.com, 16. 3. 2024)

kaşalot ‘kit zuban, ulješura’

2. prid. žarg. glup, glupan (Đinđić 2014)

Benim yaşımdaykiler bilir öyle kaşalot hocalar vardı ki, bir virgül koymadık diye SIFIR verirlerdi. ‘Ljudi mojih godina znaju da je bilo tako glupih profesora da su nam davali NULU ako nismo stavili zarez.’ (www.turktime.com, prema trWaC, 16. 3. 2024)

3. Çalıştığı, ineklediği halde dersi gene de öğrenemeyen (öğrenci) (Aktunç 2023)

žarg. ‘učenik ili student koji ne može naučiti lekciju iako uči i štreba’, usp. *kaşalot* 2

4. İri yarı, çok şişman (kimse, özellikle kadın) (Aktunç 2023)

žarg. ‘velik, jako debeo (pogotovo žena)’

Bir kaşalotun uğruna öleceğimi düşündükçe boğulur gibi oluyorum!.. ‘Kao da se guşim kad pomislim da ću umrijeti za sreću jedne ulješure (debele žene)!..’ (Necdet Şen, *Hızlı Gazeteci Şaban*, prema Aktunç 2023)

5. Çok yaşlı (kimse) (Aktunç 2023)

žarg. ‘jako star’

katır ‘mazga; mula’

2. prid. pren. sirov, neotesan, vulgaran, neodgojen (Đinđić 2014)

Bence katırdır o ya ‘Ma on je mazga za mene’ (www.twitter.com, 16. 3. 2024)

kaz ‘guska’

2. *pren.* glupan, budala (Đinđić 2014)

Vatandaşa; "Sen kaz oğlu kazsın, sen yolunacaksın" diyorlar, demeye getiriyorlar. ‘Građaninu govore: – Ti si obična *guska* (glupan), bit ćeš očerupan!’ (www.biroybil.com, prema trWaC, 11. 2. 2024)

3. *meton.* guščetina, jelo od guske

Lezzetli bir kızartma kaz yapmak karmaşık değildir ve o kadar lezzetlidir ki, dünyadaki tüm kızarmış tavuklara tercih ederiz. ‘Nije komplicirano napraviti ukusnu pečenu gusku, a toliko je ukusna da nam je bolja od svih pečenih kokoši na svijetu.’ (www.lezzetsirlarim.com, 2. 4. 2024)

4. Pezevenk (Aktunç 2023), v. *kertenkele 2*

žarg. ‘svodnik, makro’

5. Gürültücü (kimse): gereksiz yere bağırap çağırın (kimse) (Aktunç 2023)

žarg. ‘galamdžija: koji nepotrebno viče i vrišti’

keçi ‘koza’

2. *pren.* tvrdoglav čovjek, inatljivac (Đinđić 2014)

Faik, onun gibi keçi bir adamı bile yumuşatabildiğimden, altın heykelimi dikecek. ‘Faik će mi podići zlatni spomenik jer sam uspjela smekšati čak i *kozu* (inatljivca) poput njega.’ (www.milliyet.com.tr, prema trWaC, 11. 2. 2024)

3. Edilgin eşcinsel (erkek) (Aktunç 2023)

žarg. ‘pasivni homoseksualac’

Böyle aşkın ızdırabını dedim yapıştım keçiye, sardım teybe labunyayı, biraz da geriye alıp dinlettim cümle aleme... ‘Takvu sam ljubavnu bol, rekao sam, priljepio za *kozu* (njega), omotao sam traku za magnetofon, pa je malo premotao unazad i pustio svijetu da sluša...’ (Ömer Pınar, *Sohbet Babında*, prema Aktunç 2023)

4. Esrar (Aktunç 2023)

žarg. ‘marihuana, hašiš’, v. *fino 2*

keklik ‘jarebica’

2. *isim, mecaz* Alımlı, güzel kadın. (TDK)

‘*im. pren.* privlačna, lijepa žena’

Kaşına gözüne gurban olurum / Melül melül süzül de gel kekliğim ‘Žrtvovat ću se za tvoje obrve i oči / Potištena lebdi i dođi, *jarebice* (ljepotice)’ (Kıvırcık Ali: *Kekliğim*, pjesma)

kelebek ‘leptir’

2. *sifat* Biçim olarak bu böceklere benzeyen. (TDK)

‘*prid.* leptirast, koji je nalik leptiru’

Kaymakam Bey jaketataylı, kelebek kravatlıdır. ‘Gospodin načelnik nosi sako i leptir kravatu.’ (Tarık Buğra, prema TDK)

4. *isim* Bu hayvanın neden olduğu hastalık. (TDK)

'im. bolest koju uzrokuje ova životinja' (misli se na bolest koju uzrokuju jetreni metilji koji se u turskom jeziku također nazivaju *kelebek*)

4. *tehn.* leptirasti ventil, leptirasti navrtak; naramenica (Đinđić 2014)

Üst kısımdaki su bir kelebek vida ile ayarlanmak suretiyle alt kısımdaki karpit üzerine damlatılır. 'Voda iz gornjeg dijela kapa na karbid na donjem dijelu postavljanjem *leptira* (leptirastog ventila).' (www.etimaden.gov.tr, prema trWaC, 11. 2. 2024)

kene 'krpelj'

2. Para (Aktunç 2023)

žarg. 'novac'

Beklemek işime gelmiyor, kene biterse bir daha zor alırım. 'Ne odgovara mi čekanje, ako ostanem bez *krpelja* (novca), teško ću ga opet nabaviti.' (Ahmet Çakal: *Serseriler Arasında*, prema Aktunç 2023)

kertenkele 'gušter'

2. Fuhuş aracı; pezevenk (Aktunç 2023)

žarg. 'posrednik u prostituciji; svodnik, makro'

Deniz erlerinin de kertenkele (Kadın satıcıları) lerin yanında saygınlığı az değildi. 'Marinci nisu bili manje poštovani od *guštera* (trgovaca ženama).' (Y. Kenan Karacanlar: *Babiali Kaldırımlarında Bir Adam*, prema Aktunç 2023)

kırlangıç 'lastavica, lasta'

2. *isim* ► kırlangıç bayrak: Üzerinde kurum veya kuruluşların isim, logo, iletişim bilgisi veya bunlarla birlikte vermek istedikleri mesaj yazılı, genellikle alt kısmı ters v biçiminde kesilmiş olan bayrak. (TDK)

'im. zastava na kojoj se nalazi naziv, logo, kontakt ili poruka institucije ili organizacije, a čiji je donji dio najčešće izrezan u obliku naopakog slova V'

Diğer kırlangıç bayrak ölçüleri için firma yetkililerimizle irtibat kurabilirsiniz. 'Za *lastavice* (zastave) drugih veličina možete se obratiti službenicima naše tvrtke.' (www.bayrakolta.com, prema trWaC, 12. 2. 2024)

3. *isim, tarih* Osmanlı donanmasında yer alan, karakol ve keşif işlerinde kullanılan, yelkenli ve kürekli küçük bir tür savaš gemisi. (TDK)

'im. *pov.* u osmanskoj mornarici vrsta malog ratnog broda s jedrima i veslima koji se koristio za patrolu i izviđanje'

4. *isim, ağızlardan* Öküz arabasında arka dingil ve tekerlekleri özege bağlayan çatal ağaç. (TDK)

'im. *reg.* viličasto drvo koje povezuje stražnju osovinu i kotače sa središtem volovske zaprege'

5. *isim, ağızlardan* Köyleri dolaşarak göz hastalıklarını ve özellikle akbasmayı iyi ettiğini öne süren sahte hekim. (TDK)

'im. *reg.* lažni liječnik koji obilazi sela i tvrdi da liječi očne bolesti, pogotovo mrenu'

kısırak 'kobila'

2. yapılı genç ve güzel kız. "senin oğlamı bi kısırak la gördüm geçen" gibi (Ekşi Sözlük)

žarg. 'skladno građena mlada i lijepa djevojka, npr.: *vidio sam tvog momka s kobilom*'

kirpi ‘jež’

2. *isim*, *askerlik* Mayına karşı dayanıklı, personel taşıyan zırhlı araç. (TDK)

‘*im. vojn.* oklopno vozilo za prijevoz ljudstva’

İşçilerinin yollara döküldüğü, askere kirpi üreten BMC fabrikasının satışı ertelendi. ‘Odgodena je prodaja tvornice BMC koja je proizvodila ježeve (oklopna vozila) za vojsku i čiji su radnici izašli na ulice.’ (www.ulusal.com.tr, prema trWaC, 7. 4. 2024)

3. *prid. pren.* kratko šišana kosa koja strši, jež

Tabii ki kirpi saçlar düzelmeyecek bir saç sorunu olarak düşünülemez bence. ‘Prema mom mišljenju, naravno da se frizura na ježa ne bi trebala smatrati nerješivim problemom vezanim za kosu.’ (www.kizlarsoruyor.com, 7. 4. 2024)

kobay ‘zamorac’

2. *isim*, *mecaz* Deneý konusu. (TDK)

‘*im. pren.* pokusni kunić’

Deneý fareleri arařtırmalarda kobay olarak kullanılıyor; çünkü bu hayvanlarla memeli atalarımızın ortak olmasının yanı sıra DNA'mızın büyük bir bölümü de aynı. ‘Pokusni miševi koriste se kao zamorci u istraživanjima – jer ne samo da ove životinje i naši preci sisavci imaju nešto zajedničko već je i veliki dio našeg DNK isti.’ (www.biyologlar.com, prema trWaC, 12. 2. 2024)

kobra ‘kobra’

2. Kıt notlu öğretmen; acımasız erkek öğretmen (Aktunç 2023)

žarg. ‘učitelj koji strogo ocjenjuje, nemilosrdan muški učitelj’

3. Erkeklik organı, penis (Aktunç 2023)

žarg. ‘muški spolni organ, penis’

koç ‘ovan’

2. *pren.* snažan, jak mladić (Đinđić 2014)

Evimize beni terk etmeyen efkârıyla geldim, canım koç babam kapının önünde sandalyede sanki beni bekliyormuş gibi oturuyordu. ‘Doşao sam u našu kuću s tugom koja me nije napuštala, a moj dragi, *snažni* otac sjedio je na stolici ispred vrata kao da me čekao.’ (www.n-f-k.com, prema trWaC, 12. 2. 2024)

koyun ‘ovca’

2. *pren.* naivna osoba, ovca (Đinđić 2014)

Sen chp lide olsan koyunsun bunu anla önemli olan özgür düşünmek. ‘Čak i da postaneš vođa CHP-a, ti si ovca, shvati ovo – bitno je slobodno razmišljati.’ (www.tr-cam.com, prema trWaC, 12. 2. 2024)

3. *meton.* ovčetina, jelo od ovce

köpek ‘pas’

2. *reg. pejor.* čovjek koji svojim postupcima izaziva prijezir; pas, pseto (Đinđić 2014)

Sen sadece bir köpeksin başka birşey değilsin. 'Ti si samo jedno obično pseto i ništa više.' (www.ateistforum.org, prema trWaC, 11. 2. 2024)

köstebek 'krtica'

2. *pren.* krtica, onaj koji izdaje povjerljive informacije, taster (Đinđić 2014)

Ofisteki köstebek kim? Köstebeği bulabilirsek işi çözeriz. 'Tko je krtica u uredu? Ako uspijemo pronaći krticu, riješit ćemo sve.' (www.ozgurroman.com, prema trWaC, 12. 2. 2024)

3. *isim* Yol, su vb. için yer altında tünel açma makinesi. (TDK)

'*im.* stroj za bušenje podzemnih tunela za ceste, vodu i sl.'

Halk arasındaki ifadeyle bu "dev köstebekler", tünel kazı ve destekleme işlerini birlikte yürütüyor. 'Ove divovske krtice (buşilice), kako se popularno nazivaju, kopaju tunele i izvode popratne radove.' (www.izmir.bel.tr, 12. 2. 2024)

kumru 'grlica'

2. *kul.* sendvič punjen sirom i paprikom, specijalitet egejske oblasti (Đinđić 2014)

Kumru sandviç, şekil olarak kumru kuşuna benzediği için bu ismi almıştır. Ortası geniş ve şişkin, uçları ise ince ve sivridir. 'Sendviç kumru dobio je to ime jer oblikom podsjeća na grlicu. U sredini je širok i debeo, a na krajevima tanak i uzak.' (www.sabah.com.tr, 12. 2. 2024)

kurbağa 'žaba'

2. *meton.* meso od žabe, jelo od žabe

kurbağacık 'žabica'

2. *tehn.* mali engleski ključ (Đinđić 2014)

Alet edevat olarak düz ve yıldız tornavida birde kurbağacık alıyorum. 'Od alata uzimam ravni i križni odvijač te žabicu (engleski ključ).' (www.motosiklet.net, prema trWaC, 12. 2. 2024)

3. *tehn.* podesiv matični ključ (Đinđić 2014)

Doğrudur, kurbağacık neredeyse ayarlı pense kadar kaba saba ve kullanımı zor bir alettir. 'İstina, žabica jest alat gotovo jednako grub i težak za korištenje kao podesiva kliješta.' (www.endorucu.com, prema trWaC, 17. 3. 2024)

4. ručica na prozorskom ramu (Đinđić 2014)

5. *med.* sublingvalna cista, ranula (Đinđić 2014)

RANULA (Kurbağacık): Ağız tabanında ortaya çıkan, sublingual bez ya da Wharton kanalından kaynaklanan içi tükürük dolu kesecik şeklindedir (Şekil 4). 'RANULA (žabica): U obliku je vrećice ispunjene slinom koja dolazi iz sublingvalne žlijezde ili Whartonovog kanala, a pojavljuje se na dnu usta (Slika 4).' (www.serdarakyildiz.com, 18. 3. 2024)

kurt 'vuk'

2. *pren.* ekspert, znalac svog posla (Đinđić 2014)

Ortağı ise tecrübeli kurt polis memuru Frank Rourke olacaktır. 'Partner će mu biti iskusni vuk, policajac Frank Rourke.' (www.epikse.com, prema trWaC, 12. 2. 2024)

3. *prid. pren.* lukav, prefrigan (Đinđić 2014)

Deminden beri sus pus olmuş, fırsat bekleyen kurt müşterilerin ilk defa sesi duyuluyor. 'Prvi se put čuju glasovi lukavih kupaca koji su sve vrijeme šutjeli i čekali priliku.' (Haldun Taner, prema TDK)

kurukafa 'mrtvačka glava (leptir)'

2. Eroin (Aktunç 2023)

žarg. 'heroin'

kuş 'ptica'

2. (Herhangi bir konuda, bir oyunda vb.) Deneyimsiz, acemi kimse (Aktunç 2023)

žarg. 'neiskusna osoba, početnik (u bilo čemu, u nekoj igri i sl.)'

3. Masum, toy genç kız (Aktunç 2023)

žarg. 'nevina, neiskusna mlada djevojka', usp. *civciv* 4

4. (Dolmuşçu, minibüsçü için) Yolun kenarında, binecek araç bekleyen yolcu (Aktunç 2023)

žarg. '(za vozače minibusa) putnik koji čeka prijevoz uz rub ceste', usp. *ördek* 3

5. Uyuşturucu madde taşıyıcısı kimse; hapishaneye uyuşturucu (eroïn) sokmakta kullanılan kimse (Aktunç 2023)

žarg. 'onaj koji prenosi drogu, diler'

6. Penis, erkeklik organı (Aktunç 2023)

žarg. 'penis, muški spolni organ'

... Ne dışın var, ne kuşun! Erkekliğin habbesi kalmamış. '... Nemaš ni zuba ni ptice (penisa)! Ni je ostalo ni traga tvojoj muškosti.' (Reşat Enis, *Yolgeçen Hanı*, prema Aktunç 2023)

7. Uyuşturucu madde; esrar, eroïn vd. (Aktunç 2023)

žarg. 'droga; marihuana, heroin itd.'

Adembabanın gelip gelmediğini sorduğu bu kuş hangi kuştu? Bu bir parolaydı. 'Koja je ptica (droga) bila ova za koju je otac Adem pitao hoće li doći? To je bila lozinka.' (Recep Bilginer: *Hapışlığım*, prema Aktunç 2023)

kuzu 'janje'

2. *isim* Bir meyve ve sebzeye bitişik olan küçük meyve veya sebze. (TDK)

'im. mali plod voća ili povrća koji raste spojeno s voćem ili povrćem'

3. *isim* Yazma kitaplarda sayfa kenarına çizilmiş içi işlenmiş cetvelin yakınına çekilen tek çizgi. (TDK)

'im. linija povučena do ravnala ucrtanog na rubu stranice u rukopisnim knjigama'

Daha sonra ipliğe paralel çizilen kuzu ve işlenecek tığlar, desenin dış zeminle kaynaşmasını sağlar. 'Potom janje (linija) povučena paralelno s koncem i kukice za vezenje omogućuju da se uzorak stopi s vanjskom podlogom.' (www.tezhipnedir.wordpress.com, 12. 2. 2024)

4. *isim* Bir kerpicin yarısı büyüklüğünde kerpiç. (TDK)

'im. ćerpić (vrsta opeke) upola manji od ćerpića'

Kerpič bloklar genel olarak iki formda hazırlanır: ana (tam), kuzu (yarım). (...) Büyüklerine ana küçüklerine kuzu ismi verilir. ‘Ćerpič blokovi obično se pripremaju u dva oblika: majka (cijeli), janje (pola). (...) Velikima se daje ime majka, a malima janje.’ (www.insaatt.com, 17. 3. 2024)

5. *isim, mecaz* ► yavru. (TDK)

‘im. pren. v. mladunče: dijete’

Güzel kuzum benim, doğum günün kutlu olsun, upuzuun sağlıklı ve mutlu bir yaşamın olsun. ‘Janje moje lijepo, sretan ti rođendan, želim ti jako duug, zdrav i sretan život.’ (www.nurturia.com.tr, prema trWaC, 12. 2. 2024)

6. *isim* Bir meyve, sebze veya ekmeğin kendisine yapışık olarak çıkan küçüğü. (TDK)

‘im. mali dio koji raste pričvršćen za voće, povrće ili kruh’, usp. kuzu 2

7. *isim, argo* Deneyimsiz, toy kimse. (TDK)

‘im. žarg. neiskusna, nezrela osoba’

Sen küçük, beyaz bir kuzusun, politikada ne işin var? ‘Ti s malo i bijelo janje, što ćeš ti u politici?’ (www.bbc.com, prema trWaC, 12. 2. 2024)

8. *meton.* janjetina, jelo od janjeta

Nar gibi kızarmış, lokum kıvamındaki kuzu çevirmemizi hâlâ denemediniz mi? ‘Još niste probali naše pečeno janje na ražnju isprženo kao šipak i u konzistenciji ratluka?’ (www.instagram.com, 2. 4. 2024)

9. Edilgin eşcinsel erkek (Aktunç 2023)

žarg. ‘pasivni homoseksualac’

leopar ‘leopard’

2. *pren.* uzorak te životinje (ob. na odjeći)

İddialı bayanların tercih edeceği şık modellerin desenlerinde ise leopar, zebra, yılan ve timsah bu sezonun dikkat çekici tasarımların arasında yer alacaktır. ‘Leopard, zebra, zmija i krokodil ove će sezone biti među privlačnim uzorcima elegantnih modela koje preferiraju žene sa stavom.’ (www.yazyaz.net, prema trWaC, 11. 3. 2024)

leylek ‘roda’

2. standartların üzerinde uzun boyu olanlara takılan lakap (Ekşi Sözlük)

žarg. ‘nadimak koji se daje jako visokim ljudima’

leş kargası ‘crni gavran’

2. *isim mecaz* Asalak, birinin üzerinden çıkar sağlayan. (TDK)

‘im. pren. parazit, koji nekoga iskorištava’

Belki de bu yüzden Kâmil Bey oğlundan hep leş kargası diye bahsederdi. ‘Možda je baš zbog toga gospodin Kamil svog sina uvijek nazivao crnim gavranom (parazitom).’ (Sulhi Dölek, prema TDK)

lutr ‘vidra’

2. vidrino krzno (Đinđić 2014)

3. *prid.* koji je načinjen od vidrinog krzna (Đinđić 2014)

malak *reg.* ‘mladunče bivola’

2. s. Aptal, salak (Aktunç 2023)

žarg. ‘*prid.* glup, glupan’

salaksın malaksın ama askersin. ‘Glup si, bivol, ali si vojnik.’ (Ekşi Sözlük, 18. 3. 2024)

marsıvan eşeği ‘vrsta rasnog magarca’

2. *žarg.* idiot, budala (Đinđić 2014)

marya ‘ovca starija od pet godina ili ovca koja nije za priplod’

2. Yaşlı fahişe; genelev yöneticisi kadın, mama (Aktunç 2023)

‘*im. žarg.* stara prostitutka, voditeljica bordela’

maymun ‘majmun’

2. *pren.* osoba koja oponaša, majmun (Đinđić 2014)

Arıza var diyorum adama emin misin diyor maymun herif. ‘Kažem mu da postoji kvar, a majmun me pita jesam li siguran.’ (www.techturkey.com, prema trWaC, 13. 2. 2024)

3. *prid. pren.* ružan i smiješan (Đinđić 2014)

Sen çirkin bir insan değilsin, güzel bir maymunsun xd ‘Ti nisi ružan čovjek, samo si lijepi majmun xd’ (www.twitter.com, 18. 3. 2024)

maymuncuk ‘majmunčić’

2. *isim* Her kilidi açmaya yarayan, demirden, eğri ve sivri araç; hırsız anahtarı, tavşan anahtarı. (TDK)

‘*im.* željezno, zakrivljeno i šiljasto oruđe kojim se otvara svaka brava; otpirač, kalauz’

Çakısını, maymuncuk gibi kullanarak kapıyı açmak istedi. ‘Htio je otvoriti vrata koristeći svoj džepni nož kao majmunčić (otpirač).’ (Reşat Nuri Güntekin, prema TDK)

mercan ‘koralj’

2. kamen od krečnjačkog skeleta koralu, koji se upotrebljava kao ukras (Đinđić 2014)

Alafrangalık, parmaklarımızı narin bir mercan gibi ortaya çıkaran kınalarımızı bile ortadan kaldırmıştı. ‘Europski je stil potisnuo čak i našu kanu, koja je isticala naše prste poput nježnog koralja.’ (Ömer Seyfettin, prema TDK)

3. *prid.* koraljni (Đinđić 2014)

Mercandan bir kolye ile mercan küpeler takmıştı. ‘Nosila je ogrlicu i naušnice od koralja.’ (Necati Cumalı, prema TDK)

merkep ‘magarac’

2. *pren. pejor.* nepristojan, nedostojan poštovanja

Bundan sonra saygi yerine tükürülecek merkep olacaksın. ‘Od sada ćeš biti magarac kojeg će svi pljuvati umjesto poštovati.’ (www.ravda.net, prema trWaC, 10. 2. 2024)

mırmır ‘ugor’

2. Edilgin eščinsel erkek (Aktunç 2023)

žarg. ‘pasivan homoseksualac’

3. Kabadayı, külhanbeyi (Aktunç 2023)

žarg. ‘nasilnik, huligan’

Adapazarlı Dişi Kırık Mustafa’yı tanırırsınız. Faşoların mırmırı. ‘Poznajete Krezubog Mustafu iz Adapazarija. On je fašistički ugor (huligan).’ (Fakir Baykurt: *Yüksek Fırınlar*, prema Aktunç 2023)

öküz ‘vol’

2. *pren.* glupan, tupan (Đinđić 2014)

Öküz herif, dünyanın neresine gitsen bu değerler geçerlidir, tamam mı? ‘Vole (glupane), ove vrijednosti vrijede kamo god da odeš na svijetu, u redu?’ (www.ateistforum.org, prema trWaC, 13. 2. 2024)

3. *žarg.* kocka za varanje čija je jedna strana teža kako bi prevagnula (Đinđić 2014)

Öküzleri koştum, başladım kerize, enayinin tamam 20 askerini arakladım. ‘Bacio sam volove (kockice), krenuo u pohod i budali maznuo 20 vojnika.’ (Hulûsi Kodaman, *Zar-Kâğıt Oyunları ve Hileleri*, prema Aktunç 2023)

ördek ‘patka’

2. noćna posuda, guska (Đinđić 2014)

(...) kaliteli malzemededen yapılmış sağlam plastikten üretilmiş bir ördek seçmek de önemlidir. ‘(...) također je bitno izbrati *patku* (gusku) od čvrste plastike od kvalitetnog materijala.’ (www.boztepegrupmedikal.com.tr, 15. 3. 2024)

3. *argo* usput pokupljen putnik u autobusu ili minibusu (Đinđić 2014)

Aybaşında maaşını tirink aldığından başka, gidip gelirken yolda ördek de düşüyordu. ‘Osim što je početkom mjeseca dobivao plaću, padale su i *patke* (putnici) po cesti dok je išao amo-tamo.’ (Orhan Kemal, prema TDK)

4. *argo* ovca, naivčina (Đinđić 2014)

Bir elleri boynunda, bir elleri koynunda, bulduk bir ördek, diyorlar. ‘Jednom rukom na vratu, a drugom na jedrima, kažu, našli su *patku* (ovcu).’ (Joseph Conrad – Halûk Şahin, *Ölüm Gemisi*, prema Aktunç 2023)

5. herhangi bir iddia üzerine oynanan veya kumar olarak oynanan oyunlarda sürekli kaybeden kişilere takılan isim. hatta sıfat. (Ekşi Sözlük)

žarg. ‘Naziv za ljude koji stalno gube u igrama na bilo koju okladu ili kockanje. Čak i pridjev.’

6. *meton.* meso patke, jelo od patke

Kızarmış Ördek Tarifi Nasıl Yapılır? ‘Kako se radi recept za pečenu patku?’ (www.yemek.com, 2. 4. 2024)

örümcek ‘pauk’

2. paučina (Đinđić 2014)

3. ► yürüteç. (TDK)

‘v. dječja hodalica’

Piyasada çok farklı kalitede markaların bulunduğu ürün çeşitliliği ile diğer ismi bebek örümcek yürüteç olarak da bilinir. 'Sa svojom raznolikošću proizvoda na tržištu u kojoj se pronalaze marke različite kvalitete drugo ime dječji pauk poznato je i kao hodalice za bebe.' (www.civilim.com, prema trWaC, 13. 2. 2024)

papağan 'papagaj'

2. *pren.* koji ponavlja tuđe riječi, papagaj (Đinđić 2014)

Yahu kardeşim sen papağan mısın? Ne demeye dediklerimi tekrarlayıp duruyorsun? 'Ej, brate, jesi li ti papagaj? Zašto stalno ponavljaš ono što govorim?' (www.izedebiyat.com, prema trWaC, 13. 2. 2024)

parazit 'parazit'

2. *isim* Radyo, televizyon, telsiz vb. aygıtların yayınına karışan yabancı ses veya cızırtı. (TDK)

'im. vanjska buka ili buka koja ometa radio, televiziju i sl. uređaje'

3. *isim, mecaz* Herhangi bir işte, olayda sorun çıkaran kimse. (TDK)

'im. *pren.* koji pravi probleme u svemu i u svakoj situaciji'

Birazcık para gördükten sonra kardeşlerini satan bir parazitsin. 'Ti si parazit koji prodaje svoju braću nakon što vidi malo novca.' (www.turkce-ceviri.com, prema trWaC, 18. 3. 2024)

piliç 'pilić, pile'

2. Genç ve güzel kız ya da kadın (Aktunç 2023)

žarg. 'mlada i lijepa djevojka ili žena; piletina'

... *Çok mu mangır getiriyor 14 numaradaki piliç? '... Donosi li pilić (komad) na broju 14 puno novca?'* (İrfan Yalçın, *Genelevde Yas*, prema Aktunç 2023)

3. *meton.* piletina, jelo od kokoši ili pileta

pisipisi 'maca (u dječjem jeziku)'

2. savitljive baletanke koje se koriste u igranju folklornih igara (Đinđić 2014)

Sonra da kızıma yazlık beyaz bir ayakkabı ve yine gösteri için beyaz pisipisi aldık. 'Zatim smo mojoj kćeri kupili par ljetnih bijelih cipelica i još jedne mace (baletanke) za predstavu.' (www.blogspot.com, prema trWaC, 13. 2. 2024)

polip 'polip'

2. *med.* polip (Đinđić 2014)

Alerji, astım veya poliplerle burun içindeki anatomik sorunlar oldukça önemli rol oynar. 'Alergija, astma ili polipi i anatomski problemi u nosu igraju vrlo važnu ulogu.' (www.habervakti.com, prema trWaC, 14. 3. 2024)

porsuk 'jazavac'

2. *sıfat* Pörsümiş. (TDK)

'*prid.* smežuran'

Bilmem hangi milyarder kocakarnın porsuk gerdanında ışıldayan bilmem kaç kırat pırlanta mı diyeceksiniz? ‘Zar çete reći da su ono što sjaji na smežuranom vratu neke babe milijarderke dijamanti nepoznatog broja karata?’ (Nazim Hikmet, prema TDK)

pufla ‘gavka’

2. *prid.* koji je napunjen perjem ove ptice (Đinđić 2014)

Tek atlı arabasının pufla ipek şiltesine uzanmış. ‘Ispružio se na svilenom madracu napunjenom perjem gavke u svojoj kočiji s jednim konjem.’ (Ömer Seyfettin, prema TDK)

rakun ‘rakun’

2. *prid. meton.* krzno te životinje

Masraf parasıyla kendine bir rakun paltosu aldı. ‘Od novca na troškove kupio si je bundu od rakuna.’ (www.amazon.com.tr, 2. 4. 2024)

salamandra ‘dažddevnjak’

2. pokretna peć koja se prenosi iz sobe u sobu (Đinđić 2014)

Sac sobasından, çinisinden, salamandrasına kadar bu nesnelere yaşıyışın orta katında oturan insanlara benzerler. ‘Od metalne peći, pa do keramičkih pločica i *dažddevnjaka* (pokretne peći) – svi ti predmeti podsjećaju na ljude koji žive u srednjem sloju životnog standarda.’ (Nâzım Hikmet, prema TDK)

salyangoz ‘puž’

2. bazilarının @ işaretine verdikleri ad (Ekşi Sözlük)

‘naziv koji neki ljudi daju znaku @’

3. *meton.* meso od puža, jelo od puža

Avrupa mutfağında sıkça tüketilen salyangozun, ekonomik değeri oldukça yüksektir. ‘Puž, koji se često konzumira u europskoj kuhinji, ima vrlo visoku gospodarsku vrijednost.’ (www.yemek.com, 2. 4. 2024)

samur ‘samur’

2. *prid.* koji je od samurove kože, krzna (Đinđić 2014)

sansar ‘kuna’

2. Yankesici, hırsız (Aktunç 2023)

žarg. ‘džepar, lopov’

Başkent’te, çaldıkları araçları parçalayarak satan ‘sansar’ lakaplı 2 oto hırsızı yakalandı. ‘U glavnom su gradu uhvaćena dva kradljivaca automobila s nadimkom *sansar* (kuna) koji su rastavljalili ukradena vozila na dijelove i prodavali ih.’ (www.hurriyet.com.tr, 18. 3. 2024)

sazan ‘šaran’

2. *isim, argo* Kolay kandirılan, aldatılabilen kimse. (TDK)

‘*im. žarg.* osoba koju se lako može prevariti’

Bobstil: O dediğin Ertan Yurttaş'ın uydurduğu magazin haberdir. Ne sazansın oğlum ya! 'Bobstil: To o čemu govoriš tabloidna je vijest koju je izmislio Ertan Yurttaş. Kakav si ti šaran (naivac), sinko!' (www.diyarbakiryenigun.com, 15. 3. 2024)

serçe 'vrabac'

2. Polis ajanı, hafiye (Aktunç 2023)

žarg. 'policijski agent, detektiv'

3. Küçük kız, küçük oğlan çocuk (Aktunç 2023)

žarg. 'malena djevojčica ili dječak'

Sevgilim bebeğim kuşum serçem benim herşeyim sevgililer günün kutlu olsun 'Ljubavi moja, bebice, ptičice, vrapčicu, moje sve, sretan ti Dan zaljubljenih!' (www.instagram.com, 15. 3. 2024)

sıçan 'štakor'

2. *isim, mecaz* Küçük yaştaki hırsız. (TDK)

'*im. pren.* lopov dječje dobi'

sığır 'govedo'

2. *isim, mecaz* Söz ve davranışlarında incelikten yoksun olan kimse. (TDK)

'*im. pren.* osoba koja nema profinjenosti u riječima i ponašanju'

unutma sen bir sığırın ve hep sığır kalacaksın. 'Ne zaboravi, ti si govedo i uvijek ćeš ostati govedo.' (Ekşi Sözlük, 15. 3. 2024)

3. *isim, hakaret yollu* "Çok kaba, anlayışsız" anlamında bir hakaret sözü. (TDK)

'*im. pejor.* uvreda u značenju 'jako nepristojan, ograničen'

Sen kimsin ki böyle bir yorum yapıyorsun sığır! 'Ma tko si ti da tako komentiraš, govedo!' (www.pollemik.com, prema trWaC, 14. 2. 2024)

sinek 'muha'

2. tref u kartama (Đinđić 2014)

Sinek papazının Büyük İskender olabileceğini kim düşünürdü ki? 'Tko bi uopće pomislio da bi kralj u *muhi* (trefu) mogao biti Aleksandar Veliki?' (www.eksiseyler.com, 15. 3. 2024)

sirke 'gnjida'

2. Bozuk para. (Aktunç, 2023)

žarg. 'kovanice'

sokur 'zast. krtica'

2. *prid.* upao (o oku) (Đinđić 2014)

3. *prid.* koji je bez jednog oka; slep na jedno oko (Đinđić 2014)

solucan ‘glista’

2. *isim, bilişim* Kendisini kopyalayarak başka bilgisayarlara yayılan, kötü amaçlı virüs. (TDK)

‘*im. infor.* zloćudni virus koji se kopiranjem širi na druga računala’

Ama yeterli değil; çünkü günümüzdeki virüs ve solucanlar sayesinde, zarar görmememiz için kendi önlemimizi almamız yeterli gelmiyor. ‘Ali nije dovoljno; jer zahvaljujući današnjim virusima i crvima, nedovoljno je poduzeti vlastite mjere opreza kako bismo izbjegli štetu.’ (www.thgtr.com, prema trWaC, 8. 4. 2024)

sübye ‘sipa’

2. *gust napitak od izgnjećenih badema* (Đinđić 2014)

Evinizde sübye hazırlamayı düşünüyorsanız bunu kahve çekirdekleri ile de kolaylıkla yapabilirsiniz. ‘Ako razmišljate o pripremi napitka sübye (sipa) kod kuće, to možete jednostavno napraviti sa zrnima kave.’ (www.milliyet.com.tr, 15. 3. 2024)

sünger ‘spužva’

2. *spužva (za brisanje i pranje)* (Đinđić 2014)

Deterjanlı bir süngerle de silerek temizliğini sağlayabilirsiniz. ‘To možete očistiti i brisanjem spužvom s deterđžentom.’ (www.mynet.com, prema trWaC, 15. 3. 2024)

sürüngen ‘gmaz’

2. *sıfat, bitki bilimi* Yere yatay olarak uzanan (sap veya kök). (TDK)

‘*prid. bot.* stabljika ili korijen koji se pruža vodoravno po tlu’

Çok yıllık sürüngen bir bitkidir. Boyu 10 - 30 cm arasındadır. ‘Vişegodişnji je gmaz (biljka puzavica). Dugačka je između 10 i 30 cm.’ (www.saglikaktuel.com, 8. 4. 2024)

şahbaz ‘sokol’

2. *prid. okretan, spretan, vješt* (Đinđić 2014)

Beyin şahbaz bir beyaz atı var. ‘Gospodin ima jednog spretnog, bijelog konja.’ (www.edebiyatdefteri.com, prema trWaC, 14. 2. 2024)

3. *prid. hrabar, odvažan* (Đinđić 2014)

babaannem bir gün bana, "çalışkan oğlum, şahbaz oğlum, gel gidelim dedenin mezarını temizleyelim," demişti. ‘Jednog dana baka mi je rekla: – Vrijedni, hrabri sinko, dođi, idemo očistiti grob tvoga djeda.’ (www.eksisozluk.com, 25. 5. 2024)

şahin ‘sokol’

2. *prid. pren. oştar* (često u političkom i ekonomskom žargonu), za pr. v. *güvercin* 2

şebek ‘pavijan’

2. *sıfat, mecaz* Çirkin ve arsız (kimse). (TDK)

‘*prid. pren.* ružan i drzak (o osobi)’

Ne kadar civık, şebek bir insansın sen.. ‘Koliko si samo ljigava i drska osoba...’ (www.ateistforum.org, trWaC, 14. 2. 2024)

3. *sıfat, mecaz* ► maskara: Şerefsiz, onursuz, haysiyetsiz, rezil (kimse). (TDK)

‘prid. pren. v. maskara: nečastan, nedostojanstven, sramotan’

Burda ise oldukça çapkın, zeki ve şebek bir şarkıcıyı oynuyor. ‘Ovdje glumi vrlo koketnu, inteligentnu i nečasnu pjevačicu.’ (www.animesue.com, prema trWaC, 14. 2. 2024)

şeytan örümceği ‘demonski pauk’

2. *reg. žega* (Đinđić 2014)

tatarcık ‘papatači’

2. *reg. snažan bol u trbuhu* (Đinđić 2014)

tavşan ‘zec’

2. *sport zec*, atletičar koji podstiče ostale takmičare da obore rekord (na atletskim trkama na 800, 1500, 5000, 10000 metara) (Đinđić 2014)

Alman profesör Helmut Winter, tavşan atlet olarak maratonda diğer sporcuların tempo tutmasını sağlayacak. ‘Njemački profesor Helmut Winter bit će zec i poticat će druge sportaše da drže tempo u maratonu.’ (www.haberts.com, prema trWaC, 14. 2. 2024)

3. *prid. meton.* krzno te životinje, za pr. v. *tilki* 3

4. *meton.* zečetine, jelo od zeca

5. *s. ve i.* Edilgin eşcinsel (erkek) (Aktunç 2023)

žarg. ‘im. i prid. pasivan homoseksualac’

6. *s. ve i.* (Kadında, kızda) Tüylü kasık (Aktunç 2023)

žarg. ‘im. i prid. dlakavo međunožje (žene ili djevojke)’

tavuk ‘kokoš’

2. *meton.* piletina, jelo od kokoši ili pileta, za pr. v. *kaz* 3

3. Kadın (Aktunç 2023)

žarg. ‘žena’

4. Ev kadını, evli kadın (Aktunç 2023)

žarg. ‘domaćica, udana žena’

5. Hayat kadını, fahişe (Aktunç 2023)

žarg. ‘prostitutka’

6. Türkçede erkenden yatağa gidene takılan lakap (Ekşi Sözlük)

‘nadimak koji se u turskom daje onima koji idu rano spavati’, za pr v. baykuş 2

tavus ‘paun’

2. Kusmuk, gasiyan (Aktunç 2023)

žarg. ‘bljuvotina, rigotina’

tilki ‘lisica’

2. *sifat, mecaz* Çok kurnaz. (TDK)

‘*prid. pren* jako lukav (lisica, lisac)’

O ne tilkidir bilemezsın, şeytanın yattığı yeri bile bilir. ‘Ne znaš ti kakav je on lisac, on čak zna i gdje spava vrag.’ (www.dervisler.com, prema trWaC, 15. 2. 2024)

3. *prid.* koji je izrađen od lisičjeg krzna (kaput i sl.) (Đinđić 2014)

Annemden tertemiz bir iki kez davette giyilmiş kürk. Tilki mi tavşan mı bilmem sormayın. ‘Potpuno nova bunda moje majke nošena jednom ili dvaput za prijem. Ne znam je li lisica ili zec, ne pitajte.’ (www.letgo.com, 15. 3. 2024)

timsah ‘krokodil’

2. *sifat* Bu hayvanın derisinden yapılan. (TDK)

‘*prid.* napravljen od kože ove životinje’

Şık ve güzel görünümlü, bu timsah çantası en iyisini yapmadan bir ifade yaratıyor! ‘Elegantna i dobrog izgleda, ova torba od krokodila ostavlja izvrstan dojam, a da ne daje sve od sebe!’ (www.amazon.com.tr, 20. 4. 2024)

3. *pren.* uzorak te životinje (ob. na odjeći), za pr. v. *leopard* 2

torik ‘palamida (vrsta morske ribe)’

2. (İnsanda) Baş, kafa (Aktunç 2023)

žarg. ‘glava (čovjeka)’

3. Us, akil; zekâ; düşünme yeteneği (Aktunç 2023)

žarg. ‘razum, um; inteligencija; sposobnost razmišljanja’, usp. *torik* 2

bul bir kaşalot toriğini işlet ‘nadi jednog glupana i vodi njegovu *palamidu* (pamet)’ (Ekşi Sözlük, 17. 3. 2024)

4. Erkeklik organı, penis (Aktunç 2023)

žarg. ‘muški spolni organ, penis’

5. Sigara (Aktunç 2023)

žarg. ‘cigareta’

Toriklerime bak. Senin payın ayrıldı. ‘Pogledaj mi *palamide* (cigarete). Tvoj dio je odvojen.’ (Orhan Kemal: *Avare Yıllar*, prema Aktunç 2023)

6. Büyük sigara izmariti. Biraz içildikten sonra atılmış ya da bırakılmış sigara (Aktunç 2023)

žarg. ‘veliki opušak cigarete, cigareta koja je bačena ili ostavljena nakon kratkog konzumiranja’

turna ‘ždral’

2. Aldığı malın bozuk, hileli olduğunu anlayıp malı geri getiren müşteri (Aktunç 2023)

žarg. ‘kupac koji shvati da je roba koju je kupio neispravna ili lažna, pa je vrati’

3. (Oyunda, kumarda) Kaybetme, yenilme, sıfırlanma durumu (Aktunç 2023)

žarg. ‘(u igri, kockanju) gubitak, poraz, neuspjeh’

uskumru ‘skuša’

2. Jigolo; hayatını birlikte olduğu kadının parasıyla sürdüren erkek. Kadınlara para karşılığında cinsel hizmet veren, erkek. (Aktunç 2023)

žarg. ‘žigolo; muškarac koji živi od novca žene s kojom je u vezi; muškarac koji pruža seksualne usluge ženama za novac’

Bir jigolo yaklaşık 300 400 TL. uskumru da denir. ‘Cijena žigola je otprilike 300-400 lira. Kaže se i skuša.’ (www.akupunktum.com, 17. 3. 2024)

vizon ‘nerc’

2. *sıfat* Bu hayvanın kürkünden yapılan. (TDK)

‘*prid.* napravljen od krzna ove životinje’

Zaten Münevver Hanım vizon etolünün omuzlarından kaymasına aldirmayarak hafifçe öne çıkmıştı o zaman. ‘Tada je već gospođa Münevver lagano zakoračila naprijed ne obraćajući pažnju na to što joj je stola od nerca skliznula s ramena.’ (Selim İleri, prema TDK)

yahçapkını / yahı çapkını ‘vodomar’

2. *pren.* ženskar; muškarac koji često mijenja partnerice

yahı çapkınından adamlığa uzanan sürecini izlemeyi hayal ediyoruz hep beraber. ‘Svi zajedno maštamo o tome da gledamo njegovu transformaciju od vodomara (ženskara) do čovjeka.’ (Ekşi Sözlük, 16. 3. 2024)

yavru ‘mladunče’

2. *isim* ► *çocuk.* (TDK)

‘*im. v. dijete*’

Hayatımın ilk aşkı ilk bebeğim yavrum güzel kızım iyi ki doğdun ‘Prva ljubavi mog života, moja prvorodena bebice, mladunče (djetešce) moje, lijepa moja kćeri, sretan ti rođendan’ (www.instagram.com, 25. 5. 2024)

3. *isim, mecaz* Bir şeyin küçüğü; kuzu. (TDK)

‘*im. pren.* mala inačica čega’

Şimdilik şirketlerin reklam ajanslarının yavrusu olan sosyal medya ajansları için ucundan tutuyor. ‘Za sada agencije za društvene mreže, koje su mladunče reklamnih agencija tvrtki, izvršavaju srž posla.’ (www.kigem.com, prema trWaC, 16. 2. 2024)

4. *žarg.* lijepa, mlada djevojka (Đinđić 2014)

Uff... Ne biçim yavruvar var bu filmde. Ayy... Şimdiden bi hoş oldum. ‘Uff, kakvih mladunčadi (ljepotica) ima u ovom filmu... Jao... Odmah mi je postalo lijepo.’ (Oğuz Aral: *Avanak Avni*, prema Aktunç 2023)

5. Toy, deneyimsiz (öğrenci, mahkûm, kumar oyuncusu vb.) (Aktunç 2023)

žarg. ‘neiskusan (student, osuđenik, kockar i sl.)’

– *Vazoya sakın dokunmayın, dedim, ben böyle numaralara gelecek yavrulardan değilim.* ‘– Ni slučajno nemojte dirati vazuu, rekao sam, ja nisam od onih *mladunčadi* (amatera) koji će nasjesti na takve trikove.’ (F. M. İkinci, *Kara Nara*, prema Aktunç 2023)

yavşak ‘gnjida’

2. *pren.* gnjida, dosadna osoba, davež (Đinđić 2014)

Yavşak pislik. Memlekete giremeyen kriminal yavşak. ‘Gnjido prljava. Gnjido kriminalna koja ne smije ući u zemlju.’ (www.tarafsizhaber.com, prema trWaC, 16. 2. 2024)

3. Çocuk. Erkek çocuk. Kız çocuk (Aktunç 2023)

žarg. ‘dijete, dječak, djevojčica’

Gam yok keder yok yavşaklarda. ‘Gnjide (djeca) nemaju ni brige ni tuge.’ (Metin Koçan: *Ağır Roman*, prema Aktunç 2023)

4. Edilgin eşcinsel (oğlan, erkek) (Aktunç 2023)

žarg. ‘pasivan homoseksualac (mladić, muškarac)’

– *Kes tantanayı lan yavşak!* ‘– Utišaj se više, *gnjido!*’ (Ahmet Çakal: *Serseriler Arasında*, Aktunç 2023)

yengeç ‘rak’

2. *meton.* meso raka, jelo od raka

Yengeç servise hazır afiyet olsun. ‘Rak je spreman za posluživanje, dobar tek.’ (www.aksam.com.tr, 2. 4. 2024)

yılan ‘zmija’

2. *sıfat, mecaz* Sinsi ve hain. (TDK)

‘im. pren. lukav i podmukao’

Gözlerinde ancak annemin bildiği bir yılan ışıltısıyla gülüyor. ‘Smije se sa zmijskim sjajem u očima koji samo moja majka zna.’ (Yusuf Ziya Ortaç, prema TDK)

3. *pren.* uzorak te životinje (ob. na odjeći), za pr. v. *leopard* 2

4. Erkeklik organı, penis (Aktunç 2023)

žarg. ‘muški spolni organ, penis’

yusufçuk ‘grlica’

2. Korkak kimse (Aktunç 2023)

žarg. ‘plašljivac, kukavica’

Bu korkak yusufçuk da Şampiyon profili yok, asla şampiyon olmamalı! ‘Ova plašljiva grlica (kukavica) nema profil Prvaka, nikad neće moći ni biti prvak!’ (www.twitter.com, 16. 3. 2024)

zebra ‘zebra’

2. *pren.* uzorak te životinje (ob. na odjeći), za pr. v. *leopard* 2

zürafa ‘žirafa’

2. reg. vrsta veza, hekleraja, čipke (Đinđić 2014)

Eski peçemdeki sıçandışlerini söktüm, yeni peçemin kenarındaki zürafayı bitirdim. ‘Uklonila sam porub sa svoje stare marame i završila žirafu (ručni rad) na rubu nove marame.’ (Sermet Muhtar Alus, prema TDK)

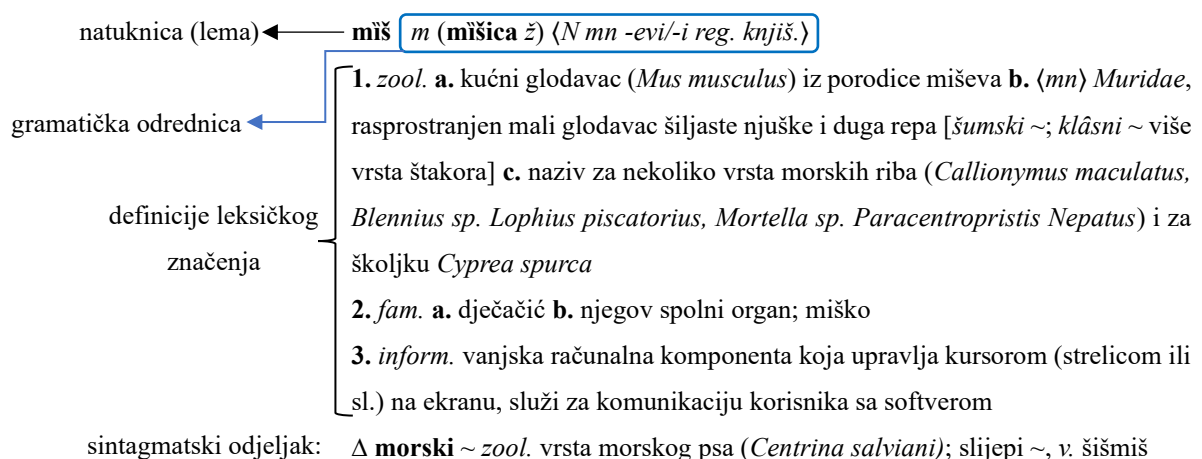
5. Analiza prikupljenih sekundarnih značenja iz korpusa

5.1. Struktura leksikografskog članka u hrvatskom i turskom jednojezičnom rječniku

Leksikograf nastoji obuhvatiti *leksik* nekog jezika i opisati ga u rječniku, čija je temeljna jedinica *leksem*. Leksem je apstraktna leksička jezična jedinica koja podrazumijeva ukupnost svih gramatičkih oblika i značenja jedne riječi koja se ostvaruju u konkretnom jezičnom kontekstu. Leksem se u rječnicima uvijek bilježi *kanonskim oblikom* riječi, odnosno onim oblikom koji je najmanje ovisan o kontekstu. Kanonski je oblik određen konvencijom, stoga se razlikuje ovisno o vrsti riječi i jeziku (Marković 2018: 9–10). *Leksikografski članak* ili *leksikografska jedinica* skup je podataka o leksemu i osnovna sastavnica leksikona (Tafra 2005: 117).

Leksikografski se članak (tur. *madde düzeni*) sastoji od natuknice ili leme (tur. *sözlük birimi* ‘rječnička jedinica’), gramatičke odrednice, definicije leksičkoga značenja (tur. *anlamlar* ‘značenja’), sintagmatskog odjeljka (tur. *birleşik kelimeler*) i frazeološkog odjeljka (tur. *atasözleri, deyimler, birleşik filler veya kalıp sözler* ‘poslovice, idiomi, složeni glagoli ili ustaljene fraze’) te nerijetko onomastičkog odjeljka i etimološke odrednice (tur. *yabancı kökenli kelimeler* ‘riječi stranog porijekla’). Turski leksikografski članak sadrži i izgovorni odjeljak (*okunuş bölümü*), dok se u hrvatskom izgovor bilježi na natuknici (usp. Anić 2003: 1876–1881, Türkçe Sözlük XIII–XVIII). Slijede primjeri i strukturalna analiza hrvatskog i turskog leksikografskog članka koji nosi podatke o zoosemu.²³

Primjer leksikografskog članka zoosemnog leksema u hrvatskom rječniku:

²³ Svi primjeri natuknica, odrednica i rječničkih definicija koji će biti navedeni u ovom poglavlju preuzeti su iz *Velikoga rječnika hrvatskoga jezika* Vladimira Anića i (za turski) TDK-ova *online* rječnika *Türkçe Sözlük*.

frazeološki odjeljak: □ *gol kao crkveni* ~ siromašan, koji ništa nema; *kad mačke nema ~evi se vesele*, v. mačka □; (*biti*) *miran kao* ~ potpuno se umiriti tako da se ne čuje, ne šuška itd., pritajiti se; *plašljiv kao* ~ vrlo plah; *što maca koti ~e lovi*, v. kotiti □; *tresla se brda rodio se* ~ mnogo buke ni oko čega

Primjer leksikografske jedinice zoosemnog leksema u turskom rječniku:

sözlük birimi: **fare**
 okunuş bölümü: (fa:re), **Arapça fāre**
 yabancı kökenli kelime → 1. **isim**, hayvan bilimi Sıçangillerden, küçük vücutlu, kemirgen, memeli hayvan (Mus):
 örnekler: Tarla faresi. Fındık faresi.
 anlamlar → 2. **isim**, bilişim Kullanıcının eliyle yaptığı hareketleri düz bir yüzey üzerinde yuvarlanan bir top aracılığıyla bilgisayar ekranındaki imlecin hareketine dönüştüren aygıt.
 3. **isim**, argo Ufak tefek kimse.
 4. **isim**, argo Özellikle belirli bir yere dadanıp hep orada iş gören hırsız.
 sözün türü →

Atasözleri, Deyimler, Birleşik Fiiller veya Kalıp Sözler

fare çıktığı deliği bilir; fare deliğe sığmamış, bir de kuyruğuna (veya kıçına) kabak bağlamış; fare düşse başı yarılr, fareler cirit atmak (veya oynamak)

Birleşik Kelimeler

fare deliği, faredişi, farekulağı, farekuyruğu, fare otu, fare surat, kör fare, sivrifare, cep faresi, çatı faresi, fındık faresi, fil faresi, firavun faresi, kamyon faresi, lağım faresi, otel faresi, tarla faresi

Prijevod na hrvatski (doslovno):

natuknica: **miš**
 izgovorni odjeljak: (fa:re), **arapski fāre**
 etimološki odjeljak → 1. **imenica**, zoologija Mali glodavac i sisavac iz porodice miševa (Mus):
 primjeri: Poljski miš. Puh.
 definicije leksičkog značenja → 2. **imenica**, informatika Uređaj koji korisnikove pokrete ruke pretvara u pokrete pokazivača na zaslonu računala s pomoću kuglice koja se kotrlja po ravnoj površini.
 3. **imenica**, žargon Malena osoba.
 gramatička odrednica → 4. **imenica**, žargon Lopov koji opsjeda određeno mjesto na kojem uvijek krade.

frazeološki **Poslovice, idiomi, složeni glagoli ili fraze**

odjeljak: miš zna iz koje je rupe izašao; miš nije mogao stati u rupu, ali je vezao bundevu za rep (ili stražnjicu); ako miš padne, glava će mu se rascijepiti; miševi bacaju koplje (ili se igraju)

sintagmatski **Sintagme**

odjeljak: mišja rupa, mišji zub, mišje uho, mišji rep, mišja trava, mišje lice, slijepi miš, oštri miš, džepni miš, krovni miš, miš lješnikar, slonski miš, faraonski miš, kamionski miš, kanalizacijski miš, hotelski miš, poljski miš

Kanonski je oblik imenice u hrvatskom jeziku nominativ jednine, dok je u turskom također jednina u tzv. apsolutnom padežu (*yahın hal*). Kanonski je oblik zapravo *leksička natuknica*, odnosno naslovna riječ leksikografske jedinice (usp. Babić 1981: 79). U hrvatskim se rječnicima naglasak bilježi na svakoj natuknici, dok se u turskom rječniku izgovor opisuje na sljedeće načine: dugi slog označen je dvotočkom (npr. *fa:re*), udarni slog apostrofom, a umekšani izgovor znakom ^ (npr. *kâğıt*) (usp. Türkçe Sözlük XIII).

Gramatička odrednica imenica u hrvatskoj leksikografskoj jedinici nosi osnovne podatke o imenici, a to su gramatički rod i oblici u kojima se javljaju morfonološke promjene. Ti su oblici napisani u oštrim zagradama (usp. Anić 2003: 1878). U navedenom primjeru leksema MIŠ uočavamo da Anić unutar gramatičke odrednice leksema za životinju uvrštava i leksem za ženku te životinje. Dakle, negramatičku kategoriju prirodnog roda miješa s gramatičkom kategorijom roda (usp. Tafra 1994: 307). U turskoj leksikografskoj jedinici gramatička odrednica sadržava oznaku za vrstu riječi, a ona se nalazi ispred svakog pojedinačnog značenja. Naime, u turskom su jeziku granice među vrstama riječi fleksibilne (Čaušević 1996: 59). Tako se naprimjer leksem TILKI može upotrebljavati kao imenica u značenju 'lisica' ili kao pridjev 'lukav'. U hrvatskome leksem LISICA može se upotrebljavati isključivo kao imenica u značenjima 'grabežljiva životinja', 'lukavac, lukava osoba' ili 'krzno od lisice'. Dakle, u turskom se jeziku vrlo često isti oblici riječi rabe kao različite vrste riječi. U morfologiji se takav rječogradni postupak naziva *konverzijom* ili *preobrazbom* jer njime gradimo novi oblik, novu vrstu riječi, bez promjene oblika, odnosno bez dodavanja afikasa (Marković 2018: 81). Takvih je primjera u ovom radu mnogo, a ispostavilo se da je konverzija, točnije *adjektivizacija*,²⁴ iznimno plodan postupak koji prati polisemiju u turskom jeziku. Nadalje, u

²⁴ Konverzija kojom nastaju pridjevi, *popridjevljenje*. (usp. Marković 2018: 81).

tiskanom se izdanju TDK-ova rječnika umjesto gramatičke oznake *isim* ('imenica'), koja je arapskog porijekla, koristi kratica *a.* 'ad'. Uz neke natuknice u turskom rječniku gramatička odrednica sadržava i morfološka odstupanja, npr. jednačenje po zvučnosti ispred vokala: İNEK 'krava', -ği.

Hrvatski se leksikografi pri bilježenju rječničkih definicija služe podznačenjima koje označavaju slovima (npr. *a.*, *b.*), dok ona ne postoje u turskom rječniku. Podznačenja upućuju na vrlo slične izvanjezične pojavnosti i rezultat su istog mehanizma polisemije, npr. ŽABICA '3. **a.** igračka nalik na žabu **b.** igračka koja skače **c.** sitna petarda' (Anić 2003). Nerijetko se u uglatim zagradama navodi najčešći kontekst uporabe leksema koji se opisuje, npr. KONJ '6. *razg. pejor.* onaj koji radi što loše ili nerazumno, neprilično [*~u jedan*]; glupan' (Anić 2003). Iz tog je primjera vidljivo da se u hrvatskoj leksikografiji poseže za simbolom tilde (~) koji zamjenjuje leksem koji se opisuje i time štedi na prostoru. Za odrednicu 'vidi' hrvatski se leksikografi služe kraticom *v.*, a turski simbolom ►. U rječniku također postoji kratica *bk.* (*bakınız* 'vidi'), no ona ne upućuje na značenje, već na drugu natuknicu koja se smatra privilegiranom i koja je obično domaćeg, turskog podrijetla (npr. CHECK-IN *bk.* giriş işlemi) (usp. Türkçe Sözlük XV). S druge strane turski leksikografi uz definiciju leksičkog značenja nastoje navesti primjere upotrebe leksema u tom značenju, npr. AHTAPOT '2. *isim* Genellikle burun zarı üzerinde çıkan bir ur türü: "Genzinde de herhâlde ahtapot olacaktı ki boynunu uzatıp derin derin nefes alırdı." – Reşat Nuri Güntekin' (TDK).²⁵

Frazeološki i sintagmatski odjeljak te etimološka odrednica u hrvatskom se rječniku obilježavaju posebnim znakovima (v. *gore*). U hrvatskom i turskom rječniku podaci o porijeklu imenice bilježe se samo ako je leksem stranog porijekla, npr. MAJMUN: ✧ *tur.* ← *arap.*; MAYMUN: *Arapça meymün*.²⁶ U turskom su *online* rječniku frazeološki i sintagmatski odjeljak naznačeni nazivom (v. *gore*), dok su u tiskanom izdanju frazemi i sintagme ispisani i opisani ispod rječničkih definicija iza znaka →. U *online* rječniku klikom na neku sintagmu ili frazem otvara se nova natuknica u rječniku s definicijom.

²⁵ HOBOTNICA '2. *im.* vrsta tumora koja se obično pojavljuje na nosnoj membrani' (,Vjerojatno je imao *hobotnicu* u nosnoj šupljini pa bi ispužio vrat i duboko disao." – Reşat Nuri Güntekin).

²⁶ MAJMUN, *arapski meymün*.

5.2. Uloga kvalifikatora u definiranju leksičkog značenja

Kvalifikatori ili *odrednice* pobliže određuju i opisuju leksem natuknice. Babić (1981: 79) dijeli kvalifikatore u pet skupina: gramatičke (v. *gore*), etimološke (v. *gore*), značenjske, područne i stilske kvalifikatore. Dok se kvalifikatori u hrvatskim rječnicima obilježavaju kraticama (npr. *pov.* ‘povijest’, *infor.* ‘informatika’), u turskom su *online* rječniku to cjelovite riječi (npr. *tarih*, *bilisim*). Međutim, u tiskanom se izdanju koriste kratice radi prostorne ekonomičnosti (npr. *tar.*, *bl.*) (Türkçe Sözlük 2023: XIX).

Značenjski kvalifikatori opisuju sekundarna značenja koja su nastala mehanizmima metafore i metonimije (Babić 1981: 80). U turskim se rječnicima upotrebljava samo odrednica za leksičku metaforu *mecaz/mec.*, dok se metonimija ne bilježi. U hrvatskim rječnicima postoji posebna odrednica za metaforu (*pren.*) i metonimiju (*meton.*). U rječničkoj definiciji sekundarnih značenja leksička metafora vrlo često nije naznačena ni u hrvatskim ni u turskim rječnicima (npr. v. *gore* MIŠ 2–3, FARE 2–4) iako su ta značenja rezultat leksičke metafore.

Područni se kvalifikatori još nazivaju terminološkim ili stručnim odrednicama jer povezuju značenje leksema sa strukom ili znanošću u kojoj se taj leksem rabi (isto: 80). Dakle, opisuju specijaliziranu domenu leksičkog značenja. U hrvatskom su rječniku to primjerice *zool.* ‘zoologija’ i *med.* ‘medicina’, a u turskom se za ista područja rabe *hayvan bilimi* (*hay. b.*) i *tıp*.

Stilskim kvalifikatorima obilježava se ekspresivnost (npr. *pejor.* ‘pejorativno’, za tur. *hakaret yollu*), prostornu raslojenost (npr. *reg.* ‘regionalno’, za tur. *ağızlardan*), vremensku raslojenost leksema (npr. *zast.* od ‘zastarjelo’, za tur. *eskimiş*) te njegovo normativno određenje (npr. *kalk*) (usp. isto: 80–82).

Primjetna je nedosljednost u korištenju kvalifikatora, npr. KRAVA ‘**2.** *pejor. razg.* neskladna ženska osoba, ob. polaganih kretnja’, ali KOZA ‘**2.** *pejor.* živahna, ali glupa ženska osoba’. Vidimo da se u drugom primjeru ne koristi kvalifikator ‘razgovorno’ iako je posve jasno da pripada razgovornom stilu (usp. Matijević 2021: 620). Ista je nedosljednost prisutna i u turskom rječniku, npr. ANGUT ‘**2.** *isim, argo* Hareketlerinde, durumunda bir incelik olmayan, görgüsüz (kimse)’, ali KAZ ‘**2.** *sıfat, mecaz* Budala olan (kimse)’.²⁷ Također, ispred brojnih značenja ne nailazimo na kvalifikator *pejor.*, npr. LEŠINAR ‘**2.** *pren.* onaj koji koristi tuđu nevolju, koji ide preko leševa’. U turskom rječniku pejorativnost (*hakaret yollu*) također vrlo često nije

²⁷ UTVA ‘**2.** *im. žarg.* koji je bez manira, neuljudan’, ali GUSKA ‘**2.** *prid. pren.* budala’.

naznačena, npr. AKBABA ‘3. *sifat, mecaz* Çıkarı için başkalarını sömüren, fırsatçılık eden’ (usp. isto: 620).²⁸

Valja istaknuti da se u hrvatskom rječniku rabi puno više kvalifikatora nego u turskom. Tako primjerice hrvatski rječnik ima različite kvalifikatore za razgovorni stil (*razg.*) i žargon (*žarg.*), dok u turskom rječniku postoji samo kvalifikator *argo* koji se odnosi i na razgovorno i na žargon. U turskom se rječniku ne rabi kvalifikator *fam.* ‘familijarno’ iako je jasno da se radi o prisnoj uporabi, npr. YAVRU ‘2. *isim* ► çocuk’.²⁹

5.3. Klasifikacija sekundarnih značenja hrvatskih i turskih zoosemnihi leksema

U ovom će se dijelu usporedno prikazati sva sekundarna leksička značenja hrvatskih i turskih imenica za životinje koja su ispisana u poglavljima *Korpus hrvatskih zoosemnihi leksema* i *Korpus turskih zoosemnihi leksema*. Kao što je već naglašeno, izostavljena su žargonska i zastarjela značenja turskih zoosema koja nisu oprimjerena u korpusu.

Sekundarna značenja hrvatskih i turskih zoosema ispisana su u tablice u kojima lijevi stupac obuhvaća hrvatska, a desni turska značenja i pripadajuće im riječi. Značenja su klasificirana prema načinu na koji su izvedena, dakle prema vrsti mehanizma za izvođenje sekundarnih značenja riječi. Prema tome, ovo je poglavlje podijeljeno na tri velika dijela: Leksička metafora, Leksička metonimija i Leksička sinegdoha. Sekundarna značenja izvedena leksičkom metaforom razvrstana su u dvije razine: 1. prema sličnosti obilježja (izgleda i oblika) izvorne i ciljne domene, 2. prema konceptualnim metaforama koja omogućuje razumijevanje ciljnih domena (i poddomena) s pomoću izvorne domene životinja. U ovom je dijelu prvo navedeno značenje, a zatim svi leksemi koji ga dijele. Značenja koja su produkt leksičke metonimije navedena su ispod formule kojom bilježimo konceptualnu metonimiju: X ZA Y (usp. Pišković 2023: 229). Na mjestu X uvijek je životinja, a na mjestu Y njoj bliski entitet. U posljednjem se dijelu poglavlja iznose kontekstualni primjeri leksičke sinegdohu u hrvatskom i turskom jeziku.

²⁸ LEŠINAR ‘2. *prid. pren.* onaj koji iskorištava druge za vlastitu korist, oportunist’.

²⁹ MLADUNČE ‘2. *im.* dijete’.

5.3.1. Leksička metafora

Tablica 1. Metafore utemeljene na sličnosti izgleda ili oblika

HRVATSKI JEZIK	TURSKI JEZIK
LJUDI SU ŽIVOTINJE	
ciljna poddomena: čovjekova ljepota	
<p>‘lijepa, privlačna, izazovna žena’: <i>gazela, koka, maca, mačka, riba (ribetina), tigrica, zečica, ždrebica</i></p> <p>‘zgodan muškarac’: <i>macan</i></p> <p>‘osoba koja se proljepšala’: <i>labud</i></p> <p>‘ružna osoba’: <i>kornjača</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>sova</i> <p>‘osoba čije lice podsjeća na ptičje’: <i>ptica</i></p>	<p>‘lijepa, privlačna, izazovna žena’: <i>ahu</i></p> <p>‘gazela’, <i>cennet kuşu</i> ‘rajska ptica’, <i>keklik</i></p> <p>‘jarebica’, <i>kısrak</i> ‘kobila’, <i>piliç</i> ‘pile’, <i>yavru</i></p> <p>‘mladunče’</p> <p>‘ružna osoba’: <i>maymun</i> ‘majmun’, <i>şebek</i></p> <p>‘pavijan’</p>
ciljna poddomena: čovjekova tjelesna građa	
<p>‘vrlo mršava ili vitka osoba’: <i>jegulja, glista, srna</i></p> <p>‘osoba sitne tjelesne građe, mala osoba’: <i>bubica</i></p> <p>‘snažan muškarac krupne mišićne građe’: <i>bik, bivol, gorila, konjina, macan, tigar, ždrijebac</i></p> <p>‘snažna žena gruba izgleda’: <i>bedevija, kobila</i></p> <p>‘gojazna, debela osoba’: <i>bumbar, svinja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>gica, krava (kravetina), krmača, prasica</i> • za muškarca: <i>prasac, krme, slon</i> <p>‘zdepast muškarac’: <i>medvjed</i></p> <p>‘vrlo visoka osoba’: <i>čaplja, žirafa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>bedevija</i> 	<p>‘osoba sitne tjelesne građe, mala osoba’: <i>böcek</i> ‘buba’, <i>fare</i> ‘miš’</p> <p>‘snažan muškarac krupne mišićne građe’: <i>koç</i> ‘ovan’</p> <p>‘gojazna, debela žena’: <i>kaşalot</i> ‘kit ulješura’</p> <p>‘zdepasta žena’: <i>bildircin</i> ‘prepelica’</p> <p>‘vrlo visoka osoba’: <i>leylek</i> ‘roda’</p> <ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>deve</i> ‘deva’
ciljna poddomena: čovjekova dob	
<p>‘mali dječak’: <i>miş</i></p>	<p>‘dijete; dječak ili djevojčica’: <i>serçe</i> ‘vrabac’, <i>yavşak</i> ‘gnjida’</p>
ciljna poddomena: čovjekov društveni položaj i zanimanje	

<p>‘čuvar, tjelohranitelj’: <i>gorila</i></p> <p>‘oklopljen policajac na nogometnim utakmicama’: <i>kornjača</i></p> <p>‘bogata osoba, osoba koja ima puno novca’: <i>bumbar</i></p>	<p>‘čuvar, tjelohranitelj’: <i>goril</i> ‘gorila’</p>
DIJELOVI (LJUDSKOG) TIJELA SU ŽIVOTINJE	
<p>‘muški spolni organ’: <i>crvić, majmun, miš, piton, zmija</i></p> <p>‘ženski spolni organ’: <i>mačkica, ribica</i></p> <p>‘vrlo mala stražnjica’: <i>pačić</i></p> <p>‘mišić’: <i>gušter</i></p> <p>‘dio anatomije uha ili nosa’: <i>školjka</i></p> <p>‘vrlo kratko šišana kosa’: <i>jež</i></p> <p>‘nakupina dlaka’: <i>mačka</i></p> <p>‘dio konjskog kopita’: <i>žabica</i></p>	<p>‘muški spolni organ’: <i>amip</i> ‘ameba’, <i>balik</i> ‘riba’, <i>kobra</i> ‘kobra’, <i>kuş</i> ‘ptica’, <i>torik</i> ‘palamida’, <i>yılan</i> ‘zmija’</p> <p>‘glava ili um’: <i>torik</i> ‘palamida’</p> <p>‘vrlo kratko šišana kosa’: <i>kirpi</i> ‘jež’</p>
BOLESTI SU ŽIVOTINJE	
<p>‘tumor’: <i>polip, rak</i></p> <p>‘svaka virusna ili bakterijska biljna bolest’: <i>rak</i></p>	<p>‘tumor’: <i>ahtapot</i> ‘hobotnica’, <i>polip</i> ‘polip’</p> <p>‘ranula’: <i>kurbağacık</i> ‘žabica’</p>
PREDMETI SU ŽIVOTINJE	
ciljna poddomena: svakodnevni predmeti	
<p>‘posuda za mokrenje’: <i>guska</i></p> <p>‘šahovska figura, skakač’: <i>konj</i></p> <p>‘predmet koji upija tekućinu’: <i>spužva</i></p> <p>‘predmet koji nalikuje školjci’: <i>školjka</i></p> <p>‘nogometna lopta’: <i>bubamara</i></p> <p>‘crveni karton u sportu’: <i>crvendać</i></p> <p>‘uteg za dizanje’: <i>buldog</i></p> <p>‘nosiljka za bebu koja podsjeća na tobolac’: <i>klokanica</i></p> <p>‘boca piva od dvije litre’: <i>krmača, krme</i></p> <p>‘duguljasti točionik za pivo’: <i>žirafa</i></p> <p>‘dio sata’: <i>kukavica</i></p>	<p>‘posuda za mokrenje’: <i>ördek</i> ‘patka’</p> <p>‘šahovska figura skakača’: <i>at</i> ‘konj’</p> <p>‘šahovska figura lovca’: <i>fil</i> ‘slon’</p> <p>‘predmet koji upija tekućinu’: <i>sünger</i> ‘spužva’</p> <p>‘vrsta zastave u obliku slova V’: <i>kırlangıç</i> ‘lastavica’</p> <p>‘dječja hodalica’: <i>örümcek</i> ‘pauk’</p> <p>‘nosiljka za bebu koja podsjeća na tobolac’: <i>kanguru</i> ‘klokan’</p> <p>‘novac’: <i>bit</i> ‘uš’, <i>kene</i> ‘krpelj’</p>

<p>‘spiralna, kružna naprava ili predmet’: <i>puž</i></p> <p>‘bilo koji dugi, uski predmet’: <i>zmija</i></p> <p>‘vrsta igračke’: <i>žabica</i></p>	<p>‘novčanice crvenkaste boje’: <i>barbunya</i></p> <p>‘crveni barbun’</p> <p>‘kovanica’: <i>bit</i> ‘uš’, <i>sirke</i> ‘gnjida’</p> <p>‘krzneni okovratnik’: <i>boa</i> ‘boa’</p> <p>‘prugasta tkanina’: <i>çitari</i> ‘salpa’</p> <p>‘kocka čija je jedna strana teža’: <i>öküz</i> ‘vol’</p> <p>‘vrsta veza’: <i>zürafa</i> ‘žirafa’</p>
<p>ciljna poddomena: alat, oruđe i građevinski materijali</p>	
<p>‘kuka na konopu za dohvatanje čega’: <i>maçak, mačka</i></p> <p>‘duguljasta zidna brusilica’: <i>žirafa</i></p> <p>‘štikaljka za akumulator’: <i>krokodil</i></p> <p>‘kvačica’: <i>žabica</i></p> <p>‘vrsta kliješta’: <i>papige, papagajke</i></p> <p>‘vrsta noža’: <i>skakavac</i></p> <p>‘kolut kroz koji se provlači konop koji diže teret’: <i>žaba</i></p> <p>‘mamac za ribolov’: <i>mušica</i></p>	<p>‘engleski i podesivi ključ’: <i>kurbağacık</i></p> <p>‘žabica’</p> <p>‘otpirač’: <i>maymuncuk</i> ‘majmunčić’</p> <p>‘vrsta kuke’: <i>akrep</i> ‘škorpion’</p> <p>‘ribolovni pribor za izvlačenje vrše’: <i>böcek</i></p> <p>‘buba’</p> <p>‘mali ćerpič’: <i>kuzu</i> ‘janje’</p>
<p>ciljna poddomena: elektronski uređaji i sprave</p>	
<p>‘uređaj za upravljanje pokazivačem na zaslonu računala’: <i>miš</i></p> <p>‘uređaj za prisluškivanje’: <i>buba, bubica, stjenica</i></p> <p>‘neprijetetan uređaj za slušanje’: <i>buba, bubica</i></p> <p>‘postolje za piljenje drva’: <i>jarac, konj, koza, kozlić</i></p> <p>‘prepreka za kretanje oklopnih vozila’: <i>jež</i></p> <p>‘prijeklad’: <i>mačka</i></p> <p>‘gimnastička sprava za preskakanje’: <i>jarac, konj, kozlić</i></p> <p>‘drvo za potkivanje konja ili volova’: <i>kozica</i></p> <p>‘štednjak na četirima tankim nogama’: <i>koza</i></p>	<p>‘uređaj za upravljanje pokazivačem na zaslonu računala’: <i>fare</i> ‘miš’</p> <p>‘uređaj za prisluškivanje’: <i>böcek</i> ‘buba’</p> <p>‘skrivena kamera’: <i>böcek</i> ‘buba’</p> <p>‘postolje za piljenje drva’: <i>eşek</i> ‘magarac’</p> <p>‘pokretna peć’: <i>salamandra</i> ‘daždvnjak’</p>

‘bilo koja naprava ili uređaj s bodljama’: <i>jež</i> ‘privremeni zubni implantat’: <i>žabica</i>	
ciljna poddomena: vozila i dijelovi vozila	
‘automobilski prozor nalik krilu leptira’: <i>leptir</i> ‘vozilo za vuču nepropisno parkiranih vozila’: <i>pauk</i> ‘vrsta krovnog nosača na automobilima’: <i>pauk</i> ‘oldtajmer marke Volkswagen’: <i>buba</i> ‘dio tenkovskog sustava za kretanje’: <i>gusjenica</i> ‘maleni motocikl’: <i>koza</i> ‘kamion za prijevoz tereta’: <i>labudica</i> ‘dugačak klin ispod kola’: <i>mačka</i> ‘izviđački avion iz 2. svjetskog rata’: <i>roda</i>	‘tenk’: <i>akrep</i> ‘škorpijon’ ‘vrsta izviđačkog ratnog broda u osmanskoj mornarici’: <i>kırlangiç</i> ‘lastavica’ ‘vilica u volovskoj zaprezi koja povezuje stražnju osovinu i kotače sa središtem’: <i>kırlangiç</i> ‘lastavica’
ciljna poddomena: oružje, dijelovi oružja i eksplozivi	
‘okidač vatrenog oružja’: <i>kokot, oroz</i> ‘mali revolver’: <i>buldog</i> ‘slaba petarda’: <i>žabica</i> ‘snažna avionska bomba’: <i>krmača</i> ‘mehanizam za ciljanje u vatrenom oružju’: <i>mušica</i>	‘okidač vatrenog oružja’: <i>horoz</i> ‘pijetao’ ‘buzdovan’: <i>bozdoğan</i> ‘mali sokol’
ciljna poddomena: elementi cjeline ili građevine	
‘dio pročelja s izbočenim, šiljastim dijelovima’: <i>lastavica</i> ‘vjetrokaz na krovu ili dimnjaku’: <i>pijetao, oroz</i>	‘leptirasti ventil’: <i>kelebek</i> ‘leptir’ ‘zasun na bravi’: <i>horoz</i> ‘pijetao’ ‘ručica na prozorskom okviru’: <i>kurbağacık</i> ‘žabica’ ‘mali dio ili inačica neke cjeline’: <i>kuzu</i> ‘janje’, <i>yavru</i> ‘mladunče’
UZORCI SU ŽIVOTINJE	

‘pješački prijelaz’: <i>zebra</i> ‘životinjski uzorak na odjeći ili obući’: <i>leopard, zebra (...)</i>	‘životinjski uzorak na odjeći ili obući’: <i>leopard</i> ‘leopard’, <i>zebra</i> ‘zebra’, <i>yılan</i> ‘zmiја’, <i>timsah</i> ‘krokodil’
ZNAKOVI SU ŽIVOTINJE	
‘znak @’: <i>majmun</i> ‘sitna slova’: <i>buhice</i> ‘ocjena dovoljan (2)’: <i>labud</i>	‘znak @’: <i>salyangoz</i> ‘puž’ ‘tref u kartama’: <i>sinek</i> ‘muha’ ‘linija na rubu stranice u rukopisnim knjigama’: <i>kuzu</i> ‘janje’
SREDSTVA ZA KONZUMACIJU SU ŽIVOTINJE	
‘grickalice od pečenog zrnja kukuruza’: <i>kokice</i> ‘vrsta tjestenine’: <i>pužići</i> ‘vrsta droge’: <i>krokodil</i>	‘bogato napunjen turski sendvič’: <i>kumru</i> ‘grlica’ ‘gusti bjelkasti napitak’: <i>sübye</i> ‘sipa’ ‘opušak cigarete’: <i>izmarit</i> ‘girica’ ‘cigareta’: <i>torik</i> ‘palamida’ ‘vrsta droge’: <i>fino</i> ‘mali pas duge dlake’, <i>keçi</i> ‘koza’, <i>kuş</i> ‘ptica’
RAZNE POJAVE SU ŽIVOTINJE	
‘nakupina dlaka ili prašine’: <i>mačka</i> ‘kratka pjesma’: <i>vrabac</i> ‘razgranata kriminalna organizacija’: <i>hobotnica</i>	‘neprimjetan kockarski trik’: <i>fino</i> ‘mali pas duge dlake’ ‘pore u metalu’: <i>karınca</i> ‘mrav’

Tablica 2. Metafore utemeljene na sličnosti životnog vijeka ili dobi

HRVATSKI JEZIK	TURSKI JEZIK
LJUDI SU ŽIVOTINJE	
poddomena: čovjekova dob	
‘adolescent, dječak u razvoju’: <i>bičić</i> ‘starac, umirovljenik’: <i>dinosaur, kornjača</i> ‘polaznici 1. razreda osnovne škole’: <i>pačići</i>	‘dijete; dječak ili djevojčica’: <i>civciv</i> ‘pile’, <i>kuzu</i> ‘janje’, <i>yavru</i> ‘mladunče’
ciljna poddomena: čovjekov karakter	
‘konzervativna, staromodna osoba’: <i>dinosaur</i>	‘konzervativna, staromodna osoba’: <i>dinozor</i> ‘dinosaur’

	‘neiskusna osoba’: <i>civciv</i> ‘pile’, <i>kuzu</i> ‘janje’, <i>yavru</i> ‘mladunče’
--	--

Tablica 3. Metafore utemeljene na sličnosti kretanja

HRVATSKI JEZIK	TURSKI JEZIK
LJUDI SU ŽIVOTINJE	
‘vrlo brza osoba’: <i>vjeverica, zec, zvijer</i> ‘vrlo spora osoba’: <i>kornjača, krava, puž</i> ‘gipka osoba’: <i>jegulja</i> ‘spretan muškarac’: <i>životinja</i> ‘nespretna osoba’: <i>slon, kravetina</i>	‘vrlo brza osoba’: <i>at</i> ‘konj’, <i>tavşan</i> ‘zec’
POKRETI SU ŽIVOTINJE	
‘način plivanja’: <i>delfin, leptir, pesek</i> ‘skok u vodu’: <i>lasta, lastavica</i> ‘ceremonija slavlja pobjede u sportu’: <i>gusjenica</i> ‘igra lovice koja uključuje penjanje po stablima’: <i>vjeverica</i> ‘bacanje kamenčića na vodu tako da odskoče’: <i>žabica</i>	
RAZNE POJAVE SU ŽIVOTINJE	
	‘savitljive baletne papuče’: <i>pisipisi</i> ‘maca’ ‘biljka puzavica’: <i>sürüngen</i> ‘gmaz’

Tablica 4. Metafore utemeljene na zvukovnoj sličnosti

HRVATSKI JEZIK	TURSKI JEZIK
ZVUKOVI SU ŽIVOTINJE	
‘škripanje plastike u automobilu’: <i>cvrčci</i>	‘uzvik za izrugivanje’: <i>guguk</i> ‘kukavica’ ‘naziv za tursko pravosuđe’: <i>guguk</i> ‘kukavica’ ‘brbljarija’: <i>geyik</i> ‘jelen’
LJUDI SU ŽIVOTINJE	

‘osoba koja lijepo pjeva’: <i>slavuj</i>	‘osoba koja lijepo pjeva’: <i>bülbül</i> ‘slavuj’
--	---

Tablica 5. Metafore utemeljene na funkcionalnim sličnostima i djelovanju

HRVATSKI JEZIK	TURSKI JEZIK
LJUDI SU ŽIVOTINJE	
‘štedljiva osoba, osoba koja nešto skuplja’: <i>hrčak</i>	‘osoba na kojoj se vrše eksperimenti’: <i>kobay</i> ‘zamorac’
‘osoba na kojoj se vrše eksperimenti’: <i>zamorac</i>	‘osoba koja ponavlja tuđe riječi’: <i>papağan</i> ‘papagaj’
‘muslimanka koja je bombaš samoubojica’: <i>crna udovica</i>	‘osoba koja kasno liježe spavati’: <i>baykuş</i> ‘sova’
‘osoba koja iskorištava druge ljude ili živi na tuđi račun’: <i>krpelj, pijavica, parazit, trut</i> (<i>trutina</i>)	‘osoba koja rano liježe spavati’: <i>tavuk</i> ‘kokoš’
‘osoba koja donosi štetu’: <i>uš</i>	‘osoba bez čvrstog karaktera i vlastita stava; prevrtljiva osoba’: <i>bukalemun</i> ‘kameleon’
‘osoba koja puno i brzo jede’: <i>termit</i>	‘špijun u vlastitim redovima, osoba koja izdaje povjerljive informacije’: <i>bülbül</i>
‘osoba koja ponavlja tuđe riječi’: <i>papagaj,</i> <i>papiga</i>	‘slavuj’, <i>köstebek</i> ‘krtica’
‘osoba koja kasno liježe spavati’: <i>sova</i>	‘lopov’: <i>çakal</i> ‘šakal’, <i>fare</i> ‘miš’, <i>sansar</i>
‘osoba bez čvrstog karaktera i vlastita stava; prevrtljiva osoba’: <i>beskičmenjak, kameleon</i>	‘kuna’, <i>sıçan</i> ‘štakor’
‘Isus Krist kao žrtva za čovječanstvo’: <i>jaganjac</i>	
‘špijun u vlastitim redovima, osoba koja izdaje povjerljive informacije’: <i>krtica</i>	
‘krijumčar droge’: <i>mula</i>	
‘nepouzdan političar’: <i>skakavac</i>	
‘korisnik Facebooka koji koristi samo emotikone pri komentiranju’: <i>hijena</i>	
PREDMETI SU ŽIVOTINJE	
‘glavni element brodske konstrukcije koji služi kao nosač’: <i>kobilica</i>	‘pračka’: <i>atmaca</i> ‘kobac’ ‘oklopni kamion’: <i>kirpi</i> ‘jež’

<p>‘nosač struna ili žica glazbenog instrumenta’: <i>kobilica, konjić</i></p> <p>‘jedinica novca’: <i>kuna</i></p> <p>‘prikolica za vuču vozila’: <i>pesek</i></p> <p>‘lokalni vlak’: <i>zec</i></p> <p>‘luksuzan, brz automobil’: <i>zvijer</i></p> <p>‘jaka petarda’: <i>crna udovica</i></p>	<p>‘stroj za bušenje podzemnih tunela’: <i>köstebek</i></p> <p>‘krtica’</p>
BOLESTI SU ŽIVOTINJE	
	‘bol u trbuhu’: <i>tatarcık</i> ‘papatači’
RAZNE POJAVE SU ŽIVOTINJE	
‘mjerna jedinica za snagu ili teret’: <i>konj</i>	<p>‘softverska greška’: <i>böcek</i> ‘buba’</p> <p>‘računalni virus’: <i>solucan</i> ‘glista’</p> <p>‘buka koja ometa radiovalove’: <i>parazit</i></p> <p>‘parazit’</p> <p>‘porez za kršćanske zemljoradnike u Osmanskom Carstvu’: <i>ispenç</i> ‘sitna perad’</p> <p>‘žega, vrućina’: <i>şeytan örümceği</i> ‘demonški pauk’</p> <p>‘snažan vjetar’: <i>dalkıran</i> ‘žižak’</p>

Tablica 6. Metafore utemeljene na kolektivnoj ekspresiji

HRVATSKI JEZIK	TURSKE JEZIK
LJUDI SU ŽIVOTINJE	
ciljna poddomena: čovjekov intelekt	
<p>‘mudra, lukava, snalažljiva osoba’: <i>lisica, vidra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>lija, lisac, mačak</i> <p>‘glupa osoba’: <i>ćuk, govedo, klokan, mula, ovca, tele</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>guska (gusketina, guskica), kokoš/kokoška, koza (kozetina), krava (kravetina), majmunica, tuka (tuketina)</i> 	<p>‘mudra, lukava, snalažljiva osoba’: <i>kurt</i></p> <p>‘vuk’, <i>tilki</i> ‘lisica’, <i>yılan</i> ‘zmija’</p> <p>‘glupa osoba’: <i>amip</i> ‘ameba’, <i>deve</i> ‘deva’, <i>hayvan</i> ‘životinja’, <i>hindi</i> ‘puran’, <i>inek</i> ‘krava’, <i>kaşalot</i> ‘kit zuban’, <i>kaz</i> ‘guska’, <i>malak</i> ‘mladunče bivola’, <i>marsıvan eşeği</i></p> <p>‘vrsta rasnog magarca’, <i>öküz</i> ‘vol’</p> <p>‘štreber, osoba koja uči bez razumijevanja’: <i>inek</i> ‘krava’</p>

<ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>babun, brav, čimpanza, gorila, konj (konjina), magarac (magare, magarčina), majmun (majmunčina), mulac, orangutan, pavijan, slon, som (somina), telac, tukac, vol (volusina)</i> 	
ciljna poddomena: čovjekov karakter	
<p>‘vrijedna, marljiva osoba’: <i>crv, krtica, pčelica, mrav</i></p> <p>‘lijena, nesposobna osoba’: <i>kenjac (kenjo, kenjčina), magarac (magare, magarčina)</i></p> <p>‘tvrdoglava osoba’: <i>mazga</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>magarac (magare, magarčina), som (somina), tovar</i> <p>‘jaka, izdržljiva dominantna, osoba’: <i>mazga</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>vučica</i> <p>‘muškarac koji je stručan ili iskusan u nečemu; autoritet’: <i>macan, mačak</i></p> <p>‘bezvrijedna, nevažna osoba’: <i>crv (crvić), girica, mrav</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>miš</i> <p>‘umišljen mladić; faca’: <i>kit, paun</i></p> <p>‘mirna osoba’: <i>jaganjac, janje</i></p> <p>‘skupina mirnih ljudi’: <i>janjad</i></p> <p>‘karakterno niska, neuglađena, nečasna osoba’: <i>svinja, glista, gmizavac, gnjida (gnjidica), jegulja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>krmača (krmačetina), prasica</i> • za muškarca: <i>krmak, pajcek, pas, prasac, medvjed</i> <p>‘osoba koja odudara od drugih, čudna osoba’: <i>čudnovati kljunaš, jazavac (jazavka)</i></p>	<p>‘nesposobna osoba’: <i>eşek ‘magarac’</i></p> <p>‘tvrdoglava osoba’: <i>domuz ‘svinja’, eşek ‘magarac’, keçi ‘koza’</i></p> <p>‘osoba koja je stručna ili iskusna u nečemu’: <i>kurt ‘vuk’</i></p> <p>‘neiskusna osoba’: <i>çaylak ‘crna lunja’</i></p> <p>‘karakterno niska, neuglađena, nečasna osoba’: <i>şebek ‘pavijan’, domuz ‘svinja’</i></p> <p>‘dosadna, naporna osoba’: <i>yavşak ‘gnjida’</i></p> <p>‘brbljava osoba’: <i>ispinoz ‘zeba’</i></p> <p>‘promišljena, šutljiva osoba’: <i>ispinoz ‘zeba’</i></p> <p>‘hrabra osoba’: <i>şahbaz ‘sokol’</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>aslan ‘lav’, kaplan ‘tigar’</i> <p>‘vrlo pedantna osoba’: <i>çakal ‘šakal’</i></p> <p>‘plašljiva osoba’: <i>yusuřuk ‘grlica’</i></p> <p>‘naivna osoba’: <i>inek ‘krava’, koyun ‘ovca’, ördek ‘patka’, sazan ‘šaran’</i></p> <p>‘plašljiv’: <i>güre ‘ždrijebe’</i></p> <p>‘umjeren, blag’: <i>güvercin ‘golub’</i></p> <p>‘oštar, strog’: <i>şahin ‘sokol’</i></p>

<p>‘dosadna, naporna osoba’: <i>čimavica, krpelj, papatač, picajzla, pijavica, udav, uš</i></p> <p>‘brbljava osoba’: <i>vrana, svraka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>kokoš/kokoška, kreketuša, kvočka</i> <p>‘vrlo pedantna osoba’: <i>picajzla</i></p> <p>‘nježna žena’: <i>leptirica</i></p> <p>‘hrabra, borbena žena’: <i>lavica, tigrica</i></p> <p>‘hrabar muškarac, junak’: <i>lav, sokol/soko</i></p> <p>‘plašljiva osoba’: <i>kukavica, ovca, zec</i></p> <p>‘naivna osoba’: <i>ovca</i></p> <p>‘skupina naivnih ljudi; ljudi bez svijesti i stava’: <i>stoka</i></p> <p>‘nevina žena’: <i>janje</i></p> <p>‘skupina nevinih djevojaka’: <i>janjad</i></p>	
<p>ciljna poddomena: čovjekovo ponašanje i moral</p>	
<p>‘zla, pakosna, ljigava osoba’: <i>zmija (zmijurina)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>kučka (kučkica, kučketina), kuja (kujetina, kujica)</i> • za muškarca: <i>glista, lignja, čuko, džukela, pas, pseto</i> <p>‘osoba koja koristi tuđu nevolju u vlastitu korist, makijavelist’: <i>lešinar, strvinar, šakal</i></p> <p>‘nepristojna, neodgojena, neugodna osoba, osoba bez manira’: <i>čimpanza, mandril, stjenica, stoka, štakor (štakorčina, štakorčić)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>kobila</i> • za muškarca: <i>babun, pavijan</i> <p>‘skupina ljudi bez manira; ološ’: <i>gamad</i></p> <p>‘okrutna, bezosjećajna osoba’: <i>beštija, hajvan, hijena, marva, štakor (štakorčina, štakorčić), zvijer, životinja</i></p>	<p>‘zla, pakosna, podmukla osoba’: <i>akrep</i></p> <p>‘škorpion’, <i>çıyan</i> ‘stonoga’, <i>parazit</i> ‘parazit’, <i>yılan</i> ‘zmija’</p> <p>‘oholost’: <i>böbür</i> ‘leopard’</p> <p>‘nepristojna, neodgojena, neugodna osoba, osoba bez manira’: <i>angut</i> ‘utva’, <i>ayı</i> ‘medvjed’, <i>çomar</i> ‘pseto’, <i>it</i> ‘pseto’, <i>katır</i> ‘mazga’, <i>köpek</i> ‘pas’, <i>merkep</i> ‘magarac’, <i>siğır</i> ‘govedo’</p> <p>‘osoba koja koristi tuđu nevolju u vlastitu korist, makijavelist’: <i>akbaba</i> ‘lešinar’</p> <p>‘osoba koja iskorištava druge ljude’: <i>leş kargası</i> ‘crni gavran’</p> <p>‘osoba koja oponaša’: <i>maymun</i> ‘majmun’</p> <p>‘okrutna, bezosjećajna osoba’: <i>hayvan</i> ‘životinja’, <i>çakal</i> ‘šakal’</p> <ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>horoz</i> ‘pijetao’

<p>‘agresivna, napasna ili svadljiva osoba’: <i>ajkula, kobac, pijetao, pitbul/pitbull, sivonja, vuk</i></p> <p>‘žena koja laže, lažljivica’: <i>bubamara</i></p> <p>‘osoba koja oponaša’: <i>majmun</i></p> <p>‘voljena, ljubljena osoba’: <i>golub, golubica</i></p> <p>‘draga, mila, bliska osoba’: <i>beštija, bubica, lane, micek, mišić (mišek, miško), pile (pilence, pilešce), ribica</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za ženu: <i>koka, koza, krava, kučka, kuja, maca, mačka, prasica, tuka</i> • za muškarca: <i>medo, pajcek, prasac, tigrić</i> • za dijete: <i>lane</i> <p>‘neuredna, prljava osoba; osoba koja neuredno jede’: <i>krme, prase, svinja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za muškarca: <i>pajcek, prasac</i> 	<p>‘osoba koja laže’: <i>çakal</i> ‘šakal’</p> <p>‘agresivna, napasna ili svadljiva osoba’: <i>çakal</i> ‘šakal’, <i>mırmır</i> ‘ugor’</p>
<p>ciljna poddomena: čovjekovo porijeklo, dob i društveni položaj</p>	
<p>‘osoba iz Dalmacije ili navijač NK Hajduk’: <i>tovar</i></p> <p>‘osoba crne rase’: <i>majmun</i></p> <p>‘osoba na visokom položaju’: <i>zyjerka</i></p> <p>‘mlad, neiskusni vojničar’: <i>gušter</i></p> <p>‘političar umjerenih pogleda’: <i>golub</i></p> <p>‘političar ekstremnih uvjerenja’: <i>jastreb</i></p> <p>‘lopov, sitni kriminalac’: <i>ptičica</i></p> <p>‘prostitutka’: <i>kučka (kučketina, kučkica), kuja (kujetina, kujica)</i></p>	<p>‘žena’: <i>bıldırcın</i> ‘prepelica’</p> <p>‘stara osoba’: <i>akbaba</i> ‘lešinar’</p> <p>‘dijete koje je vrlo rano umrlo’: <i>cennet kuşu</i></p> <p>‘rajska ptica’</p> <p>‘neiskusni, glup kockar’: <i>bıldırcın</i></p> <p>‘prepelica’</p> <p>‘uspud pokupljen putnik u autobusu’: <i>ördek</i></p> <p>‘patka’</p> <p>‘policajac’: <i>horoz</i> ‘pijetao’</p> <p>‘seoski lažni liječnik’: <i>kırlangıç</i> ‘lastavica’</p> <p>‘dužnik’: <i>karabatak</i> ‘kormoran’</p>
<p>poddomena: čovjekova seksualnost</p>	
<p>‘potentan muškarac, koji je dobar u seksu’: <i>pastuh, tigar (tigrić), ždrijebac</i></p>	<p>‘muškarac kojeg je prevarila žena’: <i>geyik</i></p> <p>‘jelen’</p> <p>‘mlada prostitutka’: <i>civciv</i> ‘pile’</p>

‘starija žena koja zavodi mlađe muškarce’: <i>puma</i>	‘žigolo’: <i>uskumru</i> ‘skuša’
‘stariji muškarac koji zavodi mlađe žene’: <i>mačor</i>	‘makro, svodnik’: <i>kertenkele</i> ‘gušter’
‘mlađi muškarac koji zavodi stare žene’: <i>galeb</i>	‘zavodnik, ženskar’: <i>yaliçapkıni</i> ‘vodomar’
‘loš ljubavnik’: <i>zec</i>	‘homoseksualac’: <i>ayıcık</i> ‘medo’, <i>keçi</i> ‘koza’, <i>yavşak</i> ‘gnjida’
‘homoseksualac’: <i>medvjed</i>	
‘ljubavni par’: <i>golupčići</i>	
MITSKA BIĆA SU ŽIVOTINJE	
	‘sablasno biće’: <i>böcü</i> ‘vuk’
SVOJSTVA I STANJA SU ŽIVOTINJE	
‘opasnost’: <i>guja</i>	‘neiskusani’: <i>çaylak</i> ‘crna lunja’
‘podvala’: <i>psina</i>	‘snažan, jak’: <i>güre</i> ‘ždrijebe’
	‘valovito, nemirno (more)’: <i>çakal</i> ‘šakal’
	‘nevažan, bezvrijedan’: <i>çurçur</i> ‘lumbrak’
	‘loš, neugodan’: <i>inek</i> ‘krava’
	‘leptirast’: <i>kelebek</i> ‘leptir’
	‘smežuran’: <i>porsuk</i> ‘jazavac’
	‘koji je bez oka’: <i>sokur</i> ‘krtica’
	‘vrlo spretni, vješt’: <i>şahbaz</i> ‘sokol’

5.3.2. Leksička metonimija

HRVATSKI	TURSKI
ŽIVOTINJA ZA KRZNO, PERJE ILI KOŽU	
<i>činčila</i> → krzno činčile	(prid.) <i>antilop</i> ‘antilop’ → koža antilope
<i>hermelin</i> → krzno hermelina	(prid.) <i>kastor</i> ‘dabar’ → krzno dabara
<i>lisica</i> → krzno lisice	(prid.) <i>lutr</i> ‘vidra’ → krzno vidre
<i>rakun</i> → krzno rakuna	(prid.) <i>samur</i> ‘samur’ → krzno samura
<i>samur</i> → krzno samura	(prid.) <i>tilki</i> ‘lisica’ → krzno lisice
<i>vidra</i> → krzno vidre	(prid.) <i>vizon</i> ‘nerc’ → krzno nerca
<i>nerc</i> → krzno nerca	(prid.) <i>tavşan</i> ‘zec’ → krzno zeca

<i>dabar</i> → krzno dabra <i>nutrija</i> → krzno nutrije <i>zec</i> → krzno zeca (...)	(prid.) <i>rakun</i> ‘rakun’ → krzno rakuna (prid.) <i>pufila</i> ‘gavka’ → perje gavke (prid.) <i>timsah</i> ‘krokodil’ → koža krokodila (...)
ŽIVOTINJA ZA MESO I JELO	
<i>riba</i> → riblje meso <i>hobotnica</i> → meso hobotnice <i>lignja</i> → meso lignje <i>rak</i> → meso raka <i>školjka</i> → meso školjke <i>tele</i> → teletina <i>guska</i> → guščetina <i>purica</i> → puretina <i>janje</i> → janjetina <i>ovca</i> → ovčetina <i>kokoš, pile</i> → piletina <i>patka</i> → meso patke <i>svinja</i> → svinjetina <i>puž</i> → meso puža <i>zec</i> → zečetina <i>žaba</i> → meso žabe (...)	<i>balik</i> ‘riba’ → riblje meso <i>ahtapot</i> ‘hobotnica’ → meso hobotnice <i>kalamar</i> ‘lignja’ → meso lignje <i>yengeç</i> ‘rak’ → meso raka <i>buzağı</i> ‘tele’ → teletina <i>hindi</i> ‘puran’ → puretina <i>kaz</i> ‘guska’ → guščetina <i>kuzu</i> ‘janje’ → janjetina <i>koyun</i> ‘ovca’ → ovčetina <i>tavuk, piliç</i> ‘kokoš, pile’ → piletina <i>ördek</i> ‘patka’ → meso patke <i>domuz</i> ‘svinja’ → svinjetina <i>salyangoz</i> ‘puž’ → meso puža <i>tavşan</i> ‘zec’ → zečetina <i>kurbağa</i> ‘žaba’ → meso žabe (...)
ŽIVOTINJA ZA PROIZVOD	
<i>koralj</i> → proizvod za izradu nakita	<i>mercan</i> ‘koralj’ → proizvod za izradu nakita <i>örümcek</i> ‘pauk’ → paučina <i>balina</i> ‘kit’ → kitova kost za mider
ŽIVOTINJA ZA BOLEST KOJU UZROKUJE	
	‘bolest uzrokovana jetrenim metiljima’: <i>kelebek</i> ‘jetreni metilj’
ŽIVOTINJA ZA KOVANICU NA KOJOJ SE NALAZI	
<i>medo</i> → kovanica od 5 kn <i>slavuj</i> → kovanica od 1 kn	

5.3.3. Nekoliko kontekstualnih primjera leksičke sinegdohe

HRVATSKI	TURSKI
JEDINKA ŽIVOTINJE ZA PORODICU, RED ILI VRSTU	
<p><i>Jež ljeti jede jako puno te se udeblja gotovo dvostruko od svoje normalne težine.</i> (www.zastita-prirode.hr, 7. 4. 2024)</p> <p><i>Faunu riba Kopačkoga rita čini više od 50 slatkovodnih vrsta, među kojima su najzastupljenije riječni šaran, štuka, som, smuđ...</i> (www.pp.kopacki-rit.hr, 7. 4. 2024)</p>	<p><i>Ayı ne yer, ne ile beslenir?</i> ‘Što jede medvjed, čime se hrani?’ (www.haberturk.com, 7. 4. 2024)</p> <p><i>Yetişkin bir kapibara 150 kiloya kadar çikabilir.</i> ‘Odrasla kapibara može imati i do 150 kilograma.’ (www.psikopatolojibilimi.com, 7. 4. 2024)</p>
PORODICA, RED ILI VRSTA ZA JEDINKU ŽIVOTINJE	
<p>GMAZ ZA ZMIJU: <i>U Velikoj Britaniji su radnici naišli na velikog gmaza prilikom čišćenja second hand namještaja</i> (www.vecernji.hr, 7. 4. 2024)</p> <p>SISAVAC ZA DUPINA: <i>Ribari su zato uzeli mrežu i njome izvadili delfina iz mora i uneli u čamac. Nakon nekoliko trenutaka ribari su malog sisavca oslobodili.</i> (www.jutarnji.hr, 7. 4. 2024)</p>	<p>GLODAVAC ZA ŠTAKORA: <i>Ölü bulunan kemirgen, Perşembe günü Londra'nın kuzeyindeki Hackney Downs yakınlarındaki bir tren yoluna yaslanan çocukların oynadığı yerin yakınında keşfedildi.</i> ‘Uginuli glodavac pronađen je u četvrtak u blizini mjesta na kojem su se igrala djeca, naslonjen na željezničku prugu u blizini Hackneya Downsa u sjevernom Londonu.’ (www.tr.pinkypink.org, 7. 4. 2024)</p> <p>GMAZ ZA PITONA: <i>Arama ekibi sürüngeni öldürdü ve midisini keserek açtı.</i> ‘Tim za potragu ubio je gmaza i otvorio mu želudac presjekavši ga.’ (www.mikromakro.net, 7. 4. 2024)</p>

6. Međukulturalne varijacije

6.1. Kategorizacija leksema prema stupnju sličnosti

Tijekom povijesti čovjek je u različitim kulturama i supkulturama stekao svojevrsno iskustvo suživota sa životinjama. Dio tog iskustva zasigurno čine čovjekovo znanje o životinjama, svrha ili važnost određene životinje za čovjeka i njezina privrženost čovjeku, odnosno čovjekova povezanost s njom. To čovjekovo iskustvo predstavlja preduvjet za konceptualizaciju životinja koje će se preslikati na jezik. Dakle, metaforizacija leksema za životinju ovisi o važnosti te životinje za određenu kulturu (usp. Milić 2011: 98, 162).

Zoosemija je, dakle, u uskoj vezi s kulturom jezične zajednice. U ovom će se dijelu usporediti hrvatski i turski zoosemni leksemi čija su značenja ispisana u korpusima. Ti će leksemi biti podijeljeni u četiri skupine: 1. leksemi kojima se polisemna struktura podudara, 2. leksemi kojima se podudaraju samo neka sekundarna značenja, 3. leksemi kojima se ne podudara nijedno sekundarno značenje, 4. leksemi koji su polisemni u jednom, ali nisu u drugom jeziku.³⁰

1. Leksemi kojima se polisemna struktura u potpunosti podudara	dabar – <i>kastor</i> , gazela – <i>ahü</i> , kameleon – <i>bukalemün</i> , klokanica – <i>kanguru</i> , koralj – <i>mercan</i> , lav – <i>aslan</i> , leopard – <i>leopard</i> , lisica – <i>tilki</i> , nerc – <i>vizon</i> , papagaj – <i>papağan</i> , pas – <i>köpek</i> , polip – <i>polip</i> , pseto/čuko/džukela – <i>it</i> , rakun – <i>rakun</i> , samur – <i>samur</i> , spužva – <i>sünger</i> , tukac – <i>hindi</i> , vidra – <i>lutr</i> , zamorac – <i>kobay</i>
2. Leksemi kojima se podudaraju samo neka sekundarna značenja	babun/pavijan – <i>şebek</i> , životinja – <i>hayvan</i> , beštija/hajvan – <i>hayvan</i> , buba (bubica) – <i>böcek</i> , dinosaur – <i>dinozor</i> , gorila – <i>goril</i> , govedo – <i>sığır</i> , guska – <i>kaz</i> , janje – <i>kuzu</i> , hobotnica – <i>ahtapot</i> , jež – <i>kirpi</i> , kokoš – <i>tavuk</i> , kokot/pijetao/oroz – <i>horoz</i> , konj – <i>at</i> , krtica – <i>köstebek</i> , lešinar – <i>akbaba</i> , lignja – <i>kalamar</i> , magarac – <i>eşek/merkep</i> , majmun – <i>maymun</i> , medvjed – <i>ayı</i> , miš – <i>fare</i> , ovca – <i>koyun</i> , pile – <i>piliç</i> , pseto – <i>çomar</i> , puž – <i>salyangoz</i> , rak – <i>yengeç</i> , riba – <i>balık</i> , slavuj – <i>bülbül</i> , sova – <i>baykuş</i> , svinja – <i>domuz</i> , šakal – <i>çakal</i> , tele – <i>buzagi</i> , tigar – <i>kaplan</i> , vol – <i>öküz</i> , zebra – <i>zebra</i> , zec – <i>tavşan</i> , zmija – <i>yılan</i> , žaba – <i>kurbağa</i> , ždrijebac/ždrebica – <i>güre</i>

³⁰ Za prikaz polisemne strukture v. poglavlja s korpusima.

<p>3. Leksemi kojima se ne podudara nijedno sekundarno značenje</p>	<p>beskičmenjak – <i>yumuşakça</i>, girica – <i>izmarit</i>, glista – <i>solucan</i>, gmizavac – <i>sürüngen</i>, gnjida – <i>yavşak/sirke</i>, golub – <i>güvercin</i>, guja – <i>yılan</i>, gušter – <i>kertenkele</i>, jaganjac – <i>kuzu</i>, jarac – <i>erkeç</i>, jazavac – <i>porsuk</i>, kit – <i>balina</i>, klokan – <i>kanguru</i>, kobac – <i>atmaca</i>, kobilica – <i>kısrak</i>, koza – <i>keçi</i>, krava – <i>inek</i>, krokodil – <i>timsah</i>, krpelj – <i>kene</i>, kukavica – <i>guguk</i>, kuna – <i>sansar</i>, krtica – <i>sokur</i>, lastavica/lasta – <i>kırlangıç</i>, leopard – <i>böbü</i>, leptir – <i>kelebek</i>, maca – <i>pisipisi</i>, mazga – <i>katur</i>, medo – <i>ayıcık</i>, mula – <i>katur</i>, mrav – <i>karınca</i>, papatači – <i>tatarcık</i>, parazit – <i>parazit</i>, patka – <i>ördek</i>, pauk – <i>örümcek</i>, paun – <i>tavus</i>, pile – <i>civciv</i>, ptica – <i>kuş</i>, roda – <i>leylek</i>, slon – <i>fil</i>, sokol – <i>şahbaz/şahin</i>, štakor – <i>siçan</i>, uš – <i>bit</i>, vrabac – <i>serçe</i>, vuk – <i>kurt</i>, vuk – <i>böcü</i>, žabica – <i>kurbağacık</i>, žirafa – <i>zürafa</i></p>
<p>4. Leksemi za životinje koji su u jednom jeziku polisemni, a u drugome nisu</p>	<p>hrvatski: ajkula, bedevija, bičić, bik, bivol, brav, bubamara, buldog, bumbar, crna udovica, crv, crvić, crvendać, cvrčak, čaplja, čimavica, čimpanza, činčila, čudnovati kljunaš, ćuk, delfin, galeb, gamad, gica, golubica, golupčić, gusjenica, hermelin, hijena, hrčak, janjad, jastreb, jegulja, kenjac, kobilica, koka, kokica, konjić, konjina, kornjača, kozica, kozlić, kreketuša, krmača, krmak, krme, kučka, kuja, kvočka, labud, labudica, lane, lavica, leptirica, lisac, lija, macan, mačak, mačka, mačkica, mačor, majmunica, mandril, marva, micek, mišić, mušica, nutrija, orangutan, pačić, pajcek, prasac, prase, prasica, papagajka, papiga, pastuh, pčelica, pesek, picajzla, pijavica, pitbul, piton, ptičica, puma, purica, pužić, ribica, sivonja, skakavac, som, srna, stjenica, stoka, strvinar, školjka, telac, termi, tigrice, tovar, trut, tuka, udav, vjeverica, vrana, vučica, zečica, zvijer, zvjerka</p> <p>turski: škorpion (<i>akrep</i>), ameba (<i>amip</i>), utva (<i>angut</i>), antilopa (<i>antilop</i>), crveni barbun (<i>barbunya</i>), prepelica (<i>bıldırcın</i>), boa (<i>boa</i>), mali sokol (<i>bozdoğan</i>), rajaska ptica (<i>cennet kuşu</i>), crna lunja (<i>çaylak</i>), stonoga (<i>çıyan</i>), salpa (<i>çitari</i>), lumbrak (<i>çurçur</i>), žižak (<i>dalkıran</i>), deva (<i>deve</i>), mali pas duge dlake (<i>fino</i>), jelen (<i>geyik</i>), zebo (<i>ispinoz</i>), sitna perad (<i>ispence</i>), bijela strnadica (<i>kar kuşu</i>), kormoran (<i>karabatak</i>), ulješura (<i>kaşalot</i>), jarebica (<i>keklik</i>), kobra (<i>kobra</i>), ovan (<i>koç</i>), grlica (<i>kumru</i>), mrtvačka glava (<i>kurukafa</i>), crni gavran (<i>leş kargası</i>), mladunče bivola (<i>malak</i>),</p>

	vrsta rasnog magarca (<i>marsivan eşeği</i>), ovca starija od pet godina (<i>marya</i>), majmunčić (<i>maymuncuk</i>), ugor (<i>mürmir</i>), gavka (<i>pufła</i>), daždevnjak (<i>salamandra</i>), šaran (<i>sazan</i>), muha (<i>sinek</i>), sipa (<i>sübye</i>), demonski pauk (<i>şeytan örümceği</i>), palamida (<i>torik</i>), ždral (<i>turna</i>), skuša (<i>uskumru</i>), vodomar (<i>yaliçapkını</i>), mladunče (<i>yavru</i>), grlica (<i>yusuףçuk</i>)
--	---

6.2. Konceptualizacija životinja među govornicima dvaju jezika

Metaforički se prijenosi u obama jezicima realiziraju na svim razinama pučke taksonomije o životinjama. *Pučka* ili *prirodna taksonomija* hijerarhijska je klasifikacija leksema prema njihovim značenjskim obilježjima. Takva se taksonomija ne temelji na znanstvenim spoznajama, već na iskustvu i znanju većine govornika nekog jezika (Raffaelli 2015: 230–231). Kada je riječ o konceptualnoj metafori LJUDI SU ŽIVOTINJE, prirodna je taksonomija vidljiva npr. u sljedećem nizu: *životinja* → *majmun*, *majmunica* → *babun*, *čimpanza*, *gorila*, *mandril*, *orangutan*, *pavijan* (usp. Matijević 2021: 616). Isto je u turskom: *hayvan* → *maymun* → *goril*, *şebek*. Navedeni leksemi pripadaju različitim hijerarhijskim razinama, ali svi upućuju na loše karakteristike čovjeka. Hijerarhijski nadređen leksem u taksonomiji jest *hiperonim*, dok su *hiponimi* njemu podređeni leksemi. Takav leksički ustroj proizlazi iz konceptualizacije, odnosno pojmovnog ustroja u kojem je *shema* nadređen pojam tzv. *oprimjerenjima* (Raffaelli 2015: 237–238). Ističe se i sljedeći taksonomski niz: *životinja* → *govedo* → *bik*, *bičić*, *vol*, *krava*, *tele*; u turskom: *hayvan* → *sığır* → *öküz*, *inek*, *malak* (usp. Matijević 2021: 616).

Od najprimitivnijih zajednica čovjek je okružen raznim životinjama i naviknut je na suživot s njima. U skladu s time čovjek je upoznao mnoge životinje promatrajući ih kroz lov, borbu s njima, pripitomljavanje i sl. Životinje su nam, dakle, iskustveno vrlo bliske, a izgled i djelovanje životinje često su motivacija da njihovim imenom nazovemo druge pojavnosti. Primjerice govornici hrvatskog jezika ‘vozilo za odnošenje drugih vozila’ imenuju *paukom*, dok je *pauk* za turske govornike ‘dječja hodalica’. ‘Posuda za mokrenje’ u hrvatskom je *guska*, dok je u turskom *patka*. Imenice *jarac*, *konj*, *koza* i *kozlić* u hrvatskom se mogu koristiti u značenju ‘postolje za piljenje drva’, dok je u turskom to *magarac*. Hrvatski govornici paukova kliješta povezuju s dizalicom, a turski s kotačima dječje hodalice. Oblik guske (u hrvatskom) i patke (u turskom) motivacija je za prijenos imena na ‘posudu za mokrenje’. Iako se u hrvatskom i turskom koriste drugačije imenice za postolje za piljenje, zajedničko im je što im je izvorna

poddomena DOMAĆE ŽIVOTINJE NA ČETIRI NOGE. Brojne su nam metafore u ovome radu pokazale koliko je konceptualna domena životinja bliska govornicima obaju jezika.

U oba su jezika DOMAĆE ŽIVOTINJE najplodnija izvorna poddomena za konceptualnu metaforu. Broj višeznačnih imenica u ovom radu koji primarno označavaju domaću životinju u hrvatskom je 78 od ukupno 221 (35%), a u turskom jeziku 33 od ukupno 147 (22%). Ako uzmemo u obzir klasifikaciju životinja prema razredima, onda se kao najčešća izvorna poddomena ističu sisavci. U ovom je radu 115 hrvatskih imenica s primarnim značenjem sisavca od ukupno 221 (52%), a turskih 62 od ukupno 147 (42%). Sisavci su, naime, po brojnim morfološkim karakteristikama najsličniji ljudima, stoga poddomena sisavaca najčešće omogućuje metaforičke prijenose imena na domenu ljudi. Domaće su životinje, pak, iskustveno najbliže ljudima jer žive s ljudima i na neki im način koriste. Kövecses (2010: 202) stoga tvrdi da su metafore domaćih životinja univerzalne za svaku kulturu i jezik. Prema divljim životinjama čovjek osjeća strah, ali i divljenje jer mu se nisu pokorile poput domaćih životinja (usp. Vidović Bolt 2014: 497). Zbog toga sekundarna značenja leksema divljih životinja najčešće opisuju čovjekove vrline, npr. LAV/ASLAN ‘hrabar muškarac’, LISICA/TILKI ‘lukava osoba’. S druge strane, čovjek se smatra dominantnim nad domaćim životinjama te većina sekundarnih značenja imenica domaćih životinja nose pejorativna značenja za ljude, npr. SVINJA, MAGARAC i KOZA (tur. DOMUZ, EŞEK i KEÇİ). Zanimljiva je uporaba imena za različite životinje u hrvatskom i turskom jeziku za isto značenje, npr. u hrvatskom je jeziku OVCA ‘naivan čovjek’, a u turskom je to ÖRDEK ‘patka’. Iako su ovca i patka posve različite životinje, zanimljivo je da obje pripadaju kategoriji domaćih životinja. Takva je metaforizacija osnovana na kolektivnoj ekspresiji o domaćim životinjama kao glupima i naivnima.

Izvorna poddomena *ptica* također se pokazala produktivnom u hrvatskom i turskom jeziku. Naime, ptice su među najbrojnijim životinjama u čovjekovom okruženju. Veće ptice poput sokola i jastreba smatraju se moćnima, hrabrima i okrutnima, dok su one manje često motivacija za referiranje na male, neiskusne ili glupe ljude. Nazivanje lijepe žene imenom ptice (*keklik* ‘jarebica’, *cennet kuşu* ‘rajska ptica’) u turskom jeziku pokazuje veće divljenje turskih govornika prema pticama. U oba je jezika plodna i konceptualna poddomena KUKCI iz koje se najčešće prenose obilježja na poddomene BOLEST, RAČUNALNI VIRUSI, DOSADNI LJUDI, MALE STVARI i POJAVE.

Zanimljivo je da mnoge imenice za životinje mogu istodobno imati dva međusobno suprotna značenja, npr. MRAV ‘1. beskorisna osoba, 2. marljiva osoba’; ISPINOZ (‘zeba’) ‘1. brbljiva osoba, 2. šutljiva osoba’ (usp. Matijević 2021: 615). U hrvatskom jeziku zanimljiva je pojava da pejorativno značenje zoosema u familijarnom govoru postaje odmilica, npr. KOZA ‘draga,

mila ženska osoba'. Nadalje, jedno od značenja može opisivati intelekt ili karakter čovjeka, a drugo njegov izgled, npr. JEGULJA '1. vrlo vitka, gipka osoba, 2. snalažljiva, ljigava osoba'; MAYMUN ('majmun') '1. glupa osoba, 2. ružna osoba' (usp. isto: 615).

Primjetna je tendencija usklađivanja *spola* ili *dobi* životinje sa spolom ili dobi čovjeka (Milić 2011: 100). Tako će se primjerice leksemi PRASICA, KRAVA i KOBILA uvijek referirati na ženu, a leksemi PRASAC, BIK i KONJ na muškarca. U turskom je npr. HOROZ ('pijetao') 'okrutan, bezosjećajan muškarac', a KISRAK ('kobila') 'lijepa žena'. Valja naglasiti da turski jezik nema gramatičku kategoriju roda, ali postoji nekoliko leksema za životinje koje leksički iskazuju spol životinje (npr. KOÇ 'ovan', KOYUN 'ovca'). Za životinje koje nemaju mocijske parnjake u turskom jeziku spol se izražava na leksičko-sintaktički način dodavanjem leksema *erkek* 'mužjak' ili *dişi* 'ženka' ispred imenice (npr. *erkek köpek* 'pas', *dişi köpek* 'kuja') (Čaušević 1996: 60–61). Međutim, takve sintagme nisu zoosemne. Upravo to može biti razlog za veću pejoraciju žena u hrvatskom jeziku. Kada je pak riječ o usklađivanju dobi između domene životinja i domene ljudi, najčešće leksemi koji nose primarno značenje mladunčadi sekundarno nositi značenje djeteta (npr. LANE; KUZU 'janje').

Zanimljivo je da istoznačni ili bliskoznačni leksemi razvijaju ista ili slična sekundarna značenja. Primjerice, u hrvatskom su jeziku sve imenice za svinju polisemne: SVINJA, GICA, KRMAČA, PRASICA, KRMAK, KRME, PRASE, PAJCEK. Isto vrijedi i za psa: PAS, ČUKO, DŽUKELA, PSETO, KUČKA, KUJA. Turski zbog nedostatka gramatičke kategorije roda ne posjeduje toliko leksema za jednu životinju, stoga je takvih slučajeva malo, npr. imenice za psa KÖPEK, ÇOMAR, İT, imenice za magarca EŞEK, MARSIVAN EŞEĞİ, MERKEP. U turskom se ističe koncept glodavaca; npr. FARE 'miš' i SIÇAN 'štakor' označavaju lopova, što proizlazi iz njihovih svojstava neprimjetnosti, spretnosti i uvlačenja u rupe.

Zoosemni leksem s najviše značenja u hrvatskom jednojezičnom rječniku jest MAČKA sa sedam značenja, a u turskom se jednojezičnom rječniku ističe leksem BÖCEK 'buba' s deset značenja. Iako se za turski leksem KEDİ 'mačka' vežu brojne sintagme, poredbene konstrukcije i frazemi, on nema nijedno sekundarno značenje u rječniku. Sekundarna se značenja hrvatskih i turskih imenica za životinje uglavnom najviše preklapaju u okviru leksičke metonimije. Zanimljivi su oni leksemi koji pokazuju drugačiju konceptualizaciju. Najviše se ističu leksemi KONJ/AT i KOBILA/KISRAK. Referirajući se na ljude u hrvatskom jeziku, ti leksemi nose pejorativna značenja, dok u turskom to nije slučaj. Dapače, kompliment je nazvati ženu kobilom. Takva konceptualizacija proizlazi iz važnosti te životinje u turskoj kulturi. Stari su Turci bili nomadi pa je konj bio životinja koja je odigrala važnu ulogu u transportu, selidbama i lovu. Osim toga konji su zaslužni za stoljeća i stoljeća uspješnih osvajačkih ratova, a područje

današnje Turske bilo je uvelike nastanjeno konjima koji su bili korišteni u razne svrhe. Imenice za neke životinje u turskome mogu nositi značenje neke stvari ili svojstva, a u hrvatskome čovjeka i (rjeđe) obrnuto. Takva su nepoklapanja u značenjima najčešća, npr.: KOBAC ‘nasrtljivac’ – ATMACA ‘praćka’; UŠ ‘dosadan čovjek’ – BIT ‘sitan novac’.

7. Zaključak

Zoosemija, koju razumijemo kao polisemiju imenica za životinje, fenomen je koji proučavamo zahvaljujući kognitivnolingvističkim spoznajama o konceptualnoj metafori i metonimiji kao mehanizmima širenja značenja. Opsegom najveći dio ovog rada čine hrvatski i turski korpus u kojima su abecednim redom navedeni zoosemni leksemi, njihova sekundarna značenja i kontekstualni primjeri tih značenja.

Prema ukupnom broju zoosemni imenica iz korpusa (221 za hrvatski, 147 za turski) moglo bi se zaključiti da je zoosemija u hrvatskome učestalija pojava nego u turskome. Međutim, ustanovljeno je da hrvatski jezik posjeduje znatno veći broj imenica za životinje, što objašnjava razliku u broju zoosemni leksema između hrvatskog i turskog jezika. Jedna se životinja u hrvatskome može imenovati različitim leksemima od kojih jedan označava mužjaka, drugi ženku, treći eventualno mladunče, a četvrti leksem može biti dijalektna riječ. Također, u hrvatskom jeziku možemo intenzivirati i modificirati značenje uporabom umanjenica i uvećanica. Turski jezik ne posjeduje gramatičku kategoriju roda i nije moguća tvorba uvećanica, stoga ima znatno manje leksema za životinje.

Čovjekovo životno iskustvo preduvjet je za konceptualizaciju izvanjezičnog svijeta, što će se odražavati u jeziku. To su iskustvo ljudi od davnina stjecali u okviru određene kulture ili supkulture. Fenomen zoosemije usko je povezan s čovjekovim iskustvom sa životinjama i s kulturnom važnosti određene životinje. Radi lakše i slikovitije usporedbe fenomena zoosemije, odnosno razvoja leksičkog značenja u dvama jezicima, u ovom radu prikupljena su značenja klasificirana prema mehanizmu polisemije kojim su nastala i prema ciljnoj domeni.

Uočava se da se najviše podudaraju značenja koja su rezultat leksičke metonimije. Metonimijski su transferi, dakle, predvidljivi i slični u različitim jezicima. S druge strane metaforički su transferi nepredvidljivi, brojniji i kreativniji. U radu se pokazalo da su metaforički prijenosi prisutni na svim razinama pučke taksonomije – od najviše do najniže. Ispostavilo se da je poddomena DOMAĆE ŽIVOTINJE najplodnija u obama jezicima i da se najčešće preslikava u domenu ljudi, stoga konceptualnu metaforu LJUDI SU DOMAĆE ŽIVOTINJE smatramo univerzalnom. Ako uzmemo u obzir taksonomiju životinjskog svijeta prema razredima, u obama je jezicima najplodnija izvorna poddomena SISAVCI, zatim slijede PTICE i KUKCI. Time zaključujemo da se iskustvena podloga hrvatskih i turskih govornika relativno poklapa.

U hrvatskom su jeziku brojnija značenja zoosemni leksema koja se odnose na ljude. Ona su uglavnom pejorativna, a njihova je uporaba uvjetovana spolom referenta. U turskom je jeziku

podjednak broj značenja koja se odnose na ljude i onih koja se odnose na predmete ili pojave. U okviru konceptualne metafore LJUDI SU ŽIVOTINJE u turskom jeziku nema velike distinkcije između žene i muškarca, i to zbog nedostatka gramatičke kategorije roda koju govornici često izjednačavaju sa spolom.

Poredbena analiza zoosemije pruža nam zanimljiv uvid u načine na koje govornici dvaju udaljenih jezika konceptualiziraju izvanjezični svijet (životinje). Unatoč nesrodnosti hrvatskog i turskog jezika te različitim pripadajućim kulturama ovim se istraživanjem pokazalo da je zoosemija univerzalan jezični fenomen koji se ostvaruje kroz slične obrasce. U hrvatskoj je literaturi zoosemija podrobnije istražena, no uvijek s naglaskom na metaforičke prijenose u domenu ljudi, dok je među turskim lingvistima proučavana u okviru frazeologije. Ovaj se rad stoga može smatrati doprinosom u području leksikološkog istraživanja imenica za životinje i kontrastivne leksikologije.

Popis literature

1. Babić, Stjepan. 1980. Stilske odrednice u našim rječnicima. *Jezik* 28: 79–91.
2. Barić, Eugenija – Mijo Lončarić – Dragica Malić – Slavko Pavešić – Mirko Peti – Vesna Zečević – Marija Znika [Barić i dr.]. 2005. *Hrvatska gramatika*. Četvrto izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
3. Berruto, Gaetano. 1994. *Semantika*. Prev. Iva Grgić. Zagreb: Antibarbarus.
4. Bošnjak, Aleksandra. 2014. *Prenesena značenja hrvatskih imenica za životinje*. Diplomski rad. Filozofski fakultet u Zagrebu.
5. Bréal, Michel. 1897. *Essai de sémantique*. Paris Hachette.
6. Čaušević, Ekrem. 1996. *Gramatika suvremenoga turskog jezika*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
7. Ergene, Oğuz. 2014. Türkiye Türkçesinin söz varlığında hayvan adlarının organ adlarıyla ya da vücut bölümlerine ilişkin adlarla oluşturduğu deyim aktarması örnekleri. *Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 9 (6): 319–365.
8. Fernández Fontecha, Almudena – Jiménez Catalán, Rosa María. 2003. Semantic derogation in animal metaphor: a contrastive-cognitive analysis of two male/female examples in English and Spanish. *Journal of Pragmatics* 35: 771–797.
9. Lakoff, George – Mark Johnson. 1980/2015. *Metafore koje život znače*. Prev. Anera Ryznar. Zagreb: Disput.
10. Lakoff, George – Mark Turner 1989. *More than Cool Reason. A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago: The University of Chicago Press.
11. Kiełtyka, Robert. 2005. Zoosemic terms denoting female human beings: Semantic derogation of women revisited. *Studia Anglica Posnaniensia* 41: 167–186.
12. Kiełtyka, Robert; Grzegorz A. Kleparski. 2005. The scope of English zoosemy: The case of domesticated animals. *Studia Anglica Resoviensia* 3: 76–87.
13. Kövecses, Zoltán. 2010. Metaphor and Culture. *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica* 2 (2): 197–220.
14. KUNALIPA. Hrvatski numizmatički portal. <https://www.kunalipa.com/> [pregled 20. 4. 2024].
15. Langacker Ronald W. 1987. *Foundations of Cognitive Grammar. Volume I: Theoretical Prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.

16. Ljubičić, Maslina. 1994. O hrvatskim zoonimima: konotativno značenje i frazeologija. *Filologija* 22–23: 245–252.
17. Maretić, Tomo. 1896. Imena životinja u prenesenom značenju. *Nastavni vjesnik* IV: 22–43.
18. Marković, Ivan. 2018. *Uvod u jezičnu morfologiju*. Treće izdanje. Zagreb: Disput.
19. Matijević, Maja. 2021. Životinje u rječniku: *pravi majmun, glupa guska i mišić jedan* u hrvatskom jeziku. *Rasprave* 47 (2): 607–629.
20. Milić, Goran. 2011. *Ljudi kao domaće životinje u engleskome i hrvatskome jeziku*. Disertacija. Filozofski fakultet Osijek.
21. Milić, Goran. 2013. Pristup zoosemiji u okviru teorije konceptualne metafore i metonimije. *Jezikoslovlje* 14 (1): 197–213.
22. Pišković, Tatjana. 2023. Lexical synecdoche in Croatian. *Suvremena lingvistika* 49 (96): 225–250.
23. Raffaelli, Ida. 2007. Neka načela ustroja polisemnih lekskema. *Filologija* 48: 135–172.
24. Raffaelli, Ida. 2015. *O značenju. Uvod u semantiku*. Zagreb: Matica hrvatska.
25. Rayevska, N.M. 1979. *English Lexicology*. Kiev: Vyšča Škola Publishers.
26. Ruiz de Mendoza Ibáñez, Francisco José. 2000. The role of mapping and domains in understanding metonymy. *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*: 109–132. Berlin – New York: Mouton de Gruyter.
27. Tafra, Branka. 1994. Gramatički kriteriji za leksičku natuknicu. *Rasprave ZHJ* 20: 229–312.
28. Tafra, Branka. 2005. *Od riječi do rječnika*. Zagreb: Školska knjiga.
29. Vidović Bolt, Ivana. 2014. Životinja kao ne(inteligitan) čovjekov prijatelj. U: *Životinje u frazeološkom ruhu*: 489–500. Zagreb: FF Press.

Tiskani rječnici

1. Aktunç, Hulki. 2023. *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü*. 14. izdanje. İstanbul: Afa Yayınları.
2. Anić, Vladimir. 2003. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Peto izdanje. Zagreb: Novi Liber.
3. Đinđić, Marija. 2014. *Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
4. Sabljak, Tomislav. 2013. *Rječnik hrvatskoga žargona*. Zagreb: Profil.
5. *Türkçe Sözlük: A-J*. 2023. Prir. Mustafa Argunşah. Ankara: Türk Dil Kurumu.
6. *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. 2015. Glavna urednica: Ljiljana Jojić. Zagreb: Školska knjiga.

Online rječnici i Web korpusi

1. *Ekşi Sözlük*. <https://eksisozluk.com/> [pregled 20. 4. 2024].
2. HJP = *Hrvatski jezični portal*. <https://hjp.znanje.hr/> [pregled 20. 4. 2024].
3. HJR = *Hrvatska jezična riznica*. <http://riznica.ihj.hr/index.hr.html> [pregled 20. 4. 2024].
4. hrWaC – *Croatian corpus from the web*. <https://www.sketchengine.eu/hrwac-croatian-corpus/> [pregled 20. 4. 2024].
5. *Sesli Sözlük* = <https://www.seslisozluk.net/> [pregled 20. 4. 2024].
6. *Žargonaut* = <https://www.zargonaut.com/> [pregled 20. 4. 2024].
7. TDK = *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> [pregled 20. 4. 2024].
8. trWaC – *Turkish corpus from the web*. <https://www.sketchengine.eu/trwac-turkish-corpus/?highlight=trwac> [pregled 20. 4. 2024].

Sažetak

Zoosemija u hrvatskom i turskom jeziku

U ovom se radu analizira i uspoređuje fenomen zoosemije u hrvatskom i turskom jeziku. Zoosemija se definira kao višeznačnost imenica za životinje. Leksički mehanizmi koji dovode do višeznačnosti (polisemije) jesu leksička metafora, metonimija i sinegdoha. U ovom je radu naglasak na metaforičkim pomacima značenja iz domene životinja u domenu ljudi, predmeta, raznih pojava i sl. Metonimija i sinegdoha djeluju predvidljivo prema zadanim formulama, stoga ne rezultiraju kreativnim značenjima poput onih koji su izvedeni leksičkom metaforom. Rad sadrži korpus hrvatskih i turskih zoosemnihi riječi koji je nastao prikupljanjem sekundarnih značenja iz raznih rječnika, drugih korpusa i internetskih izvora. Na temelju tog korpusa analizira se obrada zoosemnihi leksema u hrvatskoj i turskoj leksikografskoj tradiciji i utvrđuje se koji se metaforički prijenosi podudaraju, a koji se razlikuju u dvama jezicima.

Ključne riječi: zoosemija, mehanizmi polisemije, leksička metafora, leksikografski članak, hrvatski jezik, turski jezik

Summary

Zoosemy in Croatian and Turkish Language

In this thesis the phenomenon of zoosemy is analysed and compared in both Croatian and Turkish. Zoosemy is defined as the polysemy of nouns for animals. Lexical mechanisms that lead to the polysemy are: lexical metaphor, metonymy and synecdoche. In this thesis the emphasis is put on the metaphorical extension of meaning from the domain of animals to the domain of humans, objects, different phenomena, et cetera. Metonymy and synecdoche affect meaning extensions foreseeably according to the given formulae, and therefore do not result in *creative* meanings such as the lexical metaphor. This thesis contains a corpus of Croatian and Turkish zoosemic lexemes that was created by collecting secondary meanings found in various relevant dictionaries, web corpora, and Internet sources. On the basis of this corpus the research on zoosemic lexemes in the Croatian and Turkish lexicographic tradition is analysed and it is determined which metaphorical transfers are the same and which are different in the two languages.

Key words: zoosemy, mechanisms of polysemy, lexical metaphor, Croatian language, Turkish language